

Viisi vuotta valmistumisesta
- ammattikorkeakoulusta valmistuneiden
urakehitys.

Uraseuranta vuonna 2003 valmistuneille.
Selvitys seitsemän ammattikorkeakoulun yhteisistä
tuloksista.

Elina Kirjalainen
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Maaliskuu 2010

Sisältö

Tiivistelmä.....	2
1. Uraseurannan toteutus ja tavoitteet	4
1.1 Uraseurantakyselyn toteutus.....	4
1.2 Selvityksen tavoitteet ja toteutus	4
1. Vuonna 2003 valmistuneet ja kyselyn vastaajat.....	6
2. Asema työmarkkinoilla	8
2.1. Työllistyminen, työsuhteet työnantajat ja palkka.....	8
2.2. Määräaikaiset työsuhteet.....	10
2.3. Työttömät ja muut työmarkkinoiden ulkopuolella olevat	12
2.4. Yrittäjät	13
3. Työtehtävät.....	15
3.1. Tehtävien luonne.....	15
3.2. Työn ja koulutuksen vastaavuus	16
4. Työssä tarvittavat tiedot ja taidot	20
4.1. Työssä tarvittavat valmiudet suhteessa tutkinnon antamiin valmiuksiin	20
4.2. Kokemuksia omasta osaamisesta ja sen merkityksestä työelämässä.....	22
5. Tyytyväisyys koulutukseen ja työhön.....	24
5.1. Tyytyväisyys suoritettuun tutkintoon	24
5.2. Tyytyväisyys nykyiseen työhön.....	25
5.3. Työn kuormittavuus, määrä ja jatkuvuus	26
6. Kouluttautuminen, urakehitys ja tulevaisuuden suunnitelmat	28
6.1. Osallistuminen koulutukseen valmistumisen jälkeen	28
6.2. Päätoiminen opiskelu	28
6.3. Urakehitykseen vaikuttavat tekijät	29
6.4. Kokemuksia omasta työurasta.....	31
6.5. Tulevaisuudensuunnitelmat	32
7. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehitys	36
7.1. Urakehitys koulutusaloittain.....	36
7.2. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden urakehitys ja tyytyväisyys siihen.....	44
8. Lähteet.....	49
9. Liitteet.....	50
Liite 1. Tilanne työmarkkinoilla sukupuolen ja koulutusalan mukaan.....	50

Liite 2. Ensimmäinen ja nykyinen päätyönantaja koulutusaloittain	51
Liite 3. Työpaikkaa koskevan tiedon saanti koulutusaloittain	51
Liite 4. Työllistymistä vaikeuttaneet tekijät koulutusaloittain	52
Liite 5. Ensimmäisen ja nykyisen työn luonne koulutusaloittain	53
Liite 6. Keskipalkka ja nykyisen työn luonne.....	54
Liite 7. Eri tietojen ja taitojen merkitys työssä ja kehittyminen ammattikorkeakoulussa koulutusaloittain	54
Liite 8. Työuran tavoitteiden mukaisuus ja päätoiminen opiskelu	59
Liite 9. Tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta ja päätoiminen opiskelu.....	59
Liite 10. Nykyinen työmarkkina-asema ja päätoiminen opiskelu tutkinnon suorittamisen jälkeen	60
Liite 11. Nykyisen työtehtävän luonne ja päätoiminen opiskelu tutkinnon suorittamisen jälkeen	60
Liite 12. Työ mahdollistaa uralla etenemisen (koulutusalan ja sukupuolen mukaan)	61
Liite 13. Työura on tavoitteiden mukainen (koulutusalan ja sukupuolen mukaan)	62
Liite 14. Khii ² -testit	63
Liite 17. Uraseuranta vuonna 2003 valmistuneille -kyselylomake	71

TIIVISTELMÄ

Syksyllä 2008 toteutetussa uraseurantakyselyssä vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille olivat mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Kyselyyn vastasi 53 prosenttia (3186) näistä ammattikorkeakouluista valmistuneista. Tavoitteena oli hankkia tietoa ammattikorkeakoulusta viisi vuotta sitten valmistuneiden työmarkkinoille sijoittumisen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta ja saada sitä kautta tietoa valmistuneiden työurien kehityksestä, työmarkkinatilanteesta sekä tyytyväisyydestä suoritettuun tutkintoon.

Kyselyn tulosten perusteella voidaan havaita, että urakehitys on yhteydessä niin koulutusalaan, työtehtäviin, työttömyyteen, sukupuoleen kuin erilaisiin yksityiselämään liittyviin tekijöihin. Vaikka naisten ja miesten välillä on eroja esimerkiksi uralla etenemisessä, palkkauksessa ja johtotehtäviin sijoittumisessa, ei sukupuoli näytä vaikuttavan merkittävästi siihen, kuinka tyytyväisiä omaan työhön ollaan. Mielekkäät, omaa osaamista vastaavat työtehtävät ovat keskeisessä roolissa, jotta ura koetaan omia tavoitteita vastaavaksi.

Kokonaisuudessaan 85 prosenttia vastaajista oli viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan työssäkäyviä. Koulutusala-kohtainen vaihtelu on suhteellisen merkittävää ja siihen liittyy erityisesti alan työllisyystilanteen ohella sukupuolijakauma. Naisista perhevapaalla on kaikilla koulutusaloilla yli kymmenesosa. Noin joka kymmenes on toiminut jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina. Vastaushetkellä yrittäjänä oli reilu 4 prosenttia. Eri-tyyppisen paljon yrittäjiä on kulttuurialalta valmistuneiden joukossa. Yrittäjät ovat erityisen tyytyväisiä työhönsä ja suorittamaansa tutkintoon.

Vakituisen kokopäivätyön osuus on korkein tekniikan ja liikenteen koulutusaloilta valmistuneiden joukossa ja määräaikaisen kokopäivätyön sosiaali-, terveys-, ja liikunta-alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Kulttuurialalta valmistuneilla sekä osa-aikatyön, yrittäjyyden että työllistettyjen tai työharjoittelussa olevien osuudet ovat alalla muita aloja suurempia. Keskeisin syy työsuhteen määräaikaisuuteen on sijaisuus tai työn luonne, tosin koulutusaloittaiset vaihtelut ovat suuria.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ansiot vastaavat palkansaajien keskiansioita Suomessa. Vastaajien keskimääräinen kuukausipalkka on 2763 euroa. Naisten ansaitsevat 76,5 prosenttia miesten keskituloista. Parhaiten ansaitsevat tekniikan ja liikenteen sekä luonnontieteiden aloilta valmistuneet. Lähes kolmannes työskentelee suuryrityksissä tai suurissa valtion yhtiöissä ja työkokemuksen myötä pienten yritysten rooli työnantajana on laskenut.

Hyvien työelämäyhteyksien merkitys työllistymisessä on suuri. Työllistymistä on vaikeuttanut etenkin alueellinen sekä toimialan työmarkkinatilanne. Reilu kolmannes on ollut viiden vuoden aikana jossain vaiheessa työttömänä. Enemmistöllä työttömyysjaksoja on ollut vain yksi. Ajallisesti työttömyyttä on työttömänä olleille kertynyt keskimäärin kahdeksan kuukautta. Useita erillisiä työttömyysjaksoja on ollut erityisesti kulttuuri- sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneilla. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla jaksot ovat kuitenkin lyhyitä.

Tärkeimpiä työssä tarvittavia taitoja ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, ryhmätyö- ja muut sosiaaliset taidot, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä ongelmanratkaisutaidot. Vähiten merkitystä on vieraiden kielten taidolla lukuun ottamatta englanninkieltä. Ammattikorkeakouluopinnot ovat kehittäneet suhteellisen hyvin useita niistä taidoista, jotka koetaan myös työssä tärkeimmiksi. Koulutusaloittain työssä tärkeimmiksi tai vähiten tärkeiksi koetut taidot eivät suuresti poikkea toisistaan.

Kahdeksan kymmenestä on osallistunut johonkin koulutukseen valmistumisensa jälkeen. Valtaosa koulutuksesta on työnantajan järjestämää tai kustantamaa. Syitä uudelleen päätoimisen opiskelun aloittamiseen ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen ovat tyytymättömyys omaan tutkintoon ja uraan sekä määräaikaiset työsuhteet ja työttömyys. Tulevaisuudessa joka toinen aikoo jatkaa alallaan nykyisen kaltaisissa tehtävissä, neljännes uskoo siirtyvänsä vaativampiin tehtäviin ja vajaa viidesosa suunnittelee opiskelevansa uuden tutkinnon. Alan vaihtoa suunnittelee vajaa kymmenesosa ja yrittäjyyttä viisi prosenttia.

Tyytyväisyys tutkintoon ja omaan työhön riippuu paljon siitä, vastaako työn vaativuuksien taso koulutusta ja mikä alan työllisyystilanne on. Tyytyväisimpiä tutkintoonsa työuransa kannalta ovat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet. Tyytymättömämpiä ovat matkailu-, ravitsemus- ja talousalalta valmistuneet. Myös matalasti palkatut ovat usein muita tyytymättömämpiä tutkintoonsa. Etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä kulttuurialalta valmistuneet kokevat voivansa hyödyntää työssään hyvin korkeakoulussa opittuja asioita.

Kolme neljästä näkee, että nykyinen työ vastaa vähintään hyvin koulutustasoa. Etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet kokevat työnsä vastaavan hyvin koulutustasoa. Valmistuneet ovat työllistyneet eniten asiakas- ja potilastyöhön, johto- ja esimiestehtäviin sekä suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtäviin. Työkokemuksen myötä tehtävien vaativuus on kasvanut, mutta sukupuolten väliset erot tehtävien suhteen ovat selviä. Koulutusta vastaava työ mahdollistaa yleensä oman osaamisen kehittämisen, on mielenkiintoista ja haasteellista, mahdollistaa uralla etenemisen ja monipuoliset työtehtävät sekä tarjoaa itsenäisiä ja vastuullisia työtehtäviä.

Kokonaisuudessaan yli 70 % pitää työuraansa pääosin tavoitteidensa mukaisena ja kokee työn mahdollistavan uralla etenemisen. Miesten ja naisten välillä on kuitenkin selkeitä eroja. Työura voi olla tavoitteiden mukainen, vaikka työntekijä ei koekaan työssä olevan merkittäviä mahdollisuuksia uralla etenemiseen. Tämä koskee etenkin kulttuurialalta sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneita. Erityisen hyviksi mahdollisuudet edetä uralla koetaan luonnontieteiden sekä tekniikan ja liikenteen alalla.

Valmistuneiden sijoittuminen työelämään yksi keskeisimmistä kriteereistä, kun arvioidaan ammattikorkeakoulujen onnistumista tavoitteissaan ja kykyä vastata työelämän tarpeisiin. Kyselyn tulosten perusteella ei voida yksiselitteisesti arvioida onnistumista tässä tavoitteessa, mutta tulokset tarjoavat paljon informaatiota työmarkkinoille sijoittumisesta. Osa esille tulleista urakehitykseen vaikuttaneista tekijöistä liittyy vastaajien omiin valintoihin yksityiselämään ja uraan liittyvien kysymysten välillä. Toisaalta osa urakehitykseen liittyvistä haasteista koskee ammattikorkeakoulujen toimintaa laajempia kysymyksiä, kuten työelämän rakenteita ja toimintakulttuuria. Lisäksi kyselyn vastaajien valmistumisajankohdan jälkeen ammattikorkeakoulujen toiminta on ehtinyt kehittyä ja vakiintua ja samalla niiden tunnettuus on lisääntynyt. Selvitys vahvistaa joka tapauksessa sitä, että ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisyydellä on tärkeä rooli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehityksessä.

1. URASEURANNAN TOTEUTUS JA TAVOITTEET

1.1 Uraseurantakyselyn toteutus

Uraseurantakysely vuonna 2003 valmistuneille toteutettiin ensimmäistä kertaa seitsemän ammattikorkeakoulun ura- ja rekrytointipalvelujen yhteistyönä. Syksyllä 2008 toteutetussa kyselyssä olivat mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu (vuoteen 2009 asti Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu), Savonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu. Kyselylomake postitettiin noin 5900:lle vuonna 2003 valmistuneelle, joiden osoitteet oli saatavilla Väestörekisteristä. Kaikista valmistuneista kyselyyn vastasi 53 prosenttia. Vastanneista 16 % vastasi verkkolomakkeeseen.

Taulukko 1. Suoritetut tutkinnot ja kyselyyn vastanneet ammattikorkeakouluittain. *Huom. Tuplatutkinnon suorittaneilta on tallennettu kaksi erillistä vastausta tutkintojen mukaan, joten vastanneita henkilöitä on todellisuudessa 3186. (Tutkintotiedot: Amkota).

Ammattikorkeakoulu	Tutkintoja vuonna 2003	Vastanneet	Vastausprosentti
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	1056	496	47
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu	685	393	57
Rovaniemen ammattikorkeakoulu	464	264	57
Saimaan ammattikorkeakoulu	509	297	58
Savonia-ammattikorkeakoulu	1098	601	55
Tampereen ammattikorkeakoulu	812	411	51
Turun ammattikorkeakoulu	1385	730	53
Yhteensä	6009	3192*	53

Kyselylomake on tehty pääosin yliopistojen ura- ja rekrytointipalvelujen verkoston vuosia käyttämän ura- ja työmarkkinaseurantalomakkeen pohjalta. Yhteistyö yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ura- ja rekrytointipalvelujen verkostojen välillä on mahdollistanut lomakkeen käytön myös tässä seurantakyselyssä. Lomakkeiden samankaltaisuus ja vertailukelpoisuus antaa tulevaisuudessa mahdollisuuden esimerkiksi alueelliseen tutkimusyhteistyöhön yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken. (Ks. kyselylomake liitteessä 15.)

Tampereen yliopiston tilastotieteen yksikön tilastollisen tutkimuspalvelun (TUPA) tutkija Jyrki Ollikainen ja tutkimusapulaiset Leena Berg ja Kaisa Kirves ovat vastanneet kyselyn verkkoversion toteuttamisesta, vastausten tallentamisesta ja aineiston muokkaamisesta ammattikorkeakoulujen käyttöön. Kyselyn koordinaatioyksikkönä on toiminut Tampereen ammattikorkeakoulu. Käsillä olevan selvityksen toteuttamisesta on ollut vastuussa Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Selvityksen kirjoittamisesta sekä aineiston käsittelystä ja analysoinnista selvitystä varten on vastannut projektisihteeri Elina Kirjalainen Jyväskylän ammattikorkeakoulusta.

1.2 Selvityksen tavoitteet ja toteutus

Valmistuneiden sijoittuminen työelämään on yksi keskeisimmistä kriteereistä, kun arvioidaan sitä, miten ammattikorkeakoulut onnistuvat tavoitteissaan ja vastaavat työelämän tarpeisiin. Uraseurantakyselyn tavoitteena on ollut hankkia tietoa ammattikorkeakoulusta viisi vuotta sitten valmistuneiden työmarkkinoille sijoittumisen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta ja saada sitä kautta tietoa valmistuneiden työurien kehityksestä, työmarkkinatilanteesta sekä tyytyväisyydestä suoritettuun tutkintoon. Ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö mahdollistaa laajan ja kattavan aineiston kokoamisen. Samalla se tarjoaa mahdollisuudet myös koulutusalaakohtaiseen vertailuun.

Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden uraseurantaa on laajemmin toteuttanut erityisesti Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos. Se on seurannut valmistumisen sijoittumista työelämään vuodesta 1996 alkaen kolmen suurimman koulutusalan eli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan, tekniikan ja liikenteen alan sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan osalta (Korhonen, Mäkinen & Valkonen 1999; 2000; 2001; Virolainen & Valkonen 2002; Laine, Stenström & Valkonen 2005). Tutkimusten aineisto on kerätty koko maasta satunnaisotannalla ja viimeisimpään tutkimukseen vastasi 1888 tutkinnon suorittanutta, jotka olivat valmistuneet kolme vuotta aiemmin eli vuonna vuonna 2000 (Laine, Stenström & Valkonen 2005, 3).

Tähän selvitykseen liittyvään kyselyyn on vastannut 3186 valmistunutta, joten tuloksia voidaan pitää hyvinkin vertailukelpoisina. Lisäksi kaksi vuotta pidempi tarkastelujakso laajentaa kuvaa urakehityksestä. Jokainen kyselyyn osallistunut ammattikorkeakoulu on saanut kyselyn avulla tietoa omien opiskelijoidensa sijoittumisesta työelämään. Tässä selvityksessä ei eritellä tuloksia sen perusteella, mistä ammattikorkeakoulusta vastaajat ovat valmistuneet. Sen sijaan pääpaino on koulutusaloiittaisella tarkastelulla, johon laaja kyselyaineistoon antanut edellytykset.

Selvityksen tavoitteena on eritellä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehitystä ja omia näkemyksiä työurastaan sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Näitä tekijöitä ovat ennen kaikkea työllistyminen, työtehtävät, osaaminen ja valmiudet sekä kouluttautuminen tutkinnon suorittamisen jälkeen. Tuloksia on luokiteltu koulutusaloiittain sekä tutkinnoittain niiden tutkintojen osalta, joiden edustajia on vastaajien joukossa riittävän suuri määrä. Aineiston analysoinnissa on tarkasteltu myös eri muuttujien välisiä mahdollisia yhteyksiä. Tilastollista vahvistusta tehdyille tulkinnoille on saatu hyödyntämällä lähinnä khiin neliötestiä, jolla on testattu muuttujien välisen riippuvuuden tilastollinen merkittävyys. Liitteeseen 14 on laitettu ne testit, joiden tuloksiin viitataan tekstissä.

Selvityksen alussa luvuissa 2 ja 3 paneudutaan vuonna 2003 valmistuneiden asemaan työmarkkinoilla työsuhteen ja työtehtävien luonteeseen liittyvien muutosten ja taustatekijöiden kautta. Luvuissa 4 ja 5 tarkastellaan tutkinnon suorittaneiden osaamista sekä tyytyväisyyttä omaan osaamiseen ja ammattikorkeakoulututkintoon. Luvussa 6 analysoidaan vastaajien kouluttautumista tutkinnon suorittamisen jälkeen ja näkemyksiä omasta urasta ja tulevaisuudensuunnitelmista. Lopuksi käydään läpi koulutusaloiittain kunkin alan työelämään sijoittumisen ja urakehityksen keskeiset piirteet sekä tehdään yhteenveto vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä kokonaisuudessaan.

1. VUONNA 2003 VALMISTUNEET JA KYSELYN VASTAAJAT

Uraseuranta vuonna 2003 valmistuneille -kyselyyn vastasi yhteensä 3186 vastaajaa. Osa vastaajista oli suorittanut tuplatutkinnon, joten aineistoon sisältyy tiedot 3192 suoritetusta tutkinnosta. Koulutusaloista aktiivisimmin vastasivat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta tutkinnon suorittaneet. Vastanneiden jakauma vastaa suhteellisen hyvin kaikkien vuonna 2003 suoritettujen tutkintojen jakautumista koulutusaloittain (Opetusministeriö 2004). Kyselyn aineistossa tekniikan ja liikenteen, luonnontieteiden, luonnonvara- ja ympäristöalan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan osuudet vastaajista ovat hieman todellista korkeammat. Vastaajista naisia oli 61,9 % (1976) ja miehiä 37,4 % (1194). Loput eivät ilmoittaneet sukupuoltaan. Jakauma vastaa hyvin kaikkien vuonna 2003 AMK-tutkinnon suorittaneiden sukupuolijakaumaa, koska tuolloin naisten osuus oli 63,3 % ja miesten 36,7 % (Opetusministeriö 2004). Vastaajat jakautuvat koulutusaloittain seuraavalla tavalla:

Taulukko 2. Vuonna 2003 kyselyyn osallistuneista ammattikorkeakouluista valmistuneet ja kyselyn vastanneet koulutusaloittain. *Huom. Tuplatutkinnon suorittaneilta on tallennettu kaksi erillistä vastausta tutkintojen mukaan, joten vastanneita henkilöitä on todellisuudessa 3186. (Tutkintotiedot: Amkota).

Koulutusala	Tutkinnot 2003	Vastaajien määrä tutkinnoittain	Vastausprosentti	Osuus aineistosta (%)	Vastaajista miehiä (%)	Vastaajista naisia (%)
Kulttuuriala	514	236	46	7	23	77
Luonnontieteiden ala	306	120	39	4	41	59
Luonnonvara- ja ympäristöala	154	77	50	2	52	48
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	566	298	53	9	14	86
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1369	797	58	25	7	93
Tekniikan ja liikenteen ala	1861	985	53	31	81	19
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1239	662	53	21	24	76
Ei ilmoittanut		17		0,5		
Yhteensä	6009	3192*	53	100	38	62

Kyselyyn vastanneet olivat valmistumishetkellä keskimäärin 28,5-vuotiaita. Yhteensä 73,7 % vastaajista oli valmistuessaan alle 30-vuotiaita ja toisaalta 10,8 % oli valmistumishetkellä vähintään 40-vuotiaita. Vastaajien ikä valmistumishetkellä jakaantui seuraavasti:

Taulukko 3. Vastaajien ikä valmistumishetkellä.

Ikä valmistuessa	Osuus vastaajista (%)
-24	35
25-29	39
30-34	9
35-39	6
40-44	6
45-49	3
50-	2

Vastaajat edustivat 37:tä eri ammattikorkeakoulututkintoa. Suurimmat ryhmät tutkinnoittain ovat insinööri, tradenomi, restonomi, sairaanhoitaja sekä sosionomi. Muiden tutkintojen osuus on jokaisen alle 5 %. Tutkintotasolla raportissa tarkastellaan lähinnä viittätoista yleisintä tutkintoa (vastaajia yli 30), joita vastaajat edustavat. Nämä tutkinnot edustavat 90,5 % vastaajista.

Taulukko 4. Vastaajien määrä tutkinnoittain.

Koulutusala	Tutkinto	Lukumäärä	%-osuus
Tekniikan ja liikenteen ala	Insinööri (AMK)	913	28,6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, luonnontieteiden ala*	Tradenomi	832	26,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Restonomi (AMK)	236	7,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Sairaanhoitaja (AMK)	229	7,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Sosionomi (AMK)	181	5,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Fysioterapeutti (AMK)	77	2,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Terveydenhoitaja (AMK)	75	2,3
Kulttuuriala	Muotoilija (AMK)	72	2,3
Kulttuuriala	Medianomi (AMK)	52	1,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Bioanalyytikko (AMK)	50	1,6
Tekniikan ja liikenteen ala	Laboratorioanalyytikko (AMK)	38	1,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Kättilö (AMK)	37	1,2
-	Ei ole ilmoittanut tutkintoa	36	1,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	Metsätalousinsinööri (AMK)	36	1,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	Agrologi (AMK)	32	1,0
Kulttuuriala	Musiikkipedagogi (AMK)	30	0,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Toimintaterapeutti (AMK)	28	0,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Röntgenhoitaja (AMK)	27	0,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Suuhygienisti (AMK)	22	0,7
Kulttuuriala	Artenomi (AMK)	20	0,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Liikunnanohjaaja (AMK)	20	0,6
Kulttuuriala	Kuvataiteilija (AMK)	18	0,6
Tekniikan ja liikenteen ala	Rakennusmestari (AMK)	16	0,5
Kulttuuriala	Tanssinopettaja (AMK)	14	0,4
Kulttuuriala	Estenomi (AMK)	12	0,4
Kulttuuriala	Vestonomi (AMK)	11	0,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	Bachelor of Environmental Management	10	0,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	Iktyonomi (AMK)	10	0,3
Tekniikan ja liikenteen ala	Bachelor of Engineering	9	0,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Jalkaterapeutti (AMK)	8	0,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	8	0,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Geronomi (AMK)	7	0,2
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Tradenomi, Bachelor of Business Administration	6	0,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	Ympäristösuunnittelija (AMK)	6	0,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Sairaanhoitaja (AMK), Bachelor of Nursing	5	0,2
Kulttuuriala	Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)	5	0,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Ensihoitaja (AMK)	2	0,1
Kulttuuriala	Muusikko (AMK)	2	0,1
Yhteensä		3192	100,0

*Luonnontieteiden alalle kuuluvat tietojenkäsittelyn koulutusohjelmasta valmistuvat tradenomit, joita on vastaajista 120 eli 3,8 prosenttia.

2. ASEMA TYÖMARKKINOILLA

2.1. Työllistyminen, työsuhteet työnantajat ja palkka

Kyselyyn vastanneista 85 prosenttia oli työssä viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan. Työttömänä oli noin 2 prosenttia, päätoimisena opiskelijana 3 prosenttia ja perhevapaalla 9 prosenttia. Vakituisen kokopäivätyön osuus on korkein tekniikan ja liikenteen alalla ja määräaikaisen kokopäivätyön sosiaali- terveys-, ja liikunta-alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Kulttuurialan epäsäännöllisiä työsuhteita kuvastaa se, että sekä osa-aikatyön, yrittäjyyden että työllistettyjen tai työharjoittelussa olevien osuudet ovat alalla muita aloja suurempia. Lisäksi ne muutamat ammattikorkeakoulusta valmistuneet, jotka työskentelevät apurahalla, edustavat nimenomaan kulttuurialaa.

Miesten ja naisten välillä on kuitenkin merkittäviä eroja, sillä miehistä työssä on vastaushetkellä kaikkiaan 93 prosenttia ja naisista 71 prosenttia. Vakituudessa työssä on miehistä 84 prosenttia ja naisista 60 prosenttia. Eroja työssä käyvien määrässä näyttää selittävän lähinnä perhevapaiden määrä. (Ks. työmarkkinatilanne sukupuolen mukaan liitteessä 1.)

Taulukko 5. Työssä olevat syksyllä 2008 viiden vuoden kuluttua valmistumisesta.

Koulutusala	Vakituinen kokopäivätyö (%)	Määräaikainen kokopäivätyö (%)	Osa-aikatyö (%)	Itsenäinen yrittäjä/ ammatinharjoittaja/ freelancer (%)	Työllistetty/ työharjoittelu (%)	Yhteensä
Kulttuuriala	42,6	11,9	10,2	10,2	0,9	74,9
Luonnontieteiden ala	78,3	2,5	3,3	1,7	0,0	85,6
Luonnonvara- ja ympäristöala	60,8	17,6	1,4	5,4	0,0	85,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	64,1	10,4	5,0	2,7	0,0	82,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	57,6	12,5	3,4	2,9	0,1	76,4
Tekniikan ja liikenteen ala	84,6	3,7	1,2	4,5	0,1	94
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	70,6	8,5	3,0	4,5	0,0	86,6
Yhteensä	69,0	8,4	3,3	4,3	0,1	85,0

Viidessä vuodessa vastaajien työsuhteiden luonne on muuttunut suhteellisen paljon, kun verrataan vastaajien ensimmäisen työsuhteen luonnetta sekä tilannetta vastaushetkellä. Heti valmistumisen jälkeen määräaikaisessa ja vakituudessa työsuhteissa olevien osuus oli lähes yhtä suuri. Kaikilla aloilla määräaikaisten työsuhteiden määrä on vähentynyt viidessä vuodessa huomattavasti, kuten seuraava taulukko osoittaa.

Taulukko 6. Ensimmäisen ja nykyisen työsuhteen luonne työssä olevilla.

Koulutusala		Vakituinen kokopäivätyö (%)	Määräaikainen kokopäivätyö (%)	Osa-aikatyö (%)	Itsenäinen yrittäjä/ ammatinharjoittaja/ freelancer (%)	Työllistetty/ työharjoittelu (%)
Kulttuuriala	Ensimmäinen	22,9	35,5	25,5	11,7	4,3
	Nykyinen	56,2	15,7	13,5	13,5	1,1
Luonnontieteiden ala	Ensimmäinen	49,6	31,3	9,6	2,6	7,0
	Nykyinen	91,3	2,9	3,9	1,9	0,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	Ensimmäinen	20,3	68,9	5,4	2,7	2,7
	Nykyinen	71,4	20,6	1,6	6,3	0,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Ensimmäinen	49,2	29,6	18,2	1,3	1,7
	Nykyinen	78,0	12,7	6,1	3,3	0,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Ensimmäinen	21,2	69,5	7,9	,6	0,8
	Nykyinen	75,3	16,3	4,4	3,8	0,2
Tekniikan ja liikenteen ala	Ensimmäinen	59,5	33,3	3,6	2,1	1,5
	Nykyinen	89,9	3,9	1,3	4,8	0,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Ensimmäinen	44,2	38,8	11,6	3,1	2,3
	Nykyinen	81,5	9,8	3,5	5,2	0,0
Kaikki	Ensimmäinen	41,8	44,1	9,6	2,6	1,9
	Nykyinen	81,0	9,9	3,8	5,1	0,1

Työkokemuksen kertyessä yhä useampi työskentelee suuryrityksen tai suuren valtionyhtiön (yli 250 työntekijää) palveluksessa. Ensimmäisenä työnantajana suuryritys tai valtionyhtiö on 24 prosentilla, mutta nykyisenä työnantajalla jo 31 prosentilla. Toinen merkittävä työnantajaryhmä on kunnalliset työnantajat (kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos tai ammattikorkeakoulu), jotka ovat nykyisenä työnantajana 26 prosentilla ja ensimmäisenä noin 28 prosentilla. Luonnontieteiden alalta valmistuneista yli puolet työskentelee vastauhetkellä suuryrityksen tai valtionyhtiön palveluksessa ja matkailu, ravitsemis- ja talousalaltakin valmistuneista lähes kolmannes. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla painottuvat kunnalliset työnantajat. Valtio sekä kolmas sektori työllistävät etenkin luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneita. Kokonaisuudessaan 59 prosenttia vastaajista työskentelee julkisella sektorilla (kunnalliset työnantajat, valtio, valtion liikelaitos), 31 prosenttia yksityisessä yrityksessä tai valtionyhtiössä ja hieman alle 5 prosenttia järjestön, seurakunnan, säätiön tai vastaavan itsenäisen julkisoikeudellinen laitoksen tai yhteisön palveluksessa. (Ks. sijoittuminen eri työnantajien palvelukseen koulutusaloittain liitteestä 2.)

Verkostot ja oma aktiivisuus ovat tärkeitä työllistymisen kannalta (ks. tarkemmin liite 3). Vastaajista noin 20 prosenttia sai tiedon nykyisestä työpaikastaan, kun työnantaja ilmoitti siitä hänelle henkilökohtaisesti. Vajaa 18 prosenttia kysyi työmahdollisuuksista suoraan työnantajalta. Noin 14 prosenttia puolestaan sai tiedon työpaikastaan ystävien, tuttavien ja muiden suhdeverkostojen kautta ja lisäksi yhtä moni löysi tiedon lehti-ilmoituksesta. Koulutusaloittain tarkasteltaessa korostuvat samat tiedonsaantikanavat. Korkeakouluilla, työvoiman vuokraus- tai välityspalveluilla sekä työvoimatoimistoilla ja työllistämisellä ei puolestaan ole ollut juurikaan merkitystä tiedonsaantikanavana. Työ- ja elinkeinoministeriön mol.fi -palvelusta tiedon oli kuitenkin saanut 11 prosenttia.

Vastaajien säännölliset lisät, luontoisetujen verotusarvon ja ylityökorvaukset sisältävä keskimääräinen kuukausipalkka on 2763 euroa, tosin eniten vastaajia sijoittuu palkkaluokkaan 2001-2500 euroa. Korkein keskipalkka on tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneilla ja matalin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneilla. Vähän yli 14 prosenttia vastaajista ansaitsee yli 3500 euroa kuukaudessa ja toisaalta vajaa 16 prosenttia ansaitsee kuukaudessa alle 2000 euroa.

Palkkaus eroaa huomattavasti sukupuolen mukaan, sillä miehet ansaitsevat paremmin riippumatta siitä, miltä koulutuslata he ovat valmistuneet. Naisten keskimääräiset kuukausiansiot olivat 76,5 prosenttia miesten ansioista. Naisten ja miesten keskiansio vastaa suhteellisen hyvin kokoaikaisten palkansaajien keskiansiota Suomessa, sillä Tilastokeskuksen (2009) mukaan vuonna 2008 naisten keskiansio oli 2575 euroa ja miesten 3185 euroa. Naisten keskiansio oli 80,8 prosenttia miesten ansioista. Kokonaisuudessaan keskiansio oli Tilastokeskuksen mukaan 2984 euroa kuukaudessa.

Taulukko 7. Keskimääräinen kuukausipalkka.

Koulutusala	alle 1500 (%)	1501- 2000 (%)	2001- 2500 (%)	2501- 3000 (%)	3001- 3500 (%)	3501- 4000 (%)	yli 4000 (%)	Keski- palkka (€)	Keski- palk- ka/ mies (€)	Keski- palk- ka/ nain- nen (€)
Kulttuuriala	10	22	24	20	14	6	4	2503	2661	2441
Luonnontieteiden ala	0	5	30	25	21	10	10	3029	3312	2804
Luonnonvara- ja ympäristöala	3	8	42	27	13	3	3	2594	2702	2444
Matkailu-, ravitse- mis- ja talousala	2	31	27	20	12	5	5	2545	2856	2488
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1	16	62	16	3	2	1	2338	2672	2305
Tekniikan ja liikenteen ala	1	4	14	30	25	13	13	3209	3316	2642
Yhteiskuntatietei- den, liiketalouden ja hallinnon ala	3	20	33	22	12	6	4	2595	3004	2443
Yhteensä	2	13	31	24	15	8	7	2763	3182	2434

2.2. Määräaikaiset työsuhteet

Vastaushetkellä määräaikaisessa kokopäivätyössä oli 8,4 prosenttia (268) kaikista kyselyyn vastanneista. Naisista määräaikaisena työskenteli hieman alle 11 prosenttia ja miehistä vähän alle 5 prosenttia. Työsuhteen luonne heijastuu sekä erillisten työsuhteiden että työnantajien lukumäärään. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneiden vakituisten työsuhteiden yleisyys näkyy muita vähäisempänä työsuhteiden ja työnantajien vaihtumisena. Kulttuurialalla sekä erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla erillisten työsuhteiden määrä on suuri, mutta erotuksena kulttuurialaan sosiaali- ja terveys- ja liikunta-alalla työnantajat vaihtuvat harvemmin, mikä kertoo alalle tyypillisistä peräkkäisistä määräaikaisista työsuhteista saman työnantajan palveluksessa.

Peräkkäiset määräaikaiset työsuhteet saman työnantajan palveluksessa ovat yleisiä etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden työurilla. Niistä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneista, joilla on ollut samalla työnantajalla peräkkäisiä määräaikaisia työsuhteita, on näitä työsuhteita ollut keskimäärin 11. Kulttuuri- sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla vastaava luku on viisi. Kokonaisuudessaan 53 prosenttia vastaajista on ollut valmistumisensa jälkeen useissa peräkkäisissä määräaikaisissa työ- tai virkasuhteissa samalla työnantajalla. Määräaikaiset työsuhteet vaikuttavat etenkin naisten työuriin, sillä naisilla määräaikaisia on ollut keskimäärin kahdeksan peräkkäin ja miehillä neljä.

Taulukko 8. Työsuhteiden, työntajien ja peräkkäisten määräaikaisten työsuhteiden lukumäärä viiden vuoden kuluttua valmistumisesta. Huom. Kysymykseen peräkkäisten määräaikaisten työsuhteiden määrästä vastanneet vain ne, joilla tällaisia työsuhteita on ollut.

Koulutusala	Erillisten työ- tai virkasuhteiden määrä valmistumisen jälkeen työssäolleilla	Työntajien määrä valmistumisen jälkeen työssäolleilla	On ollut useita peräkkäisiä määräaikaista työsuhteita samalla työntajalla (%)	Peräkkäisten määräaikaisten työ- tai virkasuhteiden määrä samalla työntajalla
Kulttuuriala	6,5	3,7	64	5,4
Luonnontieteiden ala	2,9	1,9	43	2,9
Luonnonvara- ja ympäristöala	4,5	2,4	76	3,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3,7	2,4	39	5,1
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	8,5	2,3	73	11,0
Tekniikan ja liikenteen ala	2,8	2,0	33	4,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	3,3	2,3	43	3,7
Yhteensä	4,7	2,3	53	7,2

Merkittävin syy nykyisen työsuhteen määräaikaaisuuteen on vastaajien mukaan sijaisuus tai työn luonne (ks. taulukko 9). Koulutusaloittaiset vaihtelut ovat kuitenkin suuria. Esimerkiksi tekniikan ja liikenteen alan viime vuosien suhteellisen hyvä työmarkkinatilanne näkyy siinä, että alalla on paljon omasta aloitteestaan määräaikaista työskenteleviä. Matkailu-, talous- ja ravitsemisalan vastauksista kuvastuu se, että työsuhteen määräaikaisuuden perustetta ei ole välttämättä riittävän selkeästi perusteltu. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla korostuu puolestaan sijaisuuksien suuri määrä. Luonnontieteiden alalta valmistuneiden suhteen tulee ottaa huomioon, että vastaamishetkellä ainoastaan 2,5 prosenttia työskenteli määräaikaista. Määräaikaisuus on yhteydessä selkeästi myös työntajasektoriin, sillä vastaushetkellä määräaikaista työskentelevistä 58 prosenttia on kunnallisen tai valtion työntajajan palveluksesta, mutta vakituisessa työsuhteessa olevista vain 28 prosenttia.

Taulukko 9. Työ- tai virkasuhteen määräaikaisuuden tärkein peruste.

Koulutusala	Työn luonne (esim. projekti- tai kausiluontoisuus)	Sijaisuus	Avoimen viran/toimen hoito	Tehtävää ei ole haluttu vakinaistaa	Työ on määräaikaisten omaa aloitteesta	Ei tiedä työni määräaikaisuuden perustetta	Muu peruste
Kulttuuriala	32	25	2	13	2	2	25
Luonnontieteiden ala	38	0	0	63	0	0	0
Luonnonvara- ja ympäristöala	50	28	6	6	0	0	11
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	24	32	0	22	5	12	5
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	15	54	9	5	4	8	6
Tekniikan ja liikenteen ala	35	23	2	10	14	4	14
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	27	34	5	13	5	6	10
Yhteensä	25	38	5	11	5	6	10

2.3. Työttömät ja muut työmarkkinoiden ulkopuolella olevat

Taulukko 10 osoittaa viiden vuoden kuluttua valmistumisesta muiden kuin työssä, yrittäjänä, apurahalla työskentelevien, työllistettynä tai työharjoittelussa olevien osuuden. Työttömien osuus vastaajista on suhteellisen pieni (n=60), mutta toisaalta lähes joka kymmenes (n=285) on perhevapaalla. Siihen syynä on se, että vastaamishetkellä suurin ikäryhmä on 30-35 -vuotiaat. Miesten keskuudessa perhevapaat ovat edelleen harvinaisia, sillä kyselyyn vastanneista miehistä vain yksi ilmoittaa olevansa perhevapaalla. Myös päätoimisesti opiskelevista ja työttömänä olevista enemmistö on naisia. (Ks. tarkemmin tilanne sukupuolen mukaan liitteestä 1.)

Taulukko 10. Tilanne työmarkkinoilla viiden vuoden kuluttua valmistumisesta.

Koulutusala	Työtön työnhakija (%)	Työvoimakoulutus tai vastaava (%)	Päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon/arvosanaan) (%)	Perhevapaa (äitiys-/isyys-/vanhempain-/hoito-vapaa) (%)	Muu tilanne (%)
Kulttuuriala	3,4	0,4	6,0	11,5	1,7
Luonnontieteiden ala	2,5	0,0	2,5	7,5	1,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	1,4	0,0	6,8	5,4	1,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2,7	0,7	3,0	10,7	0,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1,6	0,0	3,4	16,9	1,6
Tekniikan ja liikenteen ala	1,4	0,1	1,5	2,1	0,7
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1,8	0,2	2,7	8,6	0,0
Yhteensä	1,9	0,2	2,9	9,0	0,9

Kaikkiaan valmistumisen jälkeen työttömänä on ollut jossain vaiheessa noin 37 prosenttia (1183) kaikista vastaajista. Luku vastaa Laineen, Stenströmin ja Valkosen selvityksen (2005, 56) tuloksia. Yhteensä 61 prosentilla työttömyysjaksoja on kuitenkin ollut korkeintaan vain yksi. Useita erillisiä työttömyysjaksoja on etenkin kulttuuri- sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Vähiten työttömyysjaksoja on ollut suur yrityksissä tai suurissa valtionyhtiöissä työskentelevillä ja eniten kunnissa, kuntayhtymissä, kuntien tai valtion liikelaitoksissa, ammattikorkeakouluissa tai valtiolla työskentelevillä.

Taulukko 11. Työttömyys, työttömyysjaksojen lukumäärä ja työttömyyden kesto valmistumisen jälkeen.

Koulutusala	0-1 (%)	2-5 (%)	6-9 (%)	10- (%)	Ollut työttömänä valmistumisen jälkeen (%)	Työttömyyden kesto valmistumisen jälkeen yhteensä (kk)
Kulttuuriala	53	42	4	2	57	10,7
Luonnontieteiden ala	72	28	0	0	35	12,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	47	50	3	0	45	11,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	53	44	3	0	33	8,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	54	41	3	3	33	4,8
Tekniikan ja liikenteen ala	71	28	1	0	37	8,7
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	64	35	2	0	38	7,5
Yhteensä	61	36	2	1	37	8,0

Työttömyyttä on kertynyt keskimäärin yhteensä kahdeksan kuukautta viimeisen viiden vuoden aikana niille, jotka ovat olleet jossain vaiheessa työttöminä. Kuitenkin peräti 21 prosenttia työttö-

mänä olleista on ollut yhteensä vähintään vuoden työttömänä. Työttömänä olleista eniten työttömyyttä on kertynyt luonnontieteiden alalta (12 kk), luonnonvara- ja ympäristöalalta (hieman alle 12 kk) sekä kulttuurialalta (hieman alle 11 kk) valmistuneille. Tulee kuitenkin huomioida se, että luonnontieteiden sekä luonnonvara- ja ympäristöalan tutkinnon suorittaneista yli puolet ei ole olleet ollenkaan valmistumisen jälkeen työttömänä.

Alueellinen työmarkkinatilanne koetaan suurimmaksi syyksi työllistymisvaikeuksiin, sillä noin 41 prosenttia työllistymisvaikeuksia kokeneista näkee sen vaikeuttaneen paljon tai erittäin paljon työllistymistään. Alan heikko työmarkkinatilanne on toinen keskeinen tekijä erityisesti kulttuurialalla. Se vaikuttaa työllistymiseen jonkin verran myös muilla aloilla lukuun ottamatta sosiaali-, terveys- ja liikunta-alaa. Muita työllistymistä vaikeuttavia tekijöitä ovat olleet kaikilla aloilla puutteelliset suhdeverkostot, työkokemuksen puute sekä tutkinto ja sen suuntautuminen. Suhdeverkostojen puutteellisuus sekä työkokemuksen puute ovat vaikuttaneet eniten luonnontieteiden sekä tekniikan ja liikenteen alalla. Tutkinto ja sen suuntautuminen on vaikuttanut eniten kulttuurialalla. Erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan suhteellisen hyvä työmarkkinatilanne heijastuu siinä, että vastaajat eivät koe minkään yksittäisen tekijän kovin voimakkaasti vaikeuttaneen työllistymistään.

Vähiten työllistymiseen ovat vaikuttaneet kokonaisuudessaan sukupuoli, valmistumisajankohta ja puutteellinen työelämätietous. Myöskään perheeseen tai muuhun elämäntilanteeseen liittyvät syyt eivät ole vastaajien kokemuksen mukaan olleet kokonaisuudessaan kovin merkittäviä. Tosin tarkasteltaessa sukupuolten välisiä eroja voidaan havaita, että sukupuolen ja perheen tai muun elämäntilanteeseen liittyvän työllistymiseen vaikuttavan syyn välillä on tilastollisesti erittäin merkittävä yhteys ($p=0,0$). Naisista nimittäin 12 prosenttia näkee näiden syiden vaikuttaneen paljon tai erittäin paljon omaan työllistymiseensä, mutta miehistä niin kokee vain reilu 3 prosenttia. Avoimissa vastauksissa vastaajat mainitsevat työllistymistä estäviksi tekijöiksi etenkin iän, terveysongelmat sekä kovan kilpailun työpaikoista. Kilpailuun liittyen vastaajat mainitsevat usein myös oman alan osaamisen puutteellisuuden ja esimerkiksi tutkinnon arvostuksen puutteen työmarkkinoilla. Osa kokee olevansa väärällä alalla.

"Oman alan työn saaminen tuntui alussa aivan mahdottomalta, koska aina tuntui löytyvän hakijoita, joilla oli enemmän työkokemusta. Harjoittelupaikka olisi opiskeluaikana kannattanut miettiä tarkemmin."

"Ala kehittyi koko ajan, osaaminen ei ole ajan tasalla. Vaikea pitää ammattitaitoa yllä kun vain pätkätöitä, eikä pysty itseään kehittämään."

"Ala, johon opiskelin, ei ole itselleni ehkä oikea. Vaikea hakea töitä, koska oman alan perinteiset työtehtävät ei juuri kiinnosta."

"Kolmivuorotyö, on ollut hankalaa saada säännöllistä päivätyötä. Lapsella ei ole ollut hoitopaikkaa, joten kolmivuorotyö on mahdotonta."

"Tekemästäni työstä ei ollut varaa maksaa palkkaa eli vääränlainen suuntautuminen rahanhankintaa varten."

Koulutusaloittain työllistymiseen vaikuttaviin tekijöihin voi tutustua tarkemmin liitteessä 3.

2.4. Yrittäjät

4,3 prosenttia eli 137 kyselyyn vastanneista toimi vastaushetkellä yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina (ks. koulutusaloittain taulukko 5, s. 8). Kokonaisuudessaan yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina on toiminut jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen noin joka

kymmenes. Keskimäärin yrittäjänä on oltu vajaa kolme vuotta eli yli puolet valmistumisen jälkeisestä ajasta:

Taulukko 12. Yrittäjänä toimiminen tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Koulutusala	On ollut yrittäjänä /freelancerina (%)	On ollut yrittäjänä tai freelancerina /miehet (%)	On ollut yrittäjänä tai freelancerina /naiset (%)	Yrittäjänä/freelancerina toimimisaika (keskiarvo, vuotta)
Kulttuuriala	37	47	34	3,0
Luonnontieteiden ala	6	12	1	2,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	14	18	9	4,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8	12	7	2,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6	12	6	2,2
Tekniikan ja liikenteen ala	10	9	11	2,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	11	22	7	2,9
Yhteensä	11	13	9	2,8

Vastaushetkellä yrittäjänä toimineet sijoittuvat etenkin johto- ja esimiestehtäviin (noin 21 prosenttia) sekä asiakas- tai potilastyöhön (noin 15 prosenttia). Vaikka yrittäjyyttä pidetään haasteellisena, ovat yrittäjänä toimivat erityisen tyytyväisiä nykyiseen työhönsä sekä suorittamaansa tutkintoon työuransa kannalta. Yrittäjien tyytyväisyyttä tutkintoonsa ja työhönsä käsitellään enemmän luvussa 6.

3. TYÖTEHTÄVÄT

3.1. Tehtävien luonne

Työkokemuksen myötä AMK-tutkinnon suorittaneiden työtehtävien luonne muuttuu jonkin verran. Muutoksia on tapahtunut erityisesti johto- ja esimiestehtävissä, joiden osuus on kasvanut viidessä vuodessa 6,6 prosenttiyksikköä. Myös suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtävien osuus on kasvanut 2,8 prosenttiyksikköä. Huomattavaa laskua on puolestaan tapahtunut asiakas- ja potilastyötä tekevien määrässä, joiden osuus on laskenut 5,6 prosenttiyksikköä. Tuotantotehtävissä työskentelevien määrä on viiden vuoden jälkeen pudonnut 3,2 prosenttiyksikköä.

Taulukko 13. Ensimmäisen ja nykyisen päätyön luonne.

Tehtävien luonne	Ensimmäinen päätyö (%)	Nykyinen päätyö (%)
Tutkimus tai tuotekehitys	6,1	6,3
Opetus tai kasvatus	8,0	7,6
Koulutus	1,0	1,0
Johto- ja esimiestehtävät	9,6	16,2
Konsultointi	1,2	2,2
Asiakastyö / potilastyö	28,8	23,2
Markkinointi, myynti tai osto	7,5	8,2
Suunnittelu-, kehitys- tai hallinto	9,5	12,3
Viestintä- ja mediatyö	1,6	1,3
Toimistotehtävät	9,8	7,7
Taiteellinen työ	0,7	1,2
Kirkollinen työ	0,1	0,1
Rahoitus ja taloushallinto	3,7	3,9
Tuotantotehtävät	6,8	3,6
Muu tehtävien luonne	5,6	5,4

Koulutusaloittainen kehitys on esitetty liitteessä 5. Esimerkiksi tutkimus- ja tuotekehitystehtäviin sijoitetaan eniten tekniikan ja liikenteen alalla. Opetus ja kasvatus painottuvat eniten kulttuuri-, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla. Koulutus- ja konsultointitehtävien osuus on kuitenkin suhteellisen pieni kaikilla koulutusaloilla. Johto- ja esimiestehtävissä työskentelevien osuus on kasvanut kaikilla aloilla viiden vuoden kuluessa ja on erityisen korkea matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä tekniikan ja liikenteen alalla. Suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtäviin sijoitetaan erityisesti luonnontieteiden, luonnonvara- ja ympäristö- sekä tekniikan ja liikenteen alalta, mutta ei juurikaan kulttuuri-, sosiaali-, terveys- ja liikunta- tai matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta.

Tehtävien luonne eroaa melko paljon miesten ja naisten välillä. Erityisen merkittäviä erot ovat johto- ja esimiestehtävissä, suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtävissä, toimistotehtävissä sekä asiakas- ja potilastyössä, kuten seuraava taulukko osoittaa:

Taulukko 14. Tehtävien luonne nykyisessä päätyössä sukupuolen mukaan.

Tehtävien luonne	Miehet (%)	Naiset (%)
Tutkimus	10,2	3,7
Opetus tai kasvat	5,0	9,4
Koulutus	1,0	1,0
Johto- ja esimiestehtävät	24,1	11,2
Konsultointi	3,8	1,2
Asiakastyö/ potilastyö	5,8	34,3
Markkinointi, myynti tai osto	10,1	7,0
Suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävät	20,2	7,1
Viestintä- ja mediatyö	1,3	1,3
Toimistotehtävät	2,8	10,8
Taiteellinen työ	1,0	1,2
Kirkollinen työ	0	0,1
Rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät	1,6	5,3
Tuotantotehtävät	5,5	2,4
Muu tehtävien luonne	7,3	4,1

Tutkinnoittain tarkasteltuna johto- ja esimiestehtäviin ovat sijoittuneet viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan etenkin insinöörin (22 %) sekä restonomin (37 %) tutkinnon suorittaneet. Opetus- tai kasvatustehtävissä toimivat muotoilijat (41 %) ja sosionomit (34 %). Viestintä- ja mediatyö painottuu medianomien työtehtävissä (42 %). Poiketen monista muista tutkinnoista ovat tradenomit sijoittuneet melko tasaisesti erityyppisiin tehtäviin, joista suurimpana erottuvat toimistotehtävät (21 %) sekä johto- ja esimiestehtävät (11 %).

Parhaiten ansaitsevat johto- ja esimiestehtävissä (keskimäärin 3298 euroa/kk), konsultointitehtävissä (3169 euroa/kk) sekä markkinointi-, myynti- ja ostotehtävissä (3058 euroa/kk) työskentelevät. Vähiten ansaitsevien joukossa ovat mm. toimistotehtäviin (2192 euroa/kk) ja asiakas- ja potilastyöhön (2271 euroa/kk) sijoittuneet. Myös kirkollisessa ja taiteellisessa työssä keskipalkka on muita matalampi, mutta näissä tehtävissä toimivien vastaajien määrä on niin pieni, että keskitulojen tarkastelu ei anna luotettavaa kuvaa tulotasosta. (Ks. liite 6.)

3.2. Työn ja koulutuksen vastaavuus

Keskimäärin vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat olleet työssä valmistumisensa jälkeen 4,5 vuotta ja siitä noin 3,8 vuotta on ollut korkeakoulutusta vastaavaa työtä. Miesten ja naisten välillä on jonkin verran eroa, sillä miehet ovat olleet töissä noin 4,8 vuotta, josta 4,1 vuotta on ollut koulutusta vastaavaa. Naiset ovat vastaavasti olleet työssä 4,3 vuotta, josta koulutusta on vastannut 3,5 vuotta. Erytisen paljon koulutusta vastaavan työkokemuksen kertymiseen vaikuttaa työttömyys jossain vaiheessa tutkinnon suorittamisen jälkeen. Jossain vaiheessa työttöminä olleilla on koulutusta vastaavaa työkokemusta keskimäärin tasan kolme vuotta, kun muilla sitä on kertynyt noin 4,2 vuotta. Sen sijaan yrittäjäyys ei vaikuta työssäoloaikaan juuri ollenkaan.

Taulukko 15. Valmistumisen jälkeinen työssäoloaika kokonaisuudessaan ja koulutusta vastaavassa työssä.

Koulutusala	Valmistumisen jälkeinen työssäoloaika työssäol- leilla	Valmistumisen jälkeinen työssäoloaika korkea- koulutusta vastaavassa työssä työssäol- leilla
Kulttuuriala	4,0	3,2
Luonnontieteiden ala	4,6	3,9
Luonnonvara- ja ympäristöala	4,3	3,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4,5	3,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4,3	3,8
Tekniikan ja liikenteen ala	4,7	4,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4,6	3,5
Yhteensä	4,5	3,8

Kun tarkastellaan niitä tutkintoja, joissa vastaajia oli eniten, eniten työskentelyä koulutusta vastaavassa työssä on kertynyt insinööreille (4,2 vuotta) ja sairaanhoitajille (4,1). Seuraavina tulevat musiikkipedagogit, bioanalytikot sekä terveydenhoitajat (noin 3,8 vuotta). Lyhimmän ajan koulutusta vastaavassa työssä ovat olleet muotoilijat (3,1), fysioterapeutit (3,4) sekä restonomit (3,4).

Ensimmäisen työpaikan kohdalla ainoastaan kolmannes vastaajista kertoo tutkinnon olleen vaatimuksena työhön. Nykyisen työpaikan kohdalla noin puolet näkee tutkinnon olleen vaatimuksena:

Taulukko 16. Vastaajien näkemys siitä, oliko heidän suorittamansa korkeakoulututkinto vaatimuksena ensimmäiseen ja nykyiseen työhön.

Koulutusala	Ei (%)		Kyllä (%)		Ei tiedä (%)	
	Ensimmäi- nen työ	Nykyinen työ	Ensimmäi- nen työ	Nykyinen työ	Ensimmäi- nen työ	Nykyinen työ
Kulttuuriala	71	62	15	27	14	11
Luonnontieteiden ala	64	50	17	30	18	21
Luonnonvara- ja ympäristö- ala	42	46	50	51	8	3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	76	53	16	34	8	12
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	38	27	54	69	8	4
Tekniikan ja liikenteen ala	51	35	38	57	11	8
Yhteiskuntatieteiden, liiketa- louden ja hallinnon ala	71	53	14	32	15	15
Yhteensä	56	41	33	49	11	9

Se, onko suoritettu AMK-tutkinto ollut vaatimuksena työn saamiselle, riippuu vahvasti koulutus-
alasta sekä nykyisen että ensimmäisen työpaikan kohdalla (yhteys tilastollisesti erittäin merkit-
sevä, $p=0,0$). Erityisesti kulttuurialalta, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta, luon-
nontieteiden sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneet eivät ole saaneet kovin hyvin
työtehtäviä, joissa heidän AMK-tutkintonsa olisi ollut vaatimuksena. Toisaalta luonnontieteiden,
kulttuuri- sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla yllättävän moni ei tiedä, onko
tutkinto ollut vaatimuksena työhön.

Tietämättömyyttä tutkinnon merkityksestä työn saannissa selittää osaltaan todennäköisesti se,
että esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tai tekniikan ja liikenteen alan tehtävien koulu-
tus- ja osaamisvaatimukset on usein selkeämmin ja tiukemmin määritelty kuin mm. kulttuurialalla.

Toinen mahdollinen syy on se, että kun työkokemusta kertyy enemmän, sen painoarvo usein kasvaa tutkinnon merkitykseen nähden työnhaussa ja työnantajien valinnoissa. Tämä voi selittää myös sitä, että nykyisessä työssäkin vain puolella on ollut suoritettu tutkinto edellytyksenä työpäivän saamiselle.

Se onko tutkinto ollut vaatimuksena työn saamiselle, ei kerro suoraan siitä, vastaako työn vaativuustaso koulutustasoa. Erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä luonnonvara-alalta valmistuneet kokevat, että heidän nykyinen työnsä vastaa hyvin heidän koulutustasoaan tai on jopa sitä vaativampi (ks. taulukko 17). Muita useammin työn ei koeta olevan koulutusta vastaavaa matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. Naisista 72 prosentilla ja miehistä 81 prosentilla työn vaativuustaso vastaa koulutustasoa vähintään hyvin.

Taulukko 17. Työn vaativuustaso ja koulutustason vastaavuus.

Koulutusala	Työ on koulutukseen nähden vaativampaa (%)	Työ vastaa hyvin koulutustasoa (%)	Työn vaativuustaso on koulutustasoa osittain alhaisempi (%)	Työn vaativuustaso on koulutustasoa selvästi alhaisempi (%)
Kulttuuriala	21	51	18	11
Luonnontieteiden ala	27	48	23	2
Luonnonvara- ja ympäristöala	28	53	13	7
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	19	41	29	11
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	26	60	9	5
Tekniikan ja liikenteen ala	20	59	15	6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	17	49	24	11
Yhteensä	21	54	17	8

Merkittävin syy työntekoon muissa kuin omaa koulutustasoa vastaavissa työtehtävissä on työn mielenkiintoisuus. Vasta toisena tulee pakottava syy eli ongelmat omaa koulutustasoa vastaavan työn saamisessa, kuten seuraava taulukko osoittaa:

Taulukko 18. Syy sellaisen työn vastaanottamiseen, joka ei vastaa koulutustasoa.

Koulutusala	Jatkaa työssä, jossa oli jo ennen valmistumista (%)	Ei ole saanut koulutustasoa vastaavaa työtä (%)	Työ on muuten mielenkiintoisempaa (%)	Palkka ja/tai työehdot ovat paremmat (%)	Muu koulutus on ohjannut nykyisiin tehtäviin (%)	Ei ole halunnut toimia koulutusta vastaavissa töissä (%)	Muu syy (%)
Kulttuuriala	12	21	19	9	20	4	16
Luonnontieteiden ala	10	12	22	12	22	6	14
Luonnonvara- ja ympäristöala	17	14	14	14	17	3	21
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12	25	16	14	15	6	13
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	13	10	25	15	17	3	17
Tekniikan ja liikenteen ala	16	18	23	18	9	5	11
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	18	24	17	14	11	4	12
Yhteensä	15	19	20	15	13	4	14

Alan vaikutukset näkyvät jonkin verran siinä, miksi on otettu vastaan muuta kuin koulutustasoa vastaavaa työtä. Esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden avoimissa vastauksissa näkyvät alan naisvaltaisuuden ja alalle tyypillisen vuorotyön vaikutukset, sillä keskeisiä syitä ovat perheeseen ja muuhun elämäntilanteeseen liittyvät syyt sekä se, että nykyinen työ on päivätyötä ja työsuhde on vakituinen. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla vastaajat tuovat esille työpaikan sijaintiin, työttömyysuhkaan sekä työssä etenemismahdollisuuksiin liittyvät syyt. Yhteiskuntatieteiden-, liiketalouden ja hallinnon alalla näkyy työpaikan sijainnin ja perhesyiden ohella työpaikan tuomat uudet haasteet ja mahdollisuudet. Miesvaltaisella tekniikan ja liikenteen alalla elämäntilanteeseen ja perheeseen liittyvät syyt eivät tule esille, mutta vastaajat korostavat mm. sitä, että työ antaa mahdollisuuden kehittyä ja oppia asioita, jotka eivät ole sisältyneet koulutukseen.

"Opettelen "talon tavoille" ja etenen urallani "korkeampiin" tehtäviin kunhan saan perustat opittua."

"Periaatteessa työ tulisi vastata koulutustasoa, mutta sukupuoli vaikuttaa, että teen huonompia hommia"

"Työpaikka sijaitsee lähellä kotia ja työnantaja on turvattu, pitkään töitä tiedossa."

4. TYÖSSÄ TARVITTAVAT TIEDOT JA TAIDOT

4.1. Työssä tarvittavat valmiudet suhteessa tutkinnon antamiin valmiuksiin

Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden vastauksista voidaan havaita, että suurin merkitys omissa työtehtävissä on erilaisilla yleisillä työelämävalmiuksilla. Oman alan tehtävien käytännön taidotkin arvioidaan suhteellisen tärkeiksi. Muut enemmän erityisosaamiseen liittyvät valmiudet, kuten lainsäädäntö, taloussuunnittelu ja budjetointi tai yritystoiminnan perusteiden tuntemus eivät korostu yhtä paljon. Avoimissa vastauksissa työssä tarvittavina ominaisuuksina toistuivat lähinnä työelämässä jaksamiseen liittyvät tekijät, kuten stressin- ja paineensietokyky sekä ajankäytönhallinta.

Taulukko 19. Vastaajien näkemys siitä, mikä on eri tietojen ja taitojen merkitys nykyisessä työssä ja kuinka hyvin ne kehittyivät ammattikorkeakoulussa. (Keskiarvo asteikolla 1=merkitys työssä ei lainkaan tärkeä/kehittyy ammattikorkeakoulussa erittäin puutteellisesti ... 6=merkitys työssä erittäin tärkeä/kehittyy ammattikorkeakoulussa erinomaisesti.)

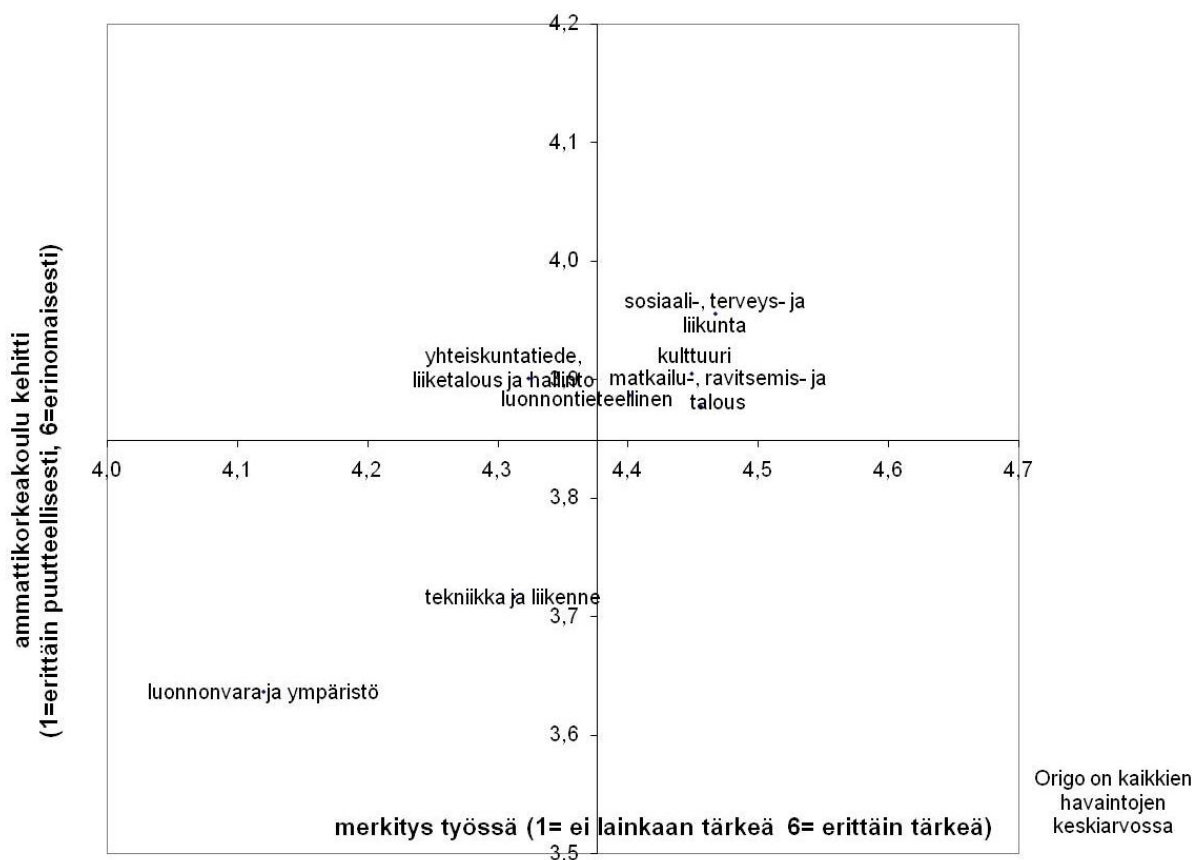
Tiedot, taidot ja työelämävalmiudet	Merkitys nykyisessä työssä (ka.)	Kehittyminen ammattikorkeakoulussa (ka.)
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,5	4,4
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,2	4,5
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,2	3,9
Ongelmanratkaisutaidot	5,1	3,9
Suomen kielen viestintätaidot	5,1	4,4
Oman alan tehtävien käytännön taidot	5,0	3,6
Oppimiskyky	5,0	4,1
Organisointi- ja koordinoititaidot	4,9	3,6
Neuvottelutaidot	4,9	3,6
Tiedonhankintataidot	4,8	4,5
Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,7	4,3
Muut taidot	4,7	3,0
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,5	4,0
Analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot	4,5	3,8
Luovan ajattelun taidot	4,4	3,5
Esiintymistaidot	4,4	4,0
Opetus-/ koulutus-/ ohjaustaidot	4,1	3,4
Projektinhallintataidot	4,0	3,5
Lainsäädännön tuntemus	3,9	3,3
Englannin kielen viestintätaidot	3,8	3,9
Esimiestaidot	3,6	2,8
Monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen	3,5	3,0
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,3	3,0
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,1	3,4
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,4	3,6
Muiden kielten viestintätaidot	1,8	2,2

Ammattikorkeakoulun nähdään kehittäneen parhaiten ryhmätyö- ja muita sosiaalisia taitoja, tiedonhankintataitoja, kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja suomen kielen viestinnän taitoja. Yhtenä myönteisenä tekijänä voidaankin havaita, että ammattikorkeakoulun on koettu kehittäneen melko hyvin useita niistä taidoista, jotka ovat myös työssä tärkeimpiä. Joidenkin tietojen ja taitojen kohdalla on silti suhteellisen merkittäviä eroja, kun tarkastellaan niiden merkitystä työssä suhteessa

niiden kehittymiseen ammattikorkeakoulussa. Vastaajat näkevät, että erityisesti kyky oman alan käytännön tehtäviin, organisaatio- ja koordinaatitaidot, joustavuus ja sopeutumiskyky, ongelmanratkaisutaidot sekä neuvottelutaidot ovat kehittyneet ammattikorkeakoulussa puutteellisesti siihen nähden kuinka suuri merkitys niillä on nykyisessä työssä. Yksi syy tähän voi olla se, että vastaajat tarkastelevat erityisen kriittisesti niiden tietojen ja taitojen kehittymistä, jotka he kokevat työssään tärkeimmiksi.

Koulutusalojen väliset erot ovat jopa yllättävän pieniä sen suhteen, mitkä tiedot ja taidot koetaan työssä tärkeimmiksi (ks. tarkemmin liite 7). Jokaisella koulutusosalalla merkittävimäksi koetaan kyky itsenäiseen työskentelyyn. Mielenkiintoinen havainto on myös se, että työssä vähiten merkittäviksi koetut taidot eivät juuri poikkea toisistaan koulutusaloittain. Ruotsin sekä muiden vieraiden kielten kuin englannin taito, taloussuunnittelu ja budjetointi, monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen, yritystoiminnan perusteiden tuntemus sekä lainsäädännön tuntemus eivät millään koulutusosalalla nouse kovin korkealle muihin taitoihin nähden. Myös esimiestaitojen merkitys sijoittuu suhteellisen matalalle.

Työssä merkittäväksi koettujen eri tietojen, taitojen ja valmiuksien joukko on kokonaisuudessaan laaja. Kaikilla koulutusaloilla annetuista vaihtoehdoista yli puolet koetaan vähintään melko tärkeiksi (keskiarvo yli 4) ja toisaalta ainoastaan muutamien taitojen merkitys koetaan vain vähäiseksi (keskiarvo alle 3). Jokaisella koulutusosalalla jälkimmäisiin kuuluvat ruotsin kielen sekä muiden vieraiden kielten viestintätaidot lukuun ottamatta englannin kieltä. Lisäksi vähemmän merkitykselliseksi koetaan luonnonvara- ja ympäristöalalla monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen sekä englannin viestintätaidot ja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla yritystoiminnan sekä taloussuunnittelun ja budjetoinnin tuntemus.

Kuva 1. Tietotaito-osa-alueiden merkitys työssä ja kehittyminen ammattikorkeakouluopiskelussa koulutusaloittain.

Vastaajien eri tietojen ja taitojen merkitykselle ja kehittymiselle antamista arvioista voidaan laskea myös kokonaiskeskiarvo (ks. kuva 1). Kuten kuva osoittaa, saa kokonaisuudessaan sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala koulutusaloista kaikkein korkeimman keskiarvon sen suhteen, mikä on eri taitojen merkitys työssä ja miten ammattikorkeakoulu on niitä kehittänyt. Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet kokevat kokonaisuudessaan eri taitojen merkityksen työssään muita koulutusaloja vähäisemmäksi ja lisäksi niiden koetaan kokonaisuudessaan kehittyneen ammattikorkeakoulussa puutteellisemmin kuin muilla aloilla. Myös tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneiden joukossa työssä tarvittavien taitojen ja tietojen koetaan kehittyneen jonkin verran puutteellisesti, mutta niiden merkitys työssä koetaan kuitenkin suuremmaksi kuin luonnonvara- ja ympäristöalalla.

4.2. Kokemuksia omasta osaamisesta ja sen merkityksestä työelämässä

Avoimissa vastauksissa vastaajat kertoivat, minkälainen merkitys ammattikorkeakoulututkinnon tuottamalla osaamisella on ollut heille ja mitä osaamista he ovat työssään tarvinneet. Erytisen paljon vastaajat tuovat lähes koulutusalaan riippumatta esille oman alan erikoisosaamisen ja käytännön taitojen merkityksen:

"Alani pikkutarkka tieto-opetus oli tärkeää, mutta erittäin hyödyllistä tietoa tähän työhön. Koulun opettajien positiivinen asenne auttoi oppimaan ja omaksumaan helpommin. Opettajien asenne tärkeä!" (Matkailu-, ravitsemis- ja talousala)

"Koulutuksen aikana käsiteltiin monia aiheita aivan liian pintapuolisesti. Käteen jäi hieman osaamista useasta asiasta, mutta olisin kaivannut syvempää perehtymistä tiettyihin asioihin. AMK:n pakolliset opinnot olivat aika turhia (...)." (Matkailu-, ravitsemis- ja talousala)

"Koulutus painottui liikaa esim. tutkimustyön teoriaan. Käytännön taitoja jäi erittäin paljon opittavaksi työelämään. Samoin teoreettiset taidot erikoisaloista ovat koulutuksen jälkeen melko olemattomat." (Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala)

"Mielestäni koulutuksessa kannattaisi panostaa käden taitojen kehittämiseen, koska niitä tarvitaan aina heti työelämässä. Teoriatieto muuttuu ja sitä voi hankkia lisää koko ajan. Ammattikorkeakoulu antaa hyvät valmiudet uuden tiedon hankintaan." (Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala)

"Opetukseen ehdottomasti lisää käytäntöä, esim. maastopäiviä." (Luonnonvara-ala)

"Opiskeluun enemmän opetusta käytännön työstä ja ehkäpä lisää työharjoittelua tai yhteistyöprojekteja yritysten kanssa." (Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala)

Valmistuneet korostavat työelämävalmiuksien merkitystä. Esimerkiksi neuvottelu- ja projektitaidot tulivat jonkin verran esille. Joissakin vastauksissa painotettiin lisäksi sitä, että kansainvälisyyteen ja monikulttuurisuuteen liittyvään osaamiseen ei ymmärretä riittävästi panostaa:

"Kielitaidon, varsinkin englannin merkitys suuri! Koulu liian matematiikkakeskeistä. Suuntautumisalakohtaisia täsmäkursseja tarjolle ja osastonjohtajat pakottamaan porukka näihin." (Tekniikan ja liikenteen ala)

"Monikulttuurinen työympäristö on tulevaisuudessa kenties tärkein asia mitä suomalaisten on opittava ymmärtämään. Kansainvälisessä työssä nämä meidän työskentely ja kommunikointitaidot ei riitä selviämään esim. Kiinan kansalaisten kanssa. Euro-alueella vielä pärjätään jotenkuten. Lisää kansainvälisyyttä koulutukseen ja etenkin 'simulaatio'

ympäristö voisi olla koulussa, työelämässä ei pelkillä vaistoilla pärjää.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

”Mahdollisuus syventäviin käytännön opintoihin esim. ohjelmoinnissa on tärkeää vaikei ohjelmointia koskaan tekisikään, esiintymis/ilmaisu/neuvottelutaito on tärkeä tehtävässä kuin tehtävässä, niitä pitäisi harjoitella enemmän jo opiskeluaikoina!” (Luonnontieteiden ala)

”Koulutuksen taiteellinen sisältö kiitettävää. Ammatissa toimimista tukevat opinnot (talousasiat, kuvataideammatin harjoittaminen nyky-yhteiskunnassa) erittäin heikkolaatuisia.” (Kulttuuriala)

Valmistuneet näkevät, että erityisen tärkeitä osaamisen kehittymisen kannalta ovat oman alan työelämätietous, ammattikorkeakoulujen läheiset työelämäyhteydet ja opettajien ajantasainen alan osaaminen:

”Olisi hyvä että kouluissa käytettäisiin enemmän työelämässä jo olevia ammattilaisia kertomaan ja opettamaan mitä koulun jälkeen on odotettavissa.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

”Valmistuessani oli vielä täysin epärealistinen kuva oikeasta työelämästä alallani. Myös työharjoittelut olisi pitänyt jakaa laajemmin kuvaamaan alan työtehtäviä.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

”Olisi tärkeää saada kurssien opettajiksi henkilöitä, joilla on vahva ja ajan tasalla oleva työkokemus kyseiseltä alalta. Pelkkä teoreettinen opetus ei korvaa käytännön työelämässä opittuja asioita.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

Kun aikaa tutkinnon suorittamisesta on kulunut useita vuosia, moni näkee työkokemuksen roolin erityisen merkittävänä. Koska opintojen ohella tehdään paljon töitä ja valtaosa on osallistunut sekä ennen että jälkeen ammattikorkeakoulututkinnon suorittamista erilaisiin opintoihin, voi nimenomaan ammattikorkeakoulututkinnon tuottaman osaamisen merkityksen arviointi olla vaikeaa. Keskeisintä on työkokemuksesta ja eri tavoin hankitusta osaamisesta muodostuva kokonaisuus.

”Kun olen nyt esimiehenä osallistunut henkilövalintoihin, nostaisin kaksi asiaa, jotka opiskelijoiden pitäisi osata arvottaa riittävän korkealla ja/tai oppilaitoksen tulisi niitä pitää esillä. Kaikkein tärkeintä henkilössä on, että on näyttöjä tai pystyy sen haastattelutilanteessa muuten vakuuttamaan, kyvykkyydestä omaksua uusia asioita nopeasti, tehokkaasti ja oikeassa prioriteettijärjestyksessä. Eli osaa poimia olennaiset asiat informaatiotulvasta. Sitten toinen on työkokemus, joka opintojen aikana kertyy. Sen on valitettavasti oltava omalta alalta, jos aikoo töitä saada. (...) Työnantajaa ei kiinnosta, että paljonko tienasit ko. töissä vaan se mitä olet tehnyt (...).” (Tekniikan ja liikenteen ala)

”Tuntuu, että kertynyt työkokemus ajaa jo tällä hetkellä pitkälle suorittamani tutkinnon ohi, jos niitä verrataan työnhakutilanteessa. Pelkällä tradenomitutkinnolla asiantuntijatehtäviin pääsy vaatinee vähän onnea. Tutkinto yhdistettynä työkokemukseen ja oikeanlaiseen persoonaan auttaa asiaa.” (Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala)

”(...) suoritin DI-tutkinnon 3,5 vuodessa, amk-opinnot olivat vahva etu yliopisto-opinnoissa.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

”Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen tutkintooni. Harmittaa vain, että vasta nyt ymmärtää kuinka paljon enemmän siitä olisi voinut saada irti. Toisaalta työelämä on opettanut myös.” (Tekniikan ja liikenteen ala)

5. TYYTYVÄISYYS KOULUTUKSEEN JA TYÖHÖN

5.1. Tyytyväisyys suoritettuun tutkintoon

Tyytyväisyyttä suoritettuun ammattikorkeakoulututkintoon työuran kannalta voidaan tämän kyselyaineiston pohjalta tarkastella suhteessa työtehtäviin, palkkaukseen, työn vaativuustasoon tai suhteessa tilanteeseen työmarkkinoilla. Myös kokemukset siitä, kuinka hyvin valmistunut voi hyödyntää ammattikorkeakoulussa oppimaansa työssään, kertovat osaltaan tyytyväisyydestä tutkintoon.

Tyytyväisyys tutkintoon työuran kannalta vaihtelee jokin verran koulutusaloittain (ks. taulukko 20). Kokonaisuudessaan tyytyväisimpiä ovat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet, joista yhteensä 82 prosenttia ilmoittaa olevansa vähintään melko tyytyväisiä tutkintoonsa. Tyytymättömyys on suurinta matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, jossa vastaava luku on 60 prosenttia. Kun tarkastellaan niitä tutkintoja, joista vastaajia oli vähintään 30, tyytyväisiä ovat etenkin terveydenhoitajat (91 %), bioanalyytikot (88 %), sosionomit (83 %) sekä insinöörit (81 %). Muihin nähden hieman pienempi tutkintoonsa tyytyväisten osuus on mm. restonomien (64 %) sekä tradenomien (73 %) joukossa.

Taulukko 20. Tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta koulutusaloittain. (Keskiarvo asteikolla 1=erittäin tyytymätön ... 6=erittäin tyytyväinen.)

Koulutusala	Erittäin tyytymätön (%)	Tyytymätön (%)	Hieman tyytymätön (%)	Melko tyytyväinen (%)	Tyytyväinen (%)	Erittäin tyytyväinen (%)	Keskiarvo
Kulttuuriala	3	9	15	26	32	14	4,2
Luonnontieteiden ala	3	6	21	34	30	5	4,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	7	5	22	24	31	11	4,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4	13	23	26	27	7	3,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2	5	11	27	41	14	4,4
Tekniikan ja liikenteen ala	2	7	10	28	43	10	4,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	2	7	16	36	31	8	4,1
Yhteensä	2	7	14	29	37	10	4,2

Erityisen tyytyväisiä tutkintoon työuransa kannalta ovat koulutuksen parissa (vähintään melko tyytyväisiä yhteensä 90 %), tutkimuksen parissa (86 %), johto- ja esimiestehtävissä (84 %) sekä suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtävissä (83 %) työskentelevät. Tyytyväisten osuus on muita matalampi tuotantotehtävissä (53 %), markkinointi-, myynti- tai ostotehtävissä (72 %) sekä toimistotehtävissä (73 %) olevien joukossa. Tätä selittää osaltaan se, että näissä tehtävissä työskentelevät kokevat muita useammin, että heidän työtehtävänsä eivät vastaa vaatimustasoltaan korkeakoulututkintoa. Lisäksi tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta näyttää kasvavan sitä mukaan mitä korkeammat tulot vastaajilla on. 3001-4000 euroa ansaitsevista 84 % on vähintään melko tyytyväisiä ja yli 4000 euroa ansaitsevista vastaava luku on 88 %. Sen sijaan 1001-2000 ansaitsevista vähintään melko tyytyväisiä tutkintoonsa uran kannalta on vain 58 %.

Koulutustaan vastaavassa työssä olevat myös tyytyväisiä suorittamaansa tutkintoon (yhteys tilastollisesti erittäin merkitsevä, $p=0,0$). Tyytyväisyys tutkintoon kuitenkin hieman laskee, kun työ koetaan koulutusta vaativammaksi. Tyytyväisyys tutkintoon vaihtelee myös sen mukaan, mikä on vastaajan tilanne työmarkkinoilla viiden vuoden kuluttua valmistumisesta. Kuten voidaan olettaa, ovat kaikkein tyytymättömiä tutkintoonsa työttömät, joista yhteensä 57 % on vähintään hieman tyytymättömiä tutkintoonsa. Tyytymättömiä on muita enemmän myös päätoimisesti opiske-

levien joukossa. Sen sijaan jopa vakituudessa kokopäivätyössä olevia tyytyväisempiä tutkintoonsa ovat itsenäisenä yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina toimivat.

Työkokemuksen myötä vastaajat ovat keskimäärin pystyneet hyödyntämään työssään yhä enemmän ammattikorkeakoulussa oppimiaan asioita. Erityisen hyvin opittuja asioita on voitu hyödyntää sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, luonnontieteiden sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla jatkuvasti hyödyntävien osuus on melko pieni.

Taulukko 21. Korkeakoulussa opittujen asioiden hyödyntäminen ensimmäisessä ja nykyisessä työssä.

Koulutusala		Ei ole voinut hyödyntää juuri lainkaan (%)	On hyödyntänyt jonkin verran/osittain (%)	On hyödyntänyt jatkuvasti (%)
Kulttuuriala	Ensimmäinen	13	40	47
	Nykyinen	9	46	45
Luonnontieteiden ala	Ensimmäinen	11	62	26
	Nykyinen	9	54	37
Luonnonvara- ja ympäristöala	Ensimmäinen	17	42	42
	Nykyinen	14	46	40
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Ensimmäinen	20	58	22
	Nykyinen	12	61	27
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Ensimmäinen	4	36	59
	Nykyinen	4	33	63
Tekniikan ja liikenteen ala	Ensimmäinen	14	57	29
	Nykyinen	8	51	41
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Ensimmäinen	20	60	21
	Nykyinen	10	60	31
Yhteensä	Ensimmäinen	13	51	36
	Nykyinen	8	49	43

Tutkinnoittain tarkasteltuna erityisen hyvin ammattikorkeakoulussa oppimiaan asioita on voinut nykyisessä työssään hyödyntää kättilöt (82 % hyödyntää jatkuvasti), terveydenhoitajat (78 %) medianomit (66 %) sekä fysioterapeutit (64 %). Muutamien tutkintojen kohdalla korkeakoulussa opittua on vastaajien näkemyksen mukaan voinut hyödyntää melko vähän, sillä metsätalousinsinööreistä 17 %, restonomeista 12 %, tradenomeista 10 % ja muotoilijoista 9 % ei ole voinut hyödyntää oppimaansa juuri lainkaan.

5.2. Tyytyväisyys nykyiseen työhön

Tarkasteltaessa tyytyväisyyttä nykyiseen työhön ja työn ominaisuuksia esitettyjen väittämien pohjalta vastaajat vaikuttavat suhteellisen tyytyväisiltä koulutusalaista riippumatta. Erityisesti korostuu työn itsenäisyys ja vastuullisuus. Koulutusaloista esille nousee etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden tyytyväisyys.

Taulukko 22. Tyytyväisyys nykyiseen työhön. (Keskiarvo asteikolla 1=täysin eri mieltä ... 6=täysin samaa mieltä.)

Koulutusala	Työ on mielenkiintoista	Työ mahdollistaa osaamisen kehittämisen	Työtehtävät ovat monipuolisia	Työ on itsenäistä ja vastuullista	Työ tarjoaa sopivasti haasteita	Työn ja muiden elämäntilanteiden välillä vallitsee tasapaino
Kulttuuriala	5,0	4,8	5,0	5,3	4,7	4,2
Luonnontieteiden ala	4,7	4,7	4,8	5,0	4,7	4,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	5,0	4,5	4,8	5,4	4,6	4,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4,8	4,6	4,8	5,1	4,6	4,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	5,1	4,9	5,1	5,3	5,0	4,6
Tekniikan ja liikenteen ala	4,9	4,8	4,9	5,2	4,8	4,5
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4,7	4,6	4,8	5,1	4,6	4,6
Yhteensä	4,9	4,7	4,9	5,2	4,8	4,5

Aineiston perusteella työsuhteen määräaikaisuus ei vaikuta merkittävästi siihen, kuinka tyytyväisiä vastaajat ovat nykyiseen työhönsä näiden tekijöiden suhteen. Myöskään vakituisissa ja määräaikaisissa työsuhteissa olevien välillä ei juuri ole eroa siinä, kuinka mielenkiintoiseksi he kokevat työnsä, miten hyvin työ mahdollistaa osaamisen kehittämisen, kuinka monipuolisia työtehtävät ovat tai kuinka itsenäistä, vastuullista tai haasteita tarjoavaa työ on. Sen sijaan erityisen tyytyväisiä ovat yrittäjinä toimivat, jotka ovat näiden kaikkien tekijöiden suhteen jopa muita tyytyväisempiä työhönsä. Sukupuoli ei kovin paljon vaikuta tyytyväisyyteen, tosin miehet ovat keskimäärin hieman naisia tyytyväisempiä.

Tyytyväisyyttä työhön kuvaavien eri osatekijöiden riippuvuus siitä, kuinka hyvin vastaajat ovat sijoittuneet koulutustaan vastaavaan työhön, on tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=0,0$). Mitä paremmin työ vastaa vaatavuustasoltaan työntekijän korkeakoulututkintoa, sitä paremmin hän kokee työn mahdollistavan oman osaamisensa kehittämisen, työn olevan mielenkiintoista, tarjoavan sopivasti haasteita, mahdollistavan uralla etenemisen, työtehtävien olevan monipuolisia ja työn olevan itsenäistä ja vastuullista.

5.3. Työn kuormittavuus, määrä ja jatkuvuus

Eryteisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet kokevat työnsä jonkin verran henkisesti kuormittavaksi ja työn määrän olevan liian suuri. Minkään koulutusalan kohdalla ei näiden kahden muuttujan suhteen tule kuitenkaan erityisen suuria poikkeamia muista ja keskiarvo jää kaikilla kolmen ja neljän välille eli sijoittuu annetulla asteikolla välille "hieman eri mieltä" ja "hieman samaa mieltä". Myös työsuhteen jatkuvuuden aiheuttaman epävarmuuden suhteen vastaajien arviot ovat melko maltillisia:

Taulukko 23. Työn kuormittavuus ja epävarmuus työn jatkuvuudesta. (Keskiarvo asteikolla 1=täysin eri mieltä ... 6=täysin samaa mieltä.)

Koulutusala	Työ on henkisesti liian kuormittavaa	Työtä on liikaa	Työsuhteen jatkuvuus on epävarmaa
Kulttuuriala	3,3	3,3	2,9
Luonnontieteiden ala	3,3	3,6	2,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	3,2	3,5	3,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	3,4	3,6	2,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	3,5	3,9	2,4
Tekniikan ja liikenteen ala	3,2	3,6	2,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	3,2	3,5	2,3
Yhteensä	3,3	3,6	2,4

Työn henkistä kuormittavuutta ei sukupuolierot varsinaisesti selitä. Sen sijaan työn kuormittavuus näkyy etenkin asiakas- ja potilastyössä (22 % samaa tai täysin samaa mieltä), johto- ja esimiestehtävissä (21 %) sekä opetus- ja kasvatustehtävissä (21 %). Ikä ei tämän tutkimuksen mukaan erityisesti vaikuta siihen, kuin kuormittavaksi työ koetaan.

Asiakas- ja potilastyössä olevista yli kolmannes on sitä mieltä, että työtä on liikaa (34 prosenttia samaa tai täysin samaa mieltä). Myös johto- ja esimiestehtävissä työskentelevien kohdalla työn määrä vaikuttaa olevan usein liian suuri (31 prosenttia samaa tai täysin samaa mieltä). Työn määrällä näyttää lisäksi olevan jonkin verran yhteyttä ikään. Mitä vanhempana tutkinto on suoritettu, sitä useammin työtä koetaan olevan liikaa. Miesten ja naisten näkemykset eivät paljon poikkea toisistaan, vaikka esimerkiksi lähes kaikki asiakas- ja potilastyössä toimivat ovatkin naisia.

Työsuhteen jatkuvuus koetaan epävarmaksi erityisesti luonnonvara- ja ympäristöalalla (samaa tai täysin samaa mieltä yhteensä 23 %) sekä kulttuurialalla (25 %). Sukupuolten välillä on jonkin verran eroja siinä, kuinka epävarmaa työn jatkuminen on. Naisista samaa tai täysin samaa mieltä työsuhteen jatkuvuuden epävarmuudesta on noin 16 prosenttia ja miehistä 10 prosenttia. Iällä ei ole juurikaan vaikutusta. Kun tarkastellaan vastaajien nykyisen työn luonnetta, kokevat työnsä jatkuvuuden epävarmaksi erityisesti koulutusalan (30 % samaa tai täysin samaa mieltä) sekä viestintä- ja mediatyön parissa työskentelevät (26 %).

Sekä työn henkisellä kuormittavuudella, määrällä että työsuhteen jatkuvuudella on yhteys siihen, vastaako työ vaatavuustasoltaan korkeakoulututkintoa. Mitä paremmin työ vastaa koulutusta, sitä enemmän työ koetaan henkisesti kuormittavaksi ja työtä koetaan olevan myös liikaa (yhteys tilastollisesti erittäin merkitsevä, $p=0,0$). Koulutusta vastaava työ näyttää kuitenkin tuovan jonkin verran jatkuvuutta ja turvaa työuralle, sillä koulutusta vastaavassa työssä olevat kokevat jonkin verran vähemmän epävarmuutta työsuhteen jatkuvuudesta ($p=0,001$).

6. KOULUTTAUTUMINEN, URAKEHITYS JA TULEVAISUUDEN SUUNNITELMAT

6.1. Osallistuminen koulutukseen valmistumisen jälkeen

Tarve jatkuvaan osaamisen kehittämiseen näkyy siinä, että valtaosa kyselyyn vastanneista on osallistunut johonkin koulutukseen AMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen (ks. taulukko 24). Eniten koulutukseen osallistuneita on sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden joukossa. Alalle näyttää olevan tyyppillistä jatkuva ammattitaidon kehittäminen osana työtä, sillä alalla on osallistuttu muita aloja enemmän sekä työnantajan järjestämään tai kustantamaan koulutukseen että ammatilliseen erikoistumis- tai pätevyitysmenkoon. Myös aiemmin on AMK-tutkinnon suorittaneiden uraseurannassa havaittu, että tällä koulutusalailla on arvostettu erityisen paljon itsensä kehittämistä (Laine, Stenström & Valkonen 2005, 85).

Taulukko 24. Osallistuminen koulutukseen AMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Koulutusala	Työnantajan järjestämä tai kustantama koulutus (%)	Työvoimakoulutus (%)	Ammatillinen erikoistumiskoulutus, pätevyitysmenkoon (%)	Opintojätähimmäisessä toinen korkeakoulututkinto (%)	Opintojätähimmäisessä ylempi AMK-tutkinto (%)	Tieteellisiä jatko-opintoja (%)	Muu koulutus tai tutkinto (%)	Ei ole osallistunut koulutukseen (%)
Kulttuuriala	33	10	19	29	2	6	13	23
Luonnontieteiden ala	58	12	10	16	1	3	13	17
Luonnonvaraja ympäristöala	56	3	14	19	3	5	15	18
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	54	3	16	15	3	4	16	19
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	71	2	22	11	5	3	9	11
Tekniikan ja liikenteen ala	58	6	13	13	6	3	8	21
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	58	5	11	14	3	2	9	22
Yhteensä	59	5	15	14	4	3	10	18

Eniten koulutukseen osallistumattomia on kulttuurialalta valmistuneissa. Alalla on suhteellisen paljon määräaikaisen tai osa-aikaisena työskenteleviä sekä yrittäjiä, mikä vähentää mahdollisuuksiin osallistua työnantajan kautta koulutukseen. Alan työllistymisvaikeudet näkyvät puolestaan osallistumisena työvoimakoulutukseen. Toisaalta kulttuurialalta valmistuneet osallistuvat muita enemmän tieteellisiin jatko-opintoihin tai toiseen korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen, mihin voi osaamisen kehittämisen lisäksi syynä olla myös aikomus vaihtaa alaa (ks. taulukko 29, s. 33).

6.2. Päätoiminen opiskelu

Päätoimisena opiskelijana on valmistumisen jälkeen ollut jossain vaiheessa reilu kymmenesosa vastaajista, tosin osallistumisen on yhteydessä koulutusalaan (yhteys tilastollisesti erittäin merkitsevä, $p=0,0$). Keskimäärin päätoiminen opiskelu on vienyt viidestä valmistumisen jälkeisestä vuodesta vähintään muutaman vuoden. Miehistä päätoimisena opiskelijana on ollut 10 prosenttia ja naisista lähes 14 prosenttia.

Taulukko 25. Päätoiminen opiskelu AMK-tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Koulutusala	On ollut päätoimisena opiskelijana (%)	Ollut päätoimisena opiskelijana / miehet (%)	Ollut päätoimisena opiskelijana / naiset (%)	Aika päätoimisena opiskelijana (vuotta, keskiarvo)
Kulttuuriala	30	22	33	2,3
Luonnontieteiden ala	9	10	8	2,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	17	8	27	2,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	13	12	14	1,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	10	14	10	2,0
Tekniikan ja liikenteen ala	10	9	17	2,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	12	13	11	2,6
Yhteensä	12	10	14	2,2

Päätoimiset opinnot ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen ovat selkeästi yhteydessä urakehitykseen. Sekä työuran tavoitteiden mukaisuudella että tyytyväisyydellä korkeakoulututkintoon työuran kannalta on tilastollisesti erittäin merkitsevä yhteys päätoimiseen opiskeluun ($p=0,0$). Päätoimisesti valmistumisensa jälkeen opiskelleista on erittäin tyytymättömiä tai tyytymättömiä tutkintoonsa uran kannalta lähes 20 prosenttia, mutta niistä jotka eivät ole päätoimisesti opiskelleet tyytymättömiä tutkintoonsa on vain kahdeksan prosenttia. Valmistumisensa jälkeen päätoimisesti opiskelleista työuraansa ei pidä tavoitteidensa mukaisena 29 prosenttia (eri mieltä tai täysin eri mieltä olevat), kun taas muista vain 14 prosenttia ei pidä työuraansa tavoitteidensa mukaisena. (Ks. tarkemmin liitteet 8 ja 9.)

Nykyinen työmarkkinatilanne näyttää olevan jonkin verran yhteydessä siihen, onko vastaaja ollut tutkinnon suorittamisen jälkeen päätoimisena opiskelijana. Valmistumisen jälkeen on ollut päätoimisena opiskelijana nykyisin vakituisessa kokopäivätyössä olevista noin 7 prosenttia ja määräajkaisessa työssä olevista 20 prosenttia. Vastaushetkellä työttömänä olevista jossain vaiheessa on ollut opiskelijana 26 prosenttia, perhevapaalla olevista 10 prosenttia ja yrittäjistä 8 prosenttia. (Ks. liite 10.)

Päätoiminen opiskelu jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen eroaa myös sen mukaan, mikä on vastaajien päätyön luonne. Erityisen vähäistä se on ollut nykyään johto- tai esimiestehtävissä olevien joukossa (3,5 %). Suhteellisen vähäistä se on ollut myös potilas- tai asiakastyössä, tuotanto-tehtävissä sekä rahoituksen ja taloushallinnon tehtävissä, joissa kaikissa osuus on noin 9 prosenttia. Eniten päätoimisina opiskelijoina jossain vaiheessa olleita on viestintä- ja mediatyössä (27 %) sekä opetus- tai kasvatustehtävissä (18 %) toimivien joukossa. (Ks. liite 11.)

6.3. Urakehitykseen vaikuttavat tekijät

Kokonaisuudessaan arviot työurasta ovat varovaisen myönteisiä, sillä vastausten keskiarvot jäävät neljän (=hieman samaa mieltä) tuntumaan. Työuransa kokevat parhaiten tavoitteidensa mukaiseksi erityisesti sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet. Tätä selittää esimerkiksi se, että näiltä aloilta valmistuneet ovat keskimäärin tyytyväisiä suorittamaansa tutkintoon uransa kannalta, pitävät työtään mielenkiintoisena ja kokevat työn vaatavuustason vastaavan koulutustasoaan suhteellisen hyvin. Tutustu tarkemmin koulutusalaakohtaisiin tuloksiin liitteissä 12 ja 13.

Taulukko 26. Uralla etenemisen mahdollisuudet ja uran tavoitteiden mukaisuus koulutusaloittain. (Keskiarvo asteikolla 1=täysin eri mieltä ... 6=täysin samaa mieltä.)

Koulutusala	Työ mahdollistaa uralla etenemisen	Työura on tavoitteiden mukainen
Kulttuuriala	3,9	4,2
Luonnontieteiden ala	4,3	4,1
Luonnonvara- ja ympäristöala	3,9	4,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	4,1	3,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	3,7	4,3
Tekniikan ja liikenteen ala	4,3	4,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	4,1	3,9
Yhteensä	4,0	4,1

Työsuhteen epävarmuus ja katkot työuralla heikentävät uralla etenemisen näkymiä, mikä näkyy määräaikaisena ja osa-aikaisena työskentelevien vastauksista. Yrittäjyyden haasteellisuus ja toisaalta vapaus heijastuu siitä, että yrittäjänä toimivat kokevat uralla etenemisen mahdollisuudet jopa paremmiksi kuin vakituudessa työsuhteessa olevat, kuten seuraava taulukko osoittaa:

Taulukko 27. Uralla etenemisen mahdollisuudet ja uran tavoitteiden mukaisuus työmarkkinatilanteen mukaan. (Keskiarvo asteikolla 1=täysin eri mieltä ... 6=täysin samaa mieltä.)

Nykyinen työmarkkinatilanne	Työ mahdollistaa uralla etenemisen	Työura on tavoitteiden mukainen
Vakituinen kokopäivätyö	4,1	4,3
Määräaikainen kokopäivätyö	3,9	4,1
Osa-aikatyö	3,4	3,2
Itsenäinen yrittäjä/ammattinharjoittaja/ freelancer	4,6	4,8
Työllistetty/työharjoittelu	4,7	3,7
Työtön työnhakija	3,5	3,2
Päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon tai arvosanaan)	3,1	2,8
Perhevapaa (äitiys-/isyys-/ vanhempain-/hoitovapaa)	3,5	3,6
Muu tilanne	3,1	3,8
Yhteensä	4,0	4,1

Näkemyksiin uralla etenemisen mahdollisuuksista ja uran tavoitteiden mukaisuudesta vaikuttaa useampikin eri tekijä. Sukupuolen ja omassa työssä uralla etenemisen mahdollisuuksien välinen yhteys on tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=0,0$). Miehistä 51 prosenttia on samaa tai täysin samaa mieltä ja ainoastaan 12 prosenttia on eri mieltä tai täysin eri mieltä siitä, että nykyinen työ mahdollistaa uralla etenemisen. Naisista huomattavasti vähemmän eli 37 prosenttia on vastaavasti samaa mieltä väitteen kanssa ja eri mieltä on 21 prosenttia. Myös vastaajan sukupuoli on yhteydessä siihen, onko työura tavoitteiden mukainen (yhteys tilastollisesti erittäin merkitsevä, $p=0,0$). Miehistä samaa tai täysin samaa mieltä on 55 prosenttia ja eri mieltä tai täysin eri mieltä on 12 prosenttia. Naisista vastaavasti samaa mieltä on 44 prosenttia ja eri mieltä on 17 prosenttia.

Joillakin koulutusaloilla on miesten ja naisten välillä eroja siinä, minkälaisiksi uralla etenemisen mahdollisuudet ja uran tavoitteiden mukaisuus koetaan (ks. liitteet 12 ja 13). Erityisesti tekniikan ja liikenteen alalla miesten ja naisten väliset erot ovat selkeästi havaittavissa ja muuttujien välinen

yhteys on tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=0,0$). Koulutusalojen välisiin eroihin vaikuttaa todennäköisesti osaltaan se, että osalla koulutus- ja toimialoista toisen sukupuolen osuus on huomattavasti suurempi. Kuitenkin myös alan toimintakulttuurilla ja asenteilla voi olla vaikutusta.

Lisäksi uralla etenemisen mahdollisuuksien yhteys siihen, minkä ikäinen vastaaja oli AMK-tutkinnon suorittaessaan, on tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p=0,0$; ks. taulukko 28). Kolmesta-kymmenestä ikävuodesta eteenpäin alkaa laskea niiden osuus, joiden mielestä työ mahdollistaa uralla etenemisen, kun tarkastellaan samaa ja täysin samaa mieltä olevien osuutta. Erityisesti samaa mieltä olevien osuus laskee ja tyytymättömien eli täysin eri mieltä tai eri mieltä olevien osuus kasvaa, kun tutkinto on suoritettu 45-vuotiaana tai vanhempana. Sen sijaan sillä, onko työura tavoitteiden mukainen, ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä tutkinnon suorittamisien kanssa.

Taulukko 28. Ikäluokittain näkemys siitä, miten työ mahdollistaa uralla etenemisen.

	alle 25 (%)	25-29 (%)	30-34 (%)	35-39 (%)	40-44 (%)	45-49 (%)	yli 49 (%)	Yhteensä (%)
Täysin eri mieltä	5	4	5	9	11	8	20	6
Eri mieltä	12	9	14	15	11	21	10	11
Hieman eri mieltä	16	13	16	14	17	23	16	15
Hieman samaa mieltä	25	28	24	24	23	21	28	26
Samaa mieltä	25	28	24	23	22	18	24	25
Täysin samaa mieltä	18	18	17	16	15	9	2	17

Tutkinnoittain tarkasteltuna uralla etenemisen mahdollisuudet kokee työssään hyväksi erityisesti medianomit (samaa tai täysin samaa mieltä 59 %), insinöörit (50 %), restonomit (48 %) sekä tradenomit (46 %). Kokonaisuudessaan näkemykset uralla etenemisen mahdollisuuksista eivät silti kerro siitä, minkälaisia tuloksia tutkinto on tuottanut tai onko sijoittuminen työmarkkinoille ollut tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi joissakin sosiaali- ja terveysalan tehtävissä työtehtävät voivat olla monipuolisia ja vastata suoritettua tutkintoa, mutta alalla voi olla vähemmän tarjolla sellaisia tehtäviä AMK-tutkinnon suorittaneille, jotka mielletään uralla ylenemiseksi. Myös Laine, Stenström ja Valkonen (2005, 92) toteavat, että erityisesti ammattikorkeakouluista sosiaali- ja terveysalalta valmistuneet näyttävät objektiivisten kriteerien näkökulmasta olevan muita heikommassa asemassa, mutta subjektiivisten kriteerien valossa heidän tilanteensa on valoisa, sillä he ovat tyytyväisiä työhönsä ja kokevat saaneensa koulutuksesta hyvin asiantuntijavalmiuksia. Laine yms. (emt.) näkevät tähän yhtenä selittävänä tekijänä sen, että sosiaali- ja terveysalalla hyödynnetään hyvin työkokemusta osana opetusta ja oppimista. Vastaavasti saman tutkimuksen mukaan yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalan tradenomien asema on objektiivisten kriteerien valossa hyvä, mutta subjektiivisten kriteerien näkökulmasta muita heikompi. Tradenomit esimerkiksi kokivat, että tutkinto ei ole tunnettu työnantajien keskuudessa ja tutkinnon avulla ei riittävän hyvin sijoituta koulutuksen edellyttämiin asiantuntijatehtäviin. Myös insinöörien kohdalla saatiin samankaltaisia tuloksia lukuun ottamatta tutkinnon tunnettavuuteen liittyviä ongelmia (emt.).

6.4. Kokemuksia omasta työurasta

Vastaajat kertoivat näkemyksiään urakehityksestään myös avoimissa vastauksissa. Erityisesti kulttuurialalta tutkinnon suorittaneiden vastauksista näkyy alan vaihtelevat työsuhteet, minkä vuoksi vastaajat myös kokivat, että omaa uraa koskeviin kysymyksiin on usein hankala vastata tai vastaukset saattavat antaa liian yksiselitteisen kuvan kulttuurialalla toimivan urakehityksestä. Esimerkiksi työmarkkina-asema, tehtävien luonne ja tulotaso voivat vaihdella jatkuvasti kulttuurialan teh-

tävien parissa toimivilla. Moni kulttuurialalta valmistuneista myös vierastaa liian urakeskeistä ajattelua tai ylipäätään urasta puhumista:

"Kun suurin osa töistä tässä viiden vuoden aikana on ollut 1-2 päivän mittaisia keikkoja eri työnantajille ja työskentelyyn sisältyy paljon omaa taiteellista työskentelyä apurahalla ja/tai ilman, on mahdotonta vastata eksaktisti kyselyyn. Monelle taidealan toimijoille osaaikainen työttömyys, soviteltu työttömyystuki ja keikkapalkat ovat toimeentulon lähteet. Tilanteet muuttuvat eivät valmista uraa koskaan olemassa."

"On hankala puhua vain nykyisestä työstä, koska kyseessä on projekti. Työnkuvani ovat olleet ja tulevat olemaan vaihtelevia esiintyjän keikkatyöstä taidepoliittisiin tehtäviin unohtamatta aktiivisen vapaan taitelijan uraa kansainvälisesti ja kotimaassa. Tämä on kaikista työtehtävistäni ykkössijalla."

"Minulle on ollut käytännössä hyötyä suorittamastani amk-tutkinnosta vain henkisen kasvun suhteen. Nykyiseen tai tulevaan työhöni sillä tuskin on muuta vaikutusta."

"Määräaikaisuus on luonteenomaista alalleni (kulttuuri), joten olen suht tyytyväinen omiin määräaikaisten töideni jatkumoon."

"Ura on täysin yliarvostettu juttu. Toki ammattitaidostaan pitää olla ylpeä, mutta se ei saa rajoittaa työnhakua vain yhteen tiettyyn alaan. TYÖ EI OLE ELÄMÄN TÄRKEIN ASIA!"

Monet ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet toivovat, että ammattikorkeakoulussa olisi enemmän tuettu siirtymistä työelämään:

"Opiskelu AMK:ssa oli kuin eloa lintukodossa, tulevaisuutta ei murehdittu liikaa mutta koulujen jälkeen paluu todelliseen elämään oli aika raju ennen kuin löysi tien jatkaa."

"Valmistuessani oli vielä täysin epärealistinen kuva oikeasta työelämästä alallani. Myös työharjoittelut olisi pitänyt jakaa laajemmin kuvaamaan alan työtehtäviä."

Usein ammattikorkeakoulututkinto on kuitenkin avannut mielenkiintoisen työuran:

"Amk-koulutus auttoi minua löytämään asiakasryhmän minkä kanssa en olisi koskaan voinut kuvitella työskenteleväni. Kohta 2 vuotta nuorten kanssa työskentelyä ja nautin työstäni!"

"Ura lähti liikkeelle odotetun mukaisesti mutta sai hieman toisenlaisen suunnan matkan edetessä, mutta tämä suunta on ollut myös hyvin nousujohteinen."

6.5. Tulevaisuuden suunnitelmat

Kyselyn tuloksista heijastuu se, että yhä useammat haluavat tai joutuvat urallaan vaihtamaan työtehtäviään ja myös kehittämään omaa osaamistaan jatkuvasti (ks. taulukko 29). Kokonaisuudessaan noin kolme neljästä aikoo jatkaa samalla alalla nykyisissä tai vaativammissa tehtävissä. Kun nianhimosta ja itsensä kehittämistä kertoo se, että lähes viidennes aikoo suorittaa maisterin tutkinnon yliopistossa, ylemmän AMK-tutkinnon tai muun tutkinnon ja yli neljännes haluaa edetä alallaan vaativampiin tehtäviin. Toisaalta siihen nähden, että vastanneiden valmistumisesta on vasta viisi vuotta, yllättävän moni ei kyselyn mukaan suunnittele siirtyvänsä vaativampiin tehtäviin.

Taulukko 29. Tulevaisuudensuunnitelmat.

	Aikoo jatkaa alalla nykyisenkaltaisissa tehtävissä (%)	Aikoo siirtyä alalla vaativampiin tehtäviin (%)	Aikoo vaihtaa alaa (%)	Aikoo toimia kansainvälisissä tehtävissä (%)	Aikoo toimia yrittäjänä (%)	Aikoo opiskella tavoitteena yliopistollinen maisterin tutkinto, ylempi AMK-tutkinto tai muu tutkinto (%)	On muita suunnitelmia (%)
Kulttuuriala	53	18	11	2	12	22	10
Luonnontieteiden ala	42	33	6	3	3	16	4
Luonnonvara- ja ympäristöala	49	23	8	1	5	14	7
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	43	31	14	3	7	20	7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	59	16	7	1	3	25	8
Tekniikan ja liikenteen ala	52	32	7	5	5	11	2
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	46	33	9	4	6	16	4
Yhteensä	51	27	8	3	5	17	5

Alan vaihtoa tai yrittäjyyttä suunnittelevia on eniten niiltä koulutusaloilta valmistuneissa, joiden joukossa on myös eniten työttömiä viiden vuoden kuluttua valmistumisesta. Alan vaihtoa suunnittelevat esimerkiksi markkinointi-, myynti- tai ostotehtävissä (noin 14 %) sekä asiakas- tai potilas-työssä toimivat (11 %). Kun verrataan osallistumista koulutukseen (ks. taulukko 24, s. 28) tulevaisuudensuunnitelmiin, näyttäisi kulttuurialalta valmistuneiden kouluttautumiseen liittyvät suunnitelmat liittyvän jossain määrin alan vaihtoon, kun taas sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla kouluttautuminen saattaisi liittyä enemmän etenemiseen oman alan tehtävissä tai ainakin itsensä kehittämiseen, vaikka tehtävät eivät muuttuisikaan. Kansainväliset tehtävät näyttävät puolestaan kiinnostavan eniten tekniikan ja liikenteen sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alaa, joiden yhteisenä nimittäjänä voidaan pitää esimerkiksi toimimista liiketoiminnan parissa.

Kyselyssä annettiin mahdollisuus kertoa omin sanoin omista tulevaisuudensuunnitelmistaan. Suunnitelmistaan kertoivat etenkin ne, jotka suunnittelevat jonkinlaista muutosta työurallaan ja elämässään. Vastauksista heijastuvat esimerkiksi perhetilanteen asettamat haasteet, halu kehittyä ja toisaalta epävarmuus omasta työurasta. Kulttuurialalta valmistuneiden kommentteista näkyy erityisesti alan epäsäännölliset työsuhteet, halu kouluttautua edelleen sekä mahdollinen yrittäjyys:

"Koulutan itseäni samalla, mutta haluan pitää osa-aikatyön joka takaa pienet mutta säännölliset tulot. Aion yksityisyrittäjäksi."

"Saatan vaihtaa alaa hetkeksi koska olen kiinnostunut muistakin elämänalueista kuin teatterista, lisäksi aion keskittyä entistä enemmän musiikin luomiseen ja tehdä esiintyjäntyötä monialaisemmin kuin tällä hetkellä."

"Olen täynnä suunnitelmia, siksi olen freelancer."

"Aion hankkia töitä ja toimia varsinaisessa ammatissani vapaa-aikana."

Osa luonnontieteiden koulutusosalta valmistuneista suunnittelee mm. yrittäjyyttä tai työnpaikan vaihtamista:

"Päivitan atk-osaamistani ja yritän hakea esim. atk-kouluttajan töitä. Vaihtoehtona on myös yrittäjyys henkilökohtaisen atk-ohjauksen alalla tai ehkä näiden kahden yhdistäminen. Kävin viime keväänä yrittäjäkurssin."

"Haluaisin joko vaihtaa alaa, opiskella enemmän/toista alaa tai ryhtyä yrittäjäksi tällä alalla – kaikki vaihtoehdot käyvät, mutta toteuttaminen on hankalaa! Pääsy nykyisen työpaikan vaihtoon on huono palkka --- "

Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet tuovat esiin muun muassa halun vakiinnuttaa oma asema työmarkkinoilla:

"Ainon jatkaa alalla nykyisenkaltaisissa tehtävissä, mutta etsiä samalla myös vakituisempaa työtä."

"Porotalousyrittäjyys unelma, mutta kulut tuloja suuremmat."

"Halu vakiintua Rovaniemen ympäristöön vaikkapa sitten vaativampien hommien myötä."

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneiden toiveissa ovat esimerkiksi vakituisempi työpaikka ja vaativammat tehtävät:

"Haaveena olisi siirtyä enemmän luovempaan ja projektin omaisempiin tehtäviin - esim. Event management"

"Haluaisin ehkä vaihtaa alaa, ja tehdä jotakin joka hyödyttäisi maapalloa ja yhteiskuntaa, eikä sellaista työtä joka vain kuluttaa ympäristöä..."

"Haluan saada vakituisen työpaikan, kehittää ja kehittyä"

"Kenties alan vaihto jos ei koko aika töitä saatavilla tai maasta muutto."

"Opiskelen opettajaksi, tavoite perustaa koulutus- ja konsultointiyritys."

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden kommentteissa näkyy erityisesti perhevapaiden ja määräaikaisten työsuhteiden vaikutus:

"Hoitovapaan jälkeen pyrin siirtymään työssäni opetustehtäviin."

"Sama ammatti mutta toinen työpaikka toiveissa (julkinen sektori) tai äitiysloma edessä."

"Mahdollisesti lisäkoulutusta omalle alalle tai syventäviä opintoja erilaisista hoitomuodoista."

"Kotona lastenhoitoa, välillä keikkatyötä."

"Todennäköisesti tulen jatkamaan alalla nykyisen kaltaisissa tehtävissä ja samassa työyksikössä. Toisaalta olen miettinyt alan vaihtoa/itseäni kiehtovan toisen ammatin opintojen suorittamista tai jonkinasteista yhdistämistä nykyiseen ammattiin."

"Äitiysloma, jonka jälkeen paluu vanhaan työhön joksikin aikaa. Jos en saa vakituista työsuhdetta, vaihdan työpaikkaa tai lähdän opiskelemaan."

Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet tuovat esiin erityisesti uralla etenemisen ja jatkokoulutuksen:

"Aion kehittyä vielä nykyisissä tehtävissä ja myöhemmin hakeutua vaativampiin tehtäviin. Mahdollisesti menen täydennyskoulutukseen (DI tai ylempi amk)."

"Aion opiskella muuntokoulutuksena työn ohessa diplomi-insinööriksi ja edelleen tulevaisuudessa siirtyä työurallani nousujohteisesti eteenpäin, eli ottaa uusia haasteita vastaan."

"Saatuani ylemmän AMK-tutkinnon valmiiksi, luulen hakevani haastavampaa työtä tutkintoa vastaavalta alalta"

"Suoritin Project Manager Practitioner Training koulutuksen jonka nykyinen työnantaja järjesti 2008 -> On mahdollista että lähivuosina minusta tulee projektipäällikkö."

"Täytyy löytää työpaikka, jossa taitojani arvostetaan. Jos omalta alalta ei löydy, sitten täytyy opiskella uutta."

Yhteiskuntatieteiden-, liiketalouden ja hallinnon alalta valmistuneet tuovat esille toiveen päästä työurallaan vaativampiin tehtäviin:

"Aikomuksena/haaveena on vielä joku päivä aloittaa maisterin tutkinnon tai ylemmän AMK-tutkinnon opinnot työn ohella."

"Aion jatkaa näissä töissä, mutta tottakai tavoitteenani on päästä vaativampiin tehtäviin. Niitä vain kun ei meillä päin ole tarjolla. Asun vakinaisesti pienellä paikkakunnalla ja käyn keikkatöissä Helsingissä, kun muuta ei ole tarjolla."

"Jatkan nykyisessä työssä mutta teen ohessa kansainvälisiä projekteja"

"Kolme vaihtoehtoa: pyrkiä nyk. työssä/firmassa ylöspäin, lähteä opiskelemaan uutta alaa tai perustaa oma yritys."

"Tavoitteena ylemmän johdon toimet isommissa yrityksissä."

"Tällä hetkellä urasuunnitelmat ovat auki, koska en tiedä mitä haluan. Haluan jotain uutta, ja se voi tapahtua joko omassa työpaikassa, jos saan toiveitani läpi, työnantajaa vaihtamalla tai alaa vaihtamalla/opiskelulla."

7. AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINNON SUORITTANEIDEN URAKEHITYS

7.1. Urakehitys koulutusaloittain

Kulttuuriala

Ammattikorkeakoulusta kulttuurialalta valmistuneille ovat ominaisia epäsäännölliset ja vaihtuvat työsuhteet. Alalta valmistuneet ovat muita harvemmin vakituisessa kokopäivätyössä ja toisaalta muita useammin osa-aikatyössä. Kulttuurialalta valmistuneilla ovatkin työnantajat vaihtuneet enemmän kuin muilla aloilla. Työn määräaikaisuus on johtunut useimmiten esimerkiksi työn projekti- tai kausiluontoisuudesta. Valmistuneet ovat ryhtyneet myös yrittäjiksi, ammatinharjoittajiksi tai freelancereiksi muita useammin, sillä viiden vuoden kuluttua valmistumisesta heitä on noin joka kymmenes. Työssäoloa sekä kokonaisuudessaan että koulutusta vastaavassa työssä on alalla kertynyt viidessä vuodessa muita koulutusaloja vähemmän.

Kulttuurialalta valmistunut työskentelee useimmiten kunnallisella työnantajalla tai alle 50 työntekijän yksityisessä pienyrityksessä. Työpaikka on yleensä löytynyt suhdeverkoston kautta tai kysymällä suoraan työnantajalta. Työ liittyy useimmiten opetus- ja kasvatustehtäviin. Myös taiteellinen työ sekä viestintä- ja mediatyö työllistävät alalta valmistuneita. Valmistuvien tehtävänimikkeet ovat hyvin kirjavia, mutta usein toistuvia nimikkeitä ovat esimerkiksi lehtori, opettaja, kuvataiteilija, muotoilija tai myyjä. Tärkeimpiä taitoja työssä ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä erilaiset sosiaaliset taidot. Vähiten merkitystä on vierailulla kielillä englantia lukuun ottamatta sekä yritystoiminnan perusteiden tuntemuksella, vaikka alalta tuleekin muita enemmän yrittäjiä. Kokonaisuudessaan valmistuneet ovat hyödyntäneet vähän keskiarvoa paremmin koulutuksessa oppimaansa työssään. Kulttuurialalta valmistuneiden joukossa matalalopalkkaisia on joukossa suhteellisen paljon, sillä noin kymmenesosa ansaitsee keskimäärin alle 1500 euroa kuukaudessa.

Kulttuurialan tutkinto ei takaa usein kovin vakaata työuraa. Alalta valmistuneiden joukossa on enemmän työttömiä kuin muilla aloilla. Työllistymistä vaikeuttaa etenkin alan heikko työmarkkinatilanne sekä alueellinen työmarkkinatilanne. Myös tutkinnon ja sen suuntautumisen koetaan vaikeuttavan työllistymistä enemmän kuin muilla aloilla. Kulttuurialalta valmistuneet kokevatkin keskimäärin muita harvemmin, että korkeakoulututkinto olisi ollut vaatimuksena työpaikan saamiselle. Toisaalta noin seitsemän kymmenestä on sitä mieltä, että nykyinen työ vastaa koulutustasoa tai on jopa sitä vaativampi.

Alan epävarmuutta saattaa heijastaa myös se, että päätoimisten opiskelijoiden osuus viiden vuoden kuluttua valmistumisesta on korkeimmasta päästä kulttuurialalta valmistuneiden joukossa. Peräti lähes kolmannes ilmoittaa suorittaneensa opintoja tähtäimenään toinen korkeakoulututkinto, mikä on huomattavasti muita koulutusaloja enemmän. Lisäksi joka kymmenes on osallistunut työvoimakoulutukseen. Kuitenkin noin joka neljäs ei ole osallistunut ollenkaan koulutukseen, mikä on enemmän kuin muilla koulutusaloilla. Tämä voi johtua siitä, että kulttuurialalta valmistuneet ovat osallistuneet muita vähemmän työnantajan kautta koulutukseen.

Kulttuurialalta valmistuneet ovat kuitenkin suhteellisen tyytyväisiä tutkintoonsa työuransa kannalta ja erittäin tyytyväisten määrä on jopa koulusalujen korkein. Lisäksi työuraa pidetään pääosin tavoitteiden mukaisena. Epävakaiden työsuhteiden vastapainoksi työ koetaan sisällöllisesti mielekkääksi. Esimerkiksi työn mielenkiintoisuuden ja monipuolisuuden osalta kulttuuri ohittaa koulutusalan muut koulutusalat. Tulevaisuudessa enemmistö aikoo jatkaa nykyisellä alallaan, mutta toisaalta noin joka kymmenes suunnittelee alan vaihtoa. Muilta koulutusaloilta valmistuneisiin verrattuna suhteellisen harva aikoo tai toivoo siirtyvänsä alalla vaativampiin tehtäviin. Yrittäjyys ja

toisen tutkinnon suorittaminen sen sijaan ovat kulttuurialalta valmistuneiden joukossa tyyppillisiä tulevaisuudensuunnitelmia.

KULTTUURIALA		
Työllisiä 75 %, joista - vakituksessa kokopäivätyössä 56 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 16 % - osa-aikatyössä 14 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 14 %	Palkkaus - ka. 2503 €/kk (n: 2441 €/kk, m: 2661 €/kk) Työnantajat - kuntatyönantaja 28 % - pienet yritykset 21 % Erillisten työsuhteiden määrä: 6,5	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 72 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 73 % - ura on tavoitteiden mukainen*: 69 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 3,4 % - perhevapaalla 11,5 %	Tehtävät - opetus tai kasvatusta 34 % - taiteellinen työ 13 % - viestintä- ja mediatyö 12 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 33 % - tavoitteena toinen korkeakoulututkinto 29 % - ei ole osallistunut 23 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 71 % - aikoo toimia yrittäjänä: 12 % - aikoo vaihtaa alaa: 11 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Luonnontieteiden ala

Luonnontieteiden alalta valmistuneiden työmarkkina-asema on suhteellisen vakaa. Viiden vuoden kuluttua valmistumisesta valtaosa on vakituksessa kokopäivätyössä ja määräaikaisten työsuhteiden osuus on laskenut kaikkia muita koulutusaloja matalammalle. Valmistuneet ovat myös vaihtaneet työnantajaa muita aloja harvemmin. Sen sijaan yrittäjien, ammatinharjoittajien tai freelancerien osuus on kaikista matalin juuri luonnontieteiden alalla. Tulotaso on alalta valmistuneiden joukossa koulutusaloista toiseksi korkein heti tekniikan ja liikenteen koulutusalan jälkeen. Tosin luonnontieteiden alan naiset ansaitsevat keskimäärin jopa tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneita naisia enemmän.

Luonnontieteiden koulutusosalta on työllistytty etenkin suuryrityksiin tai suuriin valtionyhtiöihin. Varsinkin heti valmistumisen jälkeen moni on työllistynyt myös pieniin, alle 50 hengen yrityksiin. Työllistymistä on vaikeuttanut eniten alueellinen työmarkkinatilanne. Alalla ollutta hyvää työmarkkinatilannetta työnhakijan kannalta kuvastaa se, että iso osa on saanut tiedon työpaikasta siten, että työnantaja on siitä suoraan hänelle henkilökohtaisesti ilmoittanut. Tietoa välittyy lisäksi suhdeverkostojen kautta. Lähes kolmannes työskentelee kyselyyn vastatessa suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävissä. Muita melko yleisiä tehtäviä ovat toimistotehtävät tai markkinointi-, myynti- tai ostotehtävät. Tehtävänimikkeinä toistuvat esimerkiksi atk-, it- tai järjestelmäsuunnittelija tai -asiantuntija, software engineer sekä projekteihin liittyvät nimikkeet (projektikoordinaattori, -päällikkö yms.). Työssä korostuvat etenkin kyky itsenäiseen työskentelyyn, ongelmanratkaisukyky sekä joustavuus ja sopeutumiskyky. Vähiten merkitystä on kielitaidolla lukuun ottamatta englantia. Keskimäärin korkeakoulussa opittua on pystytty hyödyntämään työssä ainakin jonkin verran.

Vain reilulla neljänneksellä luonnontieteiden alalta valmistuneista vaatimuksena nykyiseen työhön on ollut suoritettu AMK-tutkinto. Työn koetaan vastaavan silti hyvin koulutustasoa ja neljännes kokee sen olevan jopa koulutustasoa vaativampaa. Keskeisin syy muille kuin koulutusta vastaaville työtehtäville on muiden töiden mielenkiintoisuus. Vaikka luonnontieteiden alalta valmistuneiden työmarkkina-asema näyttää melko vakaalta, on melko moni hieman tyytymätön tutkintoonsa työuransa kannalta. Työn koetaan silti mahdollistavan jopa muita aloja paremmin uralla etenemisen. Luonnontieteiden alalta valmistuneet ovat olleet koulutusaloista kaikkein harvimmin päätoimisena

opiskelijana jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen. Yli puolet valmistuneista on osallistunut työnantajan järjestämään koulutukseen ja poikkeuksellisen moni (12 %) on osallistunut myös työvoimakoulutukseen.

Luonnontieteiden alan AMK-tutkinnon suorittaneet ovat suhteellisen tyytyväisiä nykyiseen työhönsä, vaikkakin he ovat hieman keskiarvoa kriittisempiä. Työ koetaan erityisesti itsenäiseksi ja vastuulliseksi. Tulevaisuudessa valtaosa aikoo jatkaa nykyisen kaltaisissa tehtävissä tai keskimääräistä useampi aikoo siirtyä alalla vaativampiin tehtäviin. Alan vaihtoa suunnittelevia on tällä koulutusalaalla kaikkein vähiten.

LUONNONTIETEIDEN ALA		
Työllisiä 86 %, joista - vakituudessa kokopäivätyössä 91 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 3 % - osa-aikatyössä 4 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 2 %	Palkkaus - ka. 3029 €/kk (n: 2804 €/kk, m: 3312 €/kk) Työnantajat - suuryritys/valtionyhtiö 50 % - pienet yritykset 19 % Erillisten työsuhteiden määrä: 2,9	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 75 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 70 % - ura tavoitteiden mukainen*: 72 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 2,5 % - perhevapaalla 7,5 %	Tehtävät - suunnittelu, kehitys tai hallinto 30 % - toimistotehtävät 12 % - tutkimus 12 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 58 % - tavoitteena toinen korkeakoulututkinto 16 % - ei ole osallistunut 17 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 75 % - aikoo toimia yrittäjänä: 3 % - aikoo vaihtaa alaa: 6 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Luonnonvara- ja ympäristöala

Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet ovat viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan enemmän määräaikaisissa työsuhteissa kuin miltään muulta koulutusalaalta valmistuneet. Lisäksi määräaikaisia työsuhteita on ollut useita peräkkäin samalla työnantajalla muita aloja useammin. Määräaikaisuuden syy on muita aloja yleisemmin työn projekti- tai kausiluonteisuus ja osalla syynä on myös sijaisuus. Yrittäjiä, ammatinharjoittajia tai freelancereita on alalta valmistuneiden joukossa eniten heti kulttuurialan jälkeen. Lähes puolet valmistuneista on ollut työttömänä valmistumisensa jälkeen, mutta viiden vuoden kuluttua valmistumisesta työttömiä on kuitenkin keskiarvoa vähemmän.

Etenkin tälle koulutusosalalle on tyypillistä, että tieto työpaikasta on saatu suoraan työnantajan henkilökohtaisen ilmoituksen kautta. Myös suhdeverkostot ovat auttaneet työn saamisessa. Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet sijoittuvat melko tasaisesti eri työnantajien palvelukseen ja suurimpia työnantajia ovat valtio tai valtion liikelaitokset sekä suuryritykset tai suuret valtionyhtiöt. Valmistuneen nimike voi olla esimerkiksi metsäsuunnittelija, suunnittelija tai hankintaesimies. Työt ovatkin pääasiassa suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtäviä sekä johto- ja esimiestehtäviä. Työn koetaan olevan vaatimustasoltaan hyvin koulutusta vastaavaa. Noin puolella suoritettu tutkinto on myös ollut vaatimuksena työn saamiselle. Palkkaus on alalla hieman koulutusalojen keskiarvoa alempana. Yleisin tuloluokka on 2001-2500 euroa.

Tärkeimpiä taitoja työssä ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä ryhmätöytäidot ja muut sosiaaliset taidot. Erityisesti kahden ensiksi mainitun kohdalla ammattikorkeakoulun ei kuitenkaan nähdä kehittäneen näitä taitoja yhtä hyvin. Vähiten merkitystä on

muun kielen kuin englannin taidolla sekä monikulttuurisessa ympäristössä toimimisella. Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneista suhteellisen moni on ainakin hieman tyytymätön tutkintoonsa työuransa kannalta. Alalta valmistuneissa on melko paljon niitä, jotka eivät koe voivansa hyödyntää oppimiaan asioita nykyisessä työssään juuri lainkaan. Valmistuneet ovat silti työnsä sisältöön suhteellisen tyytyväisiä, kun tarkastellaan eri muuttujia. Työ koetaan erityisesti itsenäiseksi ja vastuulliseksi. Muita koulutusaloja enemmän alalla korostuu epävarmuus työsuhteen jatkumisesta.

Joka viides alalta valmistunut on suorittanut toiseen korkeakoulututkintoon tähtääviä opintoja ja yli puolet on osallistunut työnantajan koulutukseen. Jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen opiskelijana on ollut 17 prosenttia, mikä on toiseksi eniten heti kulttuurialan jälkeen. Uusien tutkintojen suorittamiseen ei ole valmistuneiden joukossa kovin suurta kiinnostusta, sillä noin 14 % aikoo opiskella tavoitteenaan maisterin tutkinto, AMK-tutkinto tai muu tutkinto, mikä on koulutusaloista toiseksi vähiten heti tekniikan ja liikenteen alan jälkeen. Tulevaisuuden suunnitelmat noudattavat muuten kaikkien koulutusalojen keskiarvoa, mutta kansainvälisistä tehtävistä on kiinnostunut vain reilu prosentti. Noin puolet aikoo jatkaa nykyisen kaltaisissa tehtävissä ja vajaa viidennes siirtyä alalla vaativampiin tehtäviin.

LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA		
Työllisiä 85 %, joista - vakituisessa kokopäivätyössä 71 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 21 % - osa-aikatyössä 2 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 6 %	Palkkaus - ka. 2594 €/kk (n: 2444 €/kk, m: 2702 €/kk) Työnantajat - suuryritys/valtionyhtiö 22 % - valtio/valtion liikelaitos 19 % Erillisten työsuhteiden määrä: 4,5	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 81 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 66 % - ura tavoitteiden mukainen*: 68 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 1,4 % - perhevapaalla 5,4 %	Tehtävät - suunnittelu, kehitys tai hallinto 27 % - johto- ja esimiestehtävät 17 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 56 % - tavoitteena toinen korkeakoulututkinto 19 % - ei ole osallistunut 18 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 72 % - aikoo toimia yrittäjänä: 5 % - aikoo vaihtaa alaa: 8 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta tutkinnon suorittaneiden joukossa osa-aikaiset työsuhteet ovat muita yleisempiä, vaikka niiden määrä putoaakin työkokemuksen karttuessa. Määräaikaisia työsuhteita alalla on vähän keskiarvoa vähemmän. Määräaikaisuuden syitä on sekä työn luonne että sijaisuus. Huolestuttavan monen kohdalla syynä on myös haluttomuus vakinaistaa tehtävä tai työntekijä ei edes tiedä määräaikaisuuden perustetta. Naisvaltaisella alalla myös perhevapaat ovat melko yleisiä. Useita peräkkäisiä määräaikaisia työsuhteita samalla työnantajalla on matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla ollut melko vähän muihin verrattuna. Työttömien työntekijöiden osuus on vajaa 3 prosenttia, mikä on koulutusaloista toiseksi korkein. Työttömyyden syyksi nähdään erityisesti alueellinen sekä alan työmarkkinatilanne.

Enemmistö työskentelee suuryrityksen tai suuren valtionyhtiön tai kunnallisen työnantajan palveluksessa. Yleensä työnantaja on henkilökohtaisesti ilmoittanut työpaikasta, mutta myös suhdeverkostoilla ja lehti-ilmoituksilla on merkitystä. Työkokemuksen myötä työtehtävät ovat siirtyneet asiakastyöstä enemmän johto- ja esimiestehtävien suuntaan, joiden osuus onkin suurempi kuin

millään muulla koulutusalailla. Myös opetus- tai kasvatustyö sekä myynti-, markkinointi- tai osto-tehtävät ovat melko yleisiä. Nimikkeitä ovat esimerkiksi palveluesimies, lehtori, myyjä, ravintola-tai vuoropäällikkö. Tärkeimpiä taitoja työssä ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, sosiaaliset taidot sekä sopeutumiskyky ja joustavuus. Ehkä hieman yllättäen myös tällä koulutusalailla työssä koe-taan suhteellisen vähäiseksi muiden kielten kuin englannin merkitys sekä yritystoiminnan perus-teiden tuntemuksen merkitys. Vaikka valmistuneiden tulot ovat keskiluokkaa, on alalta valmistu-neiden joukossa kulttuurialan lisäksi muita enemmän alle 2000 euroa ansaitsevia.

Poikkeuksellisen moni matkailu-, ravitsemus- ja talousalalta valmistuneista kokee, että työ ei vas-taa koulutustasoa ja tutkinto ei usein ole ollut myöskään vaatimuksena työn saamiselle. Moni ko-kee, että alaa vastaavaa työtä on ollut vaikea saada. Lisäksi valmistuneet ovat muita koulutusaloja tyytymättömpiä suorittamaansa tutkintoon työuransa kannalta. Osa ei myöskään hyödynnä kovin paljon ammattikorkeakoulussa oppimiaan asioita työssään. Siitä huolimatta työn sisältöön ollaan melko tyytyväisiä, vaikka vastaajien arviot ovat jonkin verran alle koulutusalojen keskiarvon.

Monen muun alan tavoin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneiden joukossa on melko tavanomaista osallistua työnantajan kautta koulutukseen. Ammatilliset erikoistumis- tai päteväi-tymiskoulutuksiin osallistutaan myös jonkin verran. Päätoimisesti on opiskellut valmistumiseen jälkeen noin 13 %, mutta opiskelun kesto on ollut kaikkia muita koulutusaloja lyhyempi. Työn näh-dään mahdollistavan keskiarvoa paremmin uralla etenemisen, mutta toisaalta työuraa ei pidetä tavoitteiden mukaisena yhtä hyvin kuin muilla koulutusaloilla. Jonkinlainen tyytymättömyys tut-kintoon ja uraan heijastuu lisäksi siinä, että tällä koulutusalailla on kaikkein eniten alan vaihtoa suunnittelevia. Viidennes suunnittelee myös maisterin tai ylempää AMK-tutkintoa tai muuta tut-kintoa. Myös yrittäjyyteen tai omalla alalla vaativampiin tehtäviin siirtymiseen liittyvän suunnitel-mat ovat keskiarvoa yleisempiä.

MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA		
Työllisiä 82 %, joista - vakituisessa kokopäivätyössä 78 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 13 % - osa-aikatyössä 6 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 3 %	Palkkaus - ka. 2545 €/kk (n: 2488 €/kk, m: 2856 €/kk) Työnantajat - suuryritys/valtionyhtiö 32 % - kuntatyönantaja 22 % Erillisten työsuhteiden määrä: 3,7	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 60 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 60 % - ura tavoitteiden mukainen*: 65 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 2,7 % - perhevapaalla 10,7 %	Tehtävät - johto- ja esimiestehtävät 33 % - asiakas- tai potilastyö 19 % - opetus tai kasvatusta 13 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 54 % - ammatillinen erikoistumis-, päteväi-tymiskoulutus tms. 16 % - ei ole osallistunut 19 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 74 % - aikoo toimia yrittäjänä: 7 % - aikoo vaihtaa alaa: 14 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet ovat olleet heti valmistumisensa jälkeen muilta aloilta valmistuneita useammin määräaikaisessa työsuhteessa, mutta viidessä vuodessa niiden määrä vähenee huomattavasti. Naisvaltaiselle alalle ovat tyypillisiä myös perhevapaat. Valmistu-neiden työnantajat eivät ole vaihtuneet muita aloja useammin, mutta hyvin usein työntekijällä on toistuvasti peräkkäisiä määräaikaisia työsuhteita saman työnantajan kanssa. Määräaikaisuuden syy on useimmiten sijaisuus eivätkä työntekijät yleensä koe, että synnä olisi esimerkiksi haluttomuus

vakinaistaa tehtävää. Määräaikaisista työsuhteista johtuen alalta valmistuneilla on ollut työttömyysjaksoja muita enemmän, mutta hyvän työllisyystilanteen vuoksi työttömyyttä on ajallisesti kertynyt vähemmän kuin muilla koulutusaloilla. Yrittäjäyys on alalta valmistuneiden joukossa melko vähäistä.

Työpaikka on löydetty kysymällä suoraan työnantajalta, työnantajan henkilökohtaisen ilmoituksen kautta tai työ- ja elinkeinoministeriön mol.fi-sivustolta. Tehtävänimikkeet vastaavat usein suoraan tutkintoa. Moni työskentelee myös erilaisissa ohjaajan tehtävissä tai projektityöntekijänä. Valtaosa toimii asiakas- tai potilastyössä ja työkokemuksen myötä osa siirtyy johto- ja esimiestehtäviin. Myös opetus- ja kasvatustehtävissä on jonkin verran alalta valmistuneita. Tyypillisesti valmistunut työskentelee kunnan, kuntayhtymän, kuntien liikelaitoksen tai ammattikorkeakoulun palveluksessa. Noin joka kymmenes työskentelee pienyrityksessä. Tärkeimpiä taitoja työssä ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, sosiaaliset taidot sekä sopeutumiskyky ja joustavuus. Vähiten merkittäviksi koetaan muut vieraat kielet kuin englanti, yritystoiminnan perusteiden tuntemus sekä taloussuunnittelu- ja budjetointiosaaminen. Alalta valmistuneiden keskipalkka on hieman muita koulutusaloja matalampi ja yli 3000 euroa ansaitsevien osuus on aloista kaikkein pienin.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnon suorittaneet ovat kaikista tyytyväisimpiä korkeakoulututkintoonsa työuransa kannalta ja valmistuneet ovat kokeneet voivansa hyödyntää jopa muita koulutusaloja paremmin työssään ammattikorkeakoulussa oppimiaan asioita. Työn koetaan vastaavaan erittäin hyvin koulutustasoa muihin koulutusaloihin verrattuna. Todennäköisesti sosiaali- ja terveysalan säännelystä luonteesta johtuen on tutkinto muita koulutusaloja useammin ollut myös vaatimuksena työpaikan saamiselle. Tyytyväisyys työhön on eri koulutusalojen kärkeä työn mielenkiintoisuuden, työtehtävien monipuolisuuden, osaamisen kehittämismahdollisuuksien sekä haasteellisuuden osalta. Toisaalta alalta valmistuneet pitävät muita enemmän työtä henkisesti kuormittavana ja kokevat, että työtä on usein liikaa.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet ovat suorittaneet valmistumisensa jälkeen erityisen paljon erilaisia koulutuksia ja opintoja. Työnantajan järjestämään tai kustantamaan koulutukseen sekä ammatilliseen erikoistumis- tai pätevyityskoulutukseen valmistuneet ovat osallistuneet muita enemmän. Huolimatta palkkaan ja työn kuormittavuuteen liittyvistä tekijöistä valmistuneet viihtyvät alallaan ja enemmistö aikoo jatkaa alalla nykyisen kaltaisissa tehtävissä. Alan vaihtoa suunnittelevia on vähän. Halu kehittää osaamistaan näkyy myös siinä, että neljännes aikoo tulevaisuudessa opiskella tavoitteenaan maisterin tutkinto, ylempi AMK-tutkinto tai muut tutkinto. Ehkä sosiaali- ja terveysalan työtehtävien luonteesta johtuen työn ei koeta mahdollistavan uralla etenemistä ihan yhtä hyvin kuin muilla koulutusaloilla. Kokonaisuudessaan valmistuneet pitävät työuraansa kuitenkin hyvin tavoitteidensa mukaisina.

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA		
Työllisiä 76 %, joista - vakituisessa kokopäivätyössä 75 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 16 % - osa-aikatyössä 4 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 4 %	Palkkaus - ka. 2338 €/kk (n: 2305 €/kk, m: 2672 €/kk) Työnantajat - kuntatyönantaja 66 % - pienet yritykset 10 % Erillisten työsuhteiden määrä: 8,5	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 86 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 82 % - ura tavoitteiden mukainen*: 74%
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 1,6 % - perhevapaalla 16,9 %	Tehtävät - asiakas- tai potilastyö 71 % - opetus tai kasvatusta 11 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 71 % - ammatillinen erikoistumis-, pätevyys- - koulutus tms. 22 % - ei ole osallistunut 11 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativimmat tehtävät): 75 % - aikoo toimia yrittäjänä: 3 % - aikoo vaihtaa alaa: 7 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Tekniikan ja liikenteen ala

Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneiden asema työmarkkinoilla on kaikista koulutusaloista vakain. Vakituisten työsuhteiden osuus on tekniikan ja liikenteen alalla suurin sekä heti valmistumisen jälkeen että viisi vuotta valmistumisesta, jolloin vakituisessa työsuhteessa on kaikista valmistuneista lähes 85 %. Vakaus näkyy myös vähäisenä työnantajien vaihtumisena eikä alalle ole kovin tyypillisiä toistuvat määräaikaiset työsuhteet saman työnantajan palveluksessa. Työttömien työnhakijoiden osuus on viiden vuoden kuluttua valmistumisesta koulutusaloista matalin ja työttömyysjaksoja on ollut myös aloja vähemmän. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet ansaitsevat myös muita enemmän, mutta miesten ja naisten välinen ero on suhteellisen suuri.

Tekniikan ja liikenteen alalta sijoitutaan pääosin suuryritysten tai valtionyhtiöiden sekä pienyritysten palvelukseen. Työpaikka on saatu joko lehti-ilmoituksen kautta tai työnantaja on ilmoittanut siitä suoraan. Neljännes valmistuneista toimii suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävissä ja saman verran johto- tai esimiestehtävissä. Tittelinä on esimerkiksi projekti-insinööri tai -päällikkö, suunnittelija, työnjohtaja, ohjelmistosuunnittelija, tuotanto- tai tuotepäällikkö. Tutkimustehtävien parissa toimivien osuus on muita koulutusaloja suurempi. Lisäksi noin joka kymmenes on jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen toiminut yrittäjänä tai freelancerina. Kyky itsenäiseen työskentelyyn, ongelmanratkaisutaito ja ryhmätyö- ja muut sosiaaliset taidot ovat työn kannalta keskeisimpiä valmiuksia. Vähiten merkitystä on muulla vieraan kielen kuin englanninkielen taidolla. Myös esimerkiksi yritystoiminnan perusteiden tuntemuksen merkitys on melko vähäinen.

Suoritettu tutkinto on ollut vaatimuksen nykyiseen työhön ja työn koetaankin vastaavan hyvin koulutustasoa. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet ovat olleet valmistumisensa jälkeen kaikkein pisimpään töissä ja valtaosa siitä on ollut nimenomaan korkeakoulusta vastaavaa työtä. Valmistuneet kokevat voivansa hyödyntää nykyisessä työssään suhteellisen hyvin korkeakoulussa opittuja asioita. Työhön ollaan melko tyytyväisiä, sillä sen koetaan olevan mm. itsenäistä, vastuullista ja haastavaa ja se mahdollistaa oman osaamisen kehittämisen. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet ovatkin kaikkein tyytyväisimpiä suorittamaansa tutkintoon työuransa kannalta sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden ohessa.

Yli puolet valmistuneista on osallistunut koulutukseen työnantajansa kautta. Noin joka viides ei ole osallistunut lainkaan koulutukseen valmistumisensa jälkeen. Päätoimisena opiskelijana on valmistumisensa jälkeen ollut hieman keskivertoa harvempi eli noin joka kymmenes. Tulevaisuudessa

noin joka kymmenes aikoo suorittaa opintoja tähtäimenään yliopistollinen maisterin tutkinto, ylempi AMK-tutkinto tai muut tutkinto, mikä on vähemmän kuin millään muulla koulutusalailla. Tämä voidaan tulkita myös tyytyväisyydeksi nykyiseen tutkintoon ja asemaan työmarkkinoilla. Alan vaihtoa suunnittelevia onkin hieman keskiarvoa vähemmän. Kansainväliset tehtävät kiinnostavat tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneita jonkin verran muita enemmän ja joka kolmas aikoo siirtyä alallaan vaativampiin tehtäviin. Kokonaisuudessaan tekniikan ja liikenteen alan tutkinnon suorittaneet ovat tutkintoonsa ja uraansa tyytyväisiä. Näkemykset siitä, miten työ mahdollistaa uralla etenemisen ja siitä, miten tavoitteiden mukainen ura on, ovat kaikkien koulutusalojen kärkeä.

TEKNIIKAN JA LIIKENTEEN ALA		
Työllisiä 94 %, joista - vakituisessa kokopäivätyössä 90 % - määräaikaaisessa kokopäivätyössä 4 % - osa-aikatyössä 1 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 5 %	Palkkaus - ka. 3209 €/kk (n:2642 €/kk, m: 3316 €/kk) Työnantajat - suuryritys/valtionyhtiö 48 % - pienet yritykset 17 % Erillisten työsuhteiden määrä: 2,8	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 79 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 81 % - ura tavoitteiden mukainen*: 77 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 1,4 % - perhevapaalla 2,1 %	Tehtävät - johto- ja esimiestehtävät 25 % - suunnittelu-, kehitys- tai hallinto 24 % - tutkimus 15 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 58 % - ammatillinen erikoistumis-, pätevyyskoulutus tms. 13 % / tavoitteena toinen korkeakoulututkinto 13 % - ei ole osallistunut 21 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 84 % - aikoo toimia yrittäjänä: 5 % - aikoo vaihtaa alaa: 7 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusala edustaa vahvasti kaikkien koulutusalojen keskiarvoa, kun tarkastellaan eri tekijöitä. Juuri valmistuneilla vakituisten ja määräaikaisten työsuhteiden osuuksissa ei ole suurta eroa, mutta viiden vuoden jälkeen vakituisten työsuhteiden määrä on noussut voimakkaasti ja kaikista valmistuneista vakituisessa työsuhteessa on yli 70 prosenttia. Määräaikaisten työsuhteiden perusteena on yleensä sijaisuus tai työn luonne. Erillisten työsuhteiden määrä jää alalla alle keskiarvon. Yrittäjänä tai freelancerina on jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen ollut joka kymmenes ja työttömänä reilu kolmannes. Viiden vuoden kuluttua valmistumisesta työttömiä on suhteellisen vähän. Keskimääräinen kuukausipalkka on keskiarvoa vähän matalampi ja alle 2000 euroa ansaitsevien osuus on keskiarvoa korkeampi.

Tutkinnon suorittaneet ovat sijoittuneet etenkin toimistotehtäviin, markkinointi-, myynti- ja osto-tehtäviin sekä rahoituksen ja taloushallinnon tehtäviin. Johto- ja esimiestehtävien osuus kasvaa kyllä työkokemuksen myötä, mutta jää keskiarvon. Tyypillisiä nimikkeitä ovat kirjanpitiäjä, toimitosihteeri, myyjä, myyntineuvottelija, palveluneuvoja, tuotepäällikkö tai esimerkiksi asiakaspalvelija. Työpaikan hankkimisessa ei korostu mikään yksittäinen väylä, vaan sekä lehti-ilmoitukset, työnantajan yhteydenotto, suhdeverkostot, omat yhteydenotot työnantajaan että mol.fi-sivusto ovat tyypillisiä väyliä. Noin kolmannes kokee, että työn vaativuustaso ei täysin vastaa koulutusta ja suoritettu tutkinto on ollut myös keskimääräistä harvemmin vaatimuksena työpaikan saamiselle. Keskeisin syy ottaa vastaa koulutusta vastaamaton työ on vaikeudet saada koulutustasoa vastaavaa työtä. Koulutusta vastaavassa työssä vastaajat ovat olleet valmistumisensa jälkeen keskimäärin 3,5 vuotta, mikä on alle keskiarvon.

Tärkeimpiä valmiuksia työssä ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä ryhmätötaidot ja muut sosiaaliset taidot. Vähiten merkitystä on muilla vieraililla kielillä kuin englannilla. Myös esimiestaitojen merkitys jää melko pieneksi. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalaalta valmistuneet kokevat voivansa hyödyntää hieman keskimääräistä huomattavasti korkeakoulussa oppimaansa työssään. Suoritettuun tutkintoon ollaan silti työuran kannalta suhteellisen tyytyväisiä. Kun tarkastellaan työn sisältöä ja tyytyväisyyteen liittyviä muuttujia, jää koulutusala alle kaikkien alojen yhteen lasketun keskiarvon, vaikka arviot ovatkin melko myönteisiä. Etenkin arviot työn haastavuudesta ja osaamisen kehittämismahdollisuuksista jäävät matalammalle. Toisaalta työ nähdään henkisesti hieman vähemmän kuormittavaksi kuin muilla koulutusaloilla.

Tutkinnon suorittamisen jälkeen koulutukseen ei ole osallistunut reilu viidennes yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalaalta valmistuneista. Tälläkin koulutusalaalla yli puolet on osallistunut johonkin koulutukseen työnantajan kautta. Tulevaisuudessa kolmannes aikoo siirtyä alallaan vaativampiin tehtäviin ja vajaa kymmenesosa aikoo vaihtaa alaa. Kiinnostus kansainvälisiä tehtäviä kohtaan on keskiarvoa korkeampaa. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon koulutusalaalta valmistuneet eivät pidä työuraansa usein täysin tavoitteidensa mukaisena, mutta toisaalta työn koetaan mahdollistavan melko hyvin etenemisen.

YHTEISKUNTATIEDEIDEN, LIIKETALOUDEN JA HALLINON ALA		
Työllisiä 87 %, joista - vakituisessa kokopäivätyössä 82 % - määräaikaisessa kokopäivätyössä 10 % - osa-aikatyössä 4 % - yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina 5 %	Palkkaus - ka. 2595 €/kk (n: 2443 €/kk, m: 3004 €/kk) Työnantajat - kuntatyönantaja 28 % - pienet yritykset 21 % Erillisten työsuhteiden määrä: 3,3	Tyytyväisyys työhön ja tutkintoon - työn vaativuus vastaa koulutusta: 66 % - tyytyväisyys tutkintoon uran kannalta*: 75 % - ura tavoitteiden mukainen*: 64 %
Työmarkkinoiden ulkopuolella - työttömät työnhakijat 1,8 % - perhevapaalla 8,6 %	Tehtävät - toimistotehtävät 22 % - markkinointi, myynti tai ostot 17 % - rahoitus ja taloushallinto 16 %	Koulutukseen osallistuminen - työnantajan kautta 59 % - tavoitteena toinen korkeakoulututkinto 14 % - ei ole osallistunut 22 %
Tulevaisuus - jatkaa samalla alalla (samat/vaativammat tehtävät): 79 % - aikoo toimia yrittäjänä: 6 % - aikoo vaihtaa alaa: 9 %		

* Kaikki vähintään hieman samaa mieltä olevat/melko tyytyväiset yhteenlaskettuna.

7.2. Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden urakehitys ja tyytyväisyys siihen

Selvityksen tavoitteeksi asetettiin eritellä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehitystä ja omia näkemyksiä työurastaan sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Urakehitys ja arviot siitä ovat yhteydessä esimerkiksi koulutusalaan, sukupuoleen, työtehtäviin, työttömyyteen ja vastaajien henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen. Osa vastaajista toi esille, että koulutuksen sisältöä ja sen merkitystä uralle on melko haasteellista arvioida viiden vuoden kuluttua valmistumisesta. Koulutuksen tuottama osaaminen on yhdistynyt työkokemukseen ja sen mukanaan tuomaan osaamiseen. Työkokemuksen merkitys suhteessa suoritettuun tutkintoon painottuu etenkin niillä, jotka ovat olleet jo pidempään työelämässä ennen ammattikorkeakoulututkintoa. Seuraavassa käydään läpi aihealueittain keskeisimmät tulokset. Lopuksi tehdään yhteenveto tyytyväisyydestä suoritettuun tutkintoon ja omaan osaamiseen sekä työmarkkinoille sijoittumisen laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Kokonaisuudessaan 85 prosenttia vastaajista oli viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan työsäkäyviä. Koulutusala-kohtainen vaihtelu on suhteellisen merkittävää ja siihen vaikuttavat erityisesti alan sukupuolijakauma ja työllisyystilanne. Kulttuurialalta valmistuneiden työsuhteiden tyyppi ja pituus vaihtelee paljonkin. Etenkin naisvaltaisella sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla näkyy perhevapaiden vaikutus. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneille on töitä pääsääntöisesti ollut hyvin tarjolla ja lisäksi miesvaltaisella alalla perhevapaiden vaikutus työmarkkinatilanteeseen on hyvin vähäinen. Naisista perhevapaalla on kaikilla koulutusaloilla yli kymmenesosa.

Noin joka kymmenes on toiminut jossain vaiheessa valmistumisensa jälkeen yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai freelancerina. Vastaushetkellä yrittäjänä oli reilu neljä prosenttia. Erityisen paljon yrittäjiä on kulttuurialalta valmistuneiden joukossa. Yrittäjänä toimiminen näyttää tarjoavan motivoivan ja mielekkään työuran, sillä yrittäjät ovat erityisen tyytyväisiä työhönsä ja suorittamaansa tutkintoon työuransa kannalta.

Vakituisen kokopäivätyön osuus on korkein tekniikan ja liikenteen koulutusala-kohtaisesti valmistuneiden joukossa ja määräaikaisen kokopäivätyön sosiaali-, terveys-, ja liikunta-alalla sekä luonnonvara- ja ympäristöalalla. Kulttuurialan epäsäännöllisiä työsuhteita kuvastaa se, että sekä osa-aikatyön, yrittäjien, freelancerien tai ammatinharjoittajien että työllistettyjen tai työharjoittelussa olevien osuudet ovat alalla muita aloja suurempia. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneilla on tyypillisesti useita määräaikaisia työsuhteita samalla työnantajalla, kun taas kulttuurialalta valmistuneilla työnantajat vaihtuvat muita useammin. Kokonaisuudessaan määräaikaiset työsuhteet ovat vähentyneet merkittävästi, kun valmistumisesta on kulunut viisi vuotta. Keskeisin syy työsuhteen määräaikaisuuteen on sijaisuus tai työn luonne, tosin koulutusaloittaiset vaihtelut ovat suuria.

Lähes kolmannes työskentelee suuryrityksissä tai suurissa valtion yhtiöissä viiden vuoden kuluttua valmistumisestaan. Niihin työllistyvät etenkin tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet. Työkokemuksen myötä pienten yritysten rooli työnantajana laskee. Toinen merkittävä työllistäjä on kunnalliset työnantajat, joiden rooli on erityisen suuri sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla. Hyvien työelämysuhteiden merkitys näkyy siinä, että joka viides on saanut työpaikan, kun työnantaja on henkilökohtaisesti ilmoittanut työpaikasta ja lähes yhtä moni on kysynyt suoraan työnantajalta. Myös lehti-ilmoitukset, suhdeverkostot ja työ- ja elinkeinoministeriön mol.fi -verkkopalvelu ovat olleet keskeisiä tiedonsaantikanavia.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ansiot vastaavat melko hyvin koko-aikaisten palkansaajien keskiansioita Suomessa. Vastaajien säännölliset lisät, luontoisetujen verotusarvon ja ylityökorvaukset sisältävä keskimääräinen kuukausipalkka on 2763 euroa. Naisten ansaitsevat 76,5 prosenttia miesten keskituloista, sillä miesten keskimääräinen kuukausipalkka on 3182 ja naisten 2434 euroa. Ero on valtakunnallista keskiarvoa suurempi. Parhaiten ansaitsevat tekniikan ja liikenteen sekä luonnontieteiden aloilta valmistuneet. Naisilla koulutusalojen väliset erot ovat pienempiä kuin eri koulutusaloilta valmistuneilla miehillä. Parhaiten ansaitsevat johto- ja esimiestehtävissä, konsultointitehtävissä sekä markkinointi-, myynti- ja ostotehtävissä työskentelevät.

Reilu kolmannes ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista on ollut viiden vuoden aikana jossain vaiheessa työttömänä. Enemmistöllä heistä työttömyysjaksoja on ollut vain yksi. Ajallisesti työttömyyttä on kertynyt keskimäärin yhteensä kahdeksan kuukautta työttömänä jossain vaiheessa olleille. Toimialojen rakenteet vaikuttavat todennäköisesti siihen, että useita erillisiä työttömyysjaksoja on ollut erityisesti kulttuuri- sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneilla. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta alalla kyse on lähinnä toistuvista määräaikaisista työsuhteista huonon työllisyystilanteen sijaan, sillä yhteen laskettu työttömyysaika jää alalla kuitenkin kaikkia muita koulutusaloja lyhyemmäksi. Työllistymistä on vaikeuttanut etenkin alueellinen sekä toimi-

alan työmarkkinatilanne. Työnhakijan työelämäyhteyksien merkitys on suuri, sillä myös puutteellisten suhdeverkostojen ja työkokemuksen puutteen on koettu vaikeuttaneen työllistymistä. Erityisesti naisilla työllistyminen on yhteydessä myös elämäntilanteeseen, sukupuoleen ja perheeseen liittyvät tekijät.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet työllistyvät eniten asiakas- ja potilastyöhön, johtaja- ja esimiestehtäviin sekä suunnittelu-, kehitys- ja hallintotehtäviin. Työkokemuksen myötä esimerkiksi asiakas- ja potilastyön sekä tuotanto- ja toimistotehtävien osuus vähenee ja moni sijoittuu vaativampiin tehtäviin. Miesten joukossa johtotehtävissä työskentelevien osuus on yli kaksinkertainen naisiin verrattuna, kun taas asiakas- tai potilastyön parissa toimivien miesten määrä on vähäinen. Tehtävien luonne vaihtelee melko paljon sen mukaan, miltä koulutusalaalta tutkinto on suoritettu ja minkälaisia tehtäviä alalla on tarjolla.

Tärkeimpiä työssä tarvittavia taitoja ovat kyky itsenäiseen työskentelyyn, ryhmätyö- ja muut sosiaaliset taidot, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä ongelmanratkaisutaidot. Vähiten merkitystä on vierailulla kielillä lukuun ottamatta englantia. Lisäksi yritystoiminnan perusteiden tuntemuksen sekä taloussuunnittelun ja budjetoinnin merkitystä ei koeta kovin suureksi suhteessa muihin taitoihin. Opinnot ovat kehittäneet suhteellisen hyvin useita niistä taidoista, jotka koetaan myös työssä tärkeimmiksi. Siihen nähden, kuinka suuri merkitys niillä on työssä, ammattikorkeakoulussa ovat kehittyneet hieman puutteellisesti erityisesti kyky oman alan käytännön tehtäviin, organisatio- ja koordinaatiotaidot, joustavuus ja sopeutumiskyky, ongelmanratkaisutaidot sekä neuvottelutaidot. Koulutusaloittain työssä tärkeimmiksi tai vähiten merkittävimmiksi koetut taidot eivät suurensti poikkeakaan toisistaan ja jokaisella alalla korostetaan myös oman alan erikoisosaamisen ja käytännön taitojen merkitystä.

Kolme neljästä näkee, että nykyinen työ vastaa vähintään hyvin koulutustasoa. Etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet kokevat työnsä vastaavan hyvin koulutustasoa. Miehet ovat olleet korkeakoulutustaan vastaavassa työssä jonkin verran enemmän kuin naiset. Muuta kuin koulutustasoa vastaavaa työtä on otettu vastaan sen vuoksi, että työ on muuten mielenkiintoisempaa tai koulutustasoa vastaavaa työtä ei ole ollut mahdollista saada. Suoritettu korkeakoulututkinto on noin joka toisella ollut edellytyksenä työn saamiselle, tosin koulutusaloittaiset erot ovat merkittäviä. Tähän on syynä todennäköisesti se, kuinka suuri merkitys työkokemuksella on ja kuinka tarkoin määriteltyjä tai säänneltyjä alan tehtävät ovat.

Mitä paremmin työ vastaa koulutusta, sitä useammin työ koetaan myös henkisesti kuormittavaksi ja sitä on määrällisesti liikaa. Vaikka sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet kokevat työnsä mielekkääksi, pitävät he myös työtään välillä henkisesti kuormittavana ja työmäärää liian suurena. Koulutusaloittaiset erot eivät kuitenkaan ole näiden tekijöiden suhteen huomattavia. Työtehtävien näkökulmasta tarkasteltuna työn henkinen kuormittavuus ja määrä näkyvät etenkin asiakas- ja potilastyössä sekä johtaja- ja esimiestehtävissä. Työn jatkuvuuden kokevat epävarmaksi erityisesti koulutusalailla sekä viestintä- ja mediatyön parissa työskentelevät.

Kahdeksan kymmenestä on osallistunut johonkin koulutukseen valmistumisensa jälkeen. Aktiivisinta kouluttautumista on sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneiden joukossa. Kulttuurialalla koulutukseen osallistumattomien joukko on vähän muita suurempi, mutta toisaalta alalta valmistuneet ovat osallistuneet muita enemmän tieteellisiin jatko-opintoihin tai toiseen korkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen sekä opiskelleet päätoimisesti huomattavasti muita useammin. Työssäkäynti voi sekä tarjota mahdollisuuden että velvoittaa kouluttautumiseen, sillä valtaosa koulutuksesta on työnantajan järjestämää tai kustantamaa. Syy päätoimiseen opiskeluun ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisen jälkeen on usein tyytymättömyys omaan tutkintoon.

ja uraan. Myös määräaikaiset työsuhteet ja työttömyys näyttävät lisäävän todennäköisyyttä aloittaa uudelleen päätoiminen opiskelu.

Tulevaisuudessa joka toinen aikoo jatkaa alallaan nykyisen kaltaisissa tehtävissä, neljännes aikoo siirtyä vaativampiin tehtäviin ja yrittäjyydestä on kiinnostunut viisi prosenttia. Vajaa viidesosa aikoo opiskella uuden tutkinnon ja alan vaihtoa suunnittelee joka kymmenes. Kulttuurialalta valmistuneiden kouluttautumiseen liittyvät suunnitelmat näyttävät liittyvän jossain määrin alan vaihtoon, kun taas sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla kouluttautuminen liittyy enemmän etenemiseen oman alan tehtävissä ja oman osaamisen kehittämiseen. Kansainväliset tehtävät kiinnostavat melko harvaa, tosin tekniikan ja liikenteen sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta valmistuneita vähän muita enemmän. Usein tulevaisuuden suunnitelmiin vaikuttavat perhe-tilanne, epävarmuus omasta työurasta ja toisaalta halu edetä ja kehittää omaa osaamista.

Monen edellä mainitun tekijän yhteydessä sukupuolen merkitys tulee esille. Miesten ja naisten välillä on eroja esimerkiksi palkkauksessa, työkokemuksen kertymisessä, uralla etenemisessä ja johtotehtäviin sijoittumisessa. Taustalla ovat muun muassa eri toimialojen rakenteelliset tekijät sekä perhevapaiden sijoittuminen usein naisten työuran alkuvaiheisiin. Siitä huolimatta sukupuoli ei näytä vaikuttavan merkittävästi siihen, kuinka tyytyväisiä valmistuneet ovat nykyiseen työhönsä.

Kyselyn tuloksista heijastuu kiinnostus ja tarve jatkuvaan oman osaamisen kehittämiseen. Monella työnantajat ja tehtävät ovat vaihdelleet suhteellisen paljon ensimmäisten valmistumisen jälkeisten vuosien aikana, mikä voi parhaimmillaan kerryttää työntekijälle monipuolista työkokemusta ja osaamista heti uran alussa. Selvitys ei tuokaan esille sitä, kuinka monipuolinen työkokemus valmistuneille on ehtinyt kertyä. Pääasiassa varsinaiseen koulutukseen osallistutaan kuitenkin työnantajan kautta, minkä vuoksi työttömyys ja vaihtuvat työsuhteet voivat vähentää mahdollisuuksia osallistua koulutukseen. Myös tulevaisuuden suunnitelmista näkyy oman osaamisen kehittämisen merkitys.

Kun tutkinto tarjoaa edellytykset työllistyä ja toimia omaa osaamista vastaavissa tehtävissä, ollaan tutkintoon työuran kannalta tyytyväisiä. Tyytyväisimpiä tutkintoonsa työuransa kannalta ovat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet. Tyytyväisimpiä ovat matkailu-, ravitsemus- ja talousalalta valmistuneet. Etenkin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneet sekä kulttuurialalta valmistuneet kokevat voivansa hyödyntää hyvin korkeakoulussa opittuja asioita työssään. Muita huonommin oppimaansa on voinut hyödyntää matkailu-, ravitsemus- ja talousalalta sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet. Tutkintoonsa tyytyväiset ansaitsevat usein myös muita enemmän.

Mitä paremmin työ vastaa vaatavuustasoltaan suoritettua korkeakoulututkintoa, sitä tyytyväisempiä omaan työhön ollaan. Omien uratavoitteiden mukainen, koulutusta vastaava työ mahdollistaa yleensä oman osaamisen kehittämisen, on mielenkiintoista ja haasteellista, mahdollistaa uralla etenemisen ja monipuoliset työtehtävät sekä tarjoaa itsenäisiä ja vastuullisia työtehtäviä. Eriyisen tyytyväisiä työhönsä ovat näiden tekijöiden suhteen yrittäjinä toimivat. Sen sijaan sukupuoli tai työsuhteen määräaikaisuus eivät merkittävästi näytä vaikuttavan siihen, kuinka tyytyväisiä ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ovat nykyiseen työhönsä.

Noin seitsemän kymmenestä pitää työuraansa jokseenkin tavoitteidensa mukaisena ja kokee työn mahdollistavan uralla etenemisen. Työura voi olla tavoitteiden mukainen, vaikka työntekijä ei koekaan työssä olevan merkittäviä mahdollisuuksia uralla etenemiseen. Tämä koskee etenkin kulttuurialalta sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneita. Eriyisen hyväksi mahdollisuudet edetä uralla koetaan luonnontieteiden sekä tekniikan ja liikenteen alalla. Miehet kokevat uralla etenemisen mahdollisuudet naisia paremmiksi ja myös työuransa vastaavan paremmin tavoit-

teitaan kuin naiset. Ikä on jonkin verran yhteydessä uralla etenemisen mahdollisuuksiin, mutta ei siihen, onko ura omien tavoitteiden mukainen.

Kuten alussa todettiin, on valmistuneiden sijoittuminen työelämään yksi keskeisimmistä kriteereistä, kun arvioidaan sitä, miten ammattikorkeakoulut onnistuvat tavoitteissaan ja vastaavat työelämän tarpeisiin. Tämän kyselyn tulosten perusteella ei voida yksiselitteisesti arvioida ammattikorkeakoulujen onnistumista tässä tavoitteessa, mutta tulokset tarjoavat paljon informaatiota koulutusaloittain työmarkkinoille sijoittumisesta. Osa esille tulleista urakehitykseen vaikuttaneista tekijöistä liittyy myös vastaajien omiin valintoihin. Moni ei esimerkiksi henkilökohtaisista syistä tahdo tehdä vuorotyötä tai muuttaa toiselle paikkakunnalle. Toisaalta motivaation merkitys voi olla suuri, sillä osa haluaa tehdä oman alan töitä, vaikka se merkitsisikin vaihtuvia työsuhteita ja ajoittaista työttömyyttä. Useat urakehitykseen liittyvistä haasteista kertovat ammattikorkeakoulujen toimintaa laajemmista kysymyksistä, kuten työelämän rakenteista ja toimintakulttuurista. Lisäksi tulee huomioida, että kyselyn vastaajat ovat valmistuneet vuonna 2003, minkä jälkeen ammattikorkeakoulujen toiminta on ehtinyt kehittyä, vakiintua ja tunnettuus lisääntyä. Selvitys vahvistaa joka tapauksessa sitä, että ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisyydellä on tärkeä rooli ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden urakehityksessä.

8. LÄHTEET

AMKOTA-tietokanta. Suoritetut tutkinnot 2003.

http://amkota2.csc.fi:8080/portal/page?_pageid=116,41058&_dad=portal&_schema=PORTAL (luettu 10.12.2009)

Laine, Kati; Stenström, Marja-Leena & Valkonen Sakari 2005. Ammattikorkeakoulut väylänä työelämään. Hallinnon ja kaupan, tekniikan ja liikenteen sekä sosiaali- ja terveysaloilta valmistuneiden työelämään sijoittuminen ja työelämätaidot. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuslauseita 21. Jyväskylän yliopisto.

Opetusministeriö 2004. Ammattikorkeakoulut tilastoina.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2004/liitteet/opm_243_AMKfin.pdf?lang=fi (luettu 10.12.2009)

Tilastokeskus 2009. Palkkarakennetilastot. Sukupuolten välinen palkkaero kaventui vuonna 2008.

http://stat.fi/til/pra/2008/pra_2008_2009-11-06_tie_001.html Julkaistu 6.11.2009.

9. LIITTEET

Liite 1. Tilanne työmarkkinoilla sukupuolen ja koulutusalan mukaan

		Kulttuuriala (%)	Luonnontieteiden ala (%)	Luonnonvara- ja ympäristöala (%)	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala (%)	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (%)	Tekniikan ja liikenteen ala (%)	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (%)	Yhteensä (%)
Vakituinen kokopäivätyö	mies	64,2	85,7	65,0	81,0	68,4	89,3	77,7	84,4
	nainen	36,7	73,2	55,9	61,3	56,7	65,4	68,4	59,9
Määräaikainen kokopäivätyö	mies	7,5	2,0	17,5	4,8	17,5	2,5	7,0	4,6
	nainen	12,8	2,8	17,6	11,3	12,0	8,5	8,9	10,6
Osa-aikatyö	mies	1,9	4,1	0	2,4	1,8	1,1	0	1,2
	nainen	12,8	2,8	2,9	5,5	3,5	1,6	4,0	4,5
Itsenäinen yrittäjä/ammattinharjoittaja/ freelancer	mies	18,9	4,1	7,5	2,4	5,3	3,9	12,7	5,9
	nainen	7,2	0	2,9	2,7	2,7	6,4	2,0	3,2
Työllistetty/työharjoittelu	mies	0	0	0	0	1,8	0,1	0	0,2
	nainen	1,1	0	0	0	0	0	0	0,1
Työtön työnhakija	mies	1,9	2,0	2,5	4,8	1,8	1,1	1,3	1,4
	nainen	3,9	2,8	0	2,3	1,6	2,7	2,0	2,1
Työvoimakoulutus tai vastaava	mies	0	0	0	2,4	0	0,1	0	0,2
	nainen	0,6	0	0	0,4	0	0	0,2	0,2
Päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon /arvosanaan)	mies	1,9	2,0	5,0	2,4	3,5	1,1	1,3	1,5
	nainen	7,2	2,8	8,8	3,1	3,4	3,2	3,2	3,7
Perhevapaa	mies	0	0	0	0	0	0,1	0	0,1
	nainen	15,0	12,7	11,8	12,5	18,2	10,6	11,3	14,4
Työskentely apurahalla	mies	1,9	0	0	0	0	0	0	0,1
	nainen	1,1	0	0	0	0	0	0	0,1
Muu tilanne	mies	1,9	0	2,5	0	0	0,5	0	0,5
	nainen	1,7	2,8	0	0,8	1,8	1,6	0	1,2
Yhteensä	mies	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	nainen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Liite 2. Ensimmäinen ja nykyinen päätyönantaja koulutusaloittain

Päätyönantaja		Kulttuuriala (%)	Luonnontieteiden ala (%)	Luonnonvara- ja ympäristöala (%)	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala (%)	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (%)	Tekniikan ja liikenteen ala (%)	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (%)	Yhteensä (%)
Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, yli 249 työntekijää	Ens. työ	16,9	37,9	18,9	24,2	3,3	36,4	30,6	24,0
	Nyk. työ	15,6	50,4	22,2	32,4	6,3	48,1	37,2	31,2
Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, alle 250 ja yli 49 työntekijää	Ens. työ	7,8	15,5	10,8	17,5	3,5	17,7	19,2	13,5
	Nyk. työ	8,1	11,5	8,3	15,5	5,2	13,4	18,7	12,1
Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, alle 50 työntekijää	Ens. työ	20,8	24,1	12,2	25,3	11,3	25,1	28,7	21,6
	Nyk. työ	20,9	18,6	13,9	16,2	9,5	16,7	19,3	15,7
Kunta, kuntayhtymä, kuntien liikelaitos, ammattikorkeakoulu	Ens. työ	31,6	11,2	13,5	23,6	69,3	10,4	9,0	27,9
	Nyk. työ	28,4	9,7	13,9	21,5	65,5	9,6	9,4	25,9
Valtio, valtion liikelaitos	Ens. työ	1,3	7,8	20,3	1,7	2,8	6,2	4,9	4,6
	Nyk. työ	3,3	8,0	19,4	2,8	2,6	5,8	6,4	5,1
Järjestö, seurakunta, säätiö tai vastaava, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai yhteisö	Ens. työ	10,0	1,7	18,9	4,0	8,9	1,1	4,4	5,1
	Nyk. työ	8,5	0,0	15,3	5,6	7,9	1,2	4,0	4,7
Oma yritys, vastaanotto, toiminimi tms.	Ens. työ	6,9	1,7	4,1	1,3	0,5	2,2	2,4	2,1
	Nyk. työ	12,8	1,8	5,6	3,5	2,6	4,7	4,8	4,6
Muu päätyönantaja	Ens. työ	4,8	0,0	1,4	2,4	0,4	0,9	0,8	1,1
	Nyk. työ	2,4	0,0	1,4	2,5	0,4	0,6	0,2	0,8

Liite 3. Työpaikkaa koskevan tiedon saanti koulutusaloittain

Tieto saatu	Kulttuuriala (%)	Luonnontieteiden ala (%)	Luonnonvara- ja ympäristöala (%)	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala (%)	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (%)	Tekniikan ja liikenteen ala (%)	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (%)	Yhteensä (%)
Yrityksen tai organisaation omat internet-sivut	1,9	12,5	5,8	5,8	4,0	8,7	8,7	6,9
Työministeriön www.mol.fi -sivusto	7,1	11,6	4,3	12,7	13,6	9,1	12,9	11,2
Muu internetpalvelu	1,9	2,7	-	2,5	1,2	3,0	2,6	2,3
Korkeakoulu (koulutusohjelma/ ura- ja rekrytointipalvelut)	-	1,8	-	0,4	1,0	1,4	0,6	0,9
Työvoiman vuokraus- tai välityspalvelu tms.	0,5	4,5	-	3,3	0,3	0,6	4,7	1,8
Työvoimatoimisto ja/tai työllistäminen	2,9	0,9	1,4	1,8	1,0	1,1	2,6	1,6
Lehti-ilmoitus	10,0	10,7	10,1	15,2	8,1	18,6	15,5	13,9
Kysyi työmahdollisuuksia suoraan työnantajilta	19,5	10,7	14,5	13,8	28,9	13,7	13,3	17,7
Työnantaja ilmoitti minulle paikasta henkilökohtaisesti	15,7	22,3	29,0	22,1	22,9	19,3	15,4	19,7
Suhdeverkoston kautta (ystävät, tuttavat, sukulaiset jne.)	22,9	17,0	18,8	15,9	11,8	13,6	13,4	14,2
Työllisti itse itsensä (yrittäjyys tms.)	11,4	1,8	4,3	1,8	1,8	4,6	3,7	3,9
Muu työnhakukanava	6,2	3,6	11,6	4,7	5,5	6,3	6,5	6,0

III

Liite 4. Työllistymistä vaikeuttaneet tekijät koulutusaloittain

Työllistämistä vaikeuttavat tekijät	Kulttuuriala	Luonnontieteiden ala	Luonnonvara- ja ympäristöala	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Tekniikan ja liikenteen ala	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Yhteensä
Työkokemuksen puute	2,8	3,7	3,2	3,2	2,6	3,5	3,4	3,2
Puutteelliset työnhakutaidot	1,8	2,4	1,9	1,8	1,6	2,0	2,0	1,9
Puutteelliset suhdeverkostot	3,2	3,7	3,2	3,4	2,5	3,5	3,5	3,2
Tutkinto ja suuntautuminen	3,3	2,6	3,1	3,2	2,1	2,7	2,6	2,7
Tutkinnon huono tunnettuus	2,8	2,5	2,5	3,0	1,9	2,3	2,4	2,4
Alan heikko työmarkkinatilanne	4,4	3,5	3,9	3,6	2,6	3,5	3,3	3,4
Alueellinen työmarkkinatilanne	4,2	4,0	4,1	3,9	3,1	3,8	3,8	3,7
Katkot määrällisissä työsuhteissa	2,7	2,1	2,6	2,2	2,6	1,6	1,9	2,1
Puutteellinen työelämä tietoisuus	1,9	1,9	1,7	1,8	1,6	1,9	1,9	1,8
Omien tavoitteiden epätoisuus	2,4	2,4	2,2	2,4	1,9	2,2	2,4	2,2
Oman osaamisen epävarmuus	2,3	2,7	2,2	2,4	2,0	2,3	2,4	2,3
Ei ole löytynyt itseä kiinnostavaa työtä	2,4	2,4	2,1	2,5	1,9	2,3	2,5	2,3
Sukupuoli	1,5	1,8	2,0	1,4	1,4	1,4	1,8	1,5
Perheeseen tai muuhun elämäntilanteeseen liittyvä syy	2,0	1,9	1,9	2,0	2,0	1,6	1,9	1,8
Valmistumisajankohta	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	2,0	1,6	1,7

(Keskiarvo asteikolla 1=ei lainkaan, 2=vain vähän, 3=jonkin verran, 4=melko paljon, 5=paljon, 6=erittäin paljon.)

Liite 5. Ensimmäisen ja nykyisen työn luonne koulutusaloittain

Tehtävä: ensimmäisen / nykyisen päätyön luonne		Kulttuuri- ala (%)	Luon- non- tieteiden ala (%)	Luon- non- vara- ja ympäris- töala (%)	Matkailu- , ravit- semis- ja talousala (%)	Sosiaali-, terveys- ja liikun- ta-ala (%)	Tekniikan ja liikenteen ala (%)	Yhteis- kunta- tieteiden, liiketalou- den ja hallinnon ala (%)	Yht. (%)
Tutkimus	Ens. työ	2,6	10,5	5,4	0,7	1,0	15,3	1,2	6,1
	Nyk. työ	1,5	11,6	7,1	1,4	1,6	14,7	1,6	6,3
Opetus tai kasvatus	Ens. työ	36,0	0,9	5,4	11,3	12,9	2,9	0,0	8,0
	Nyk. työ	34,0	0,9	4,3	12,9	10,6	3,3	1,3	7,6
Koulutus	Ens. työ	1,3	3,5	2,7	1,0	0,3	1,1	0,8	1,0
	Nyk. työ	2,5	0,0	1,4	1,1	0,7	1,1	1,0	1,0
Johto- ja esi- miestehtävät	Ens. työ	0,4	3,5	6,8	21,6	2,4	18,8	4,0	9,6
	Nyk. työ	4,4	9,8	17,1	33,2	7,7	24,5	11,1	16,2
Konsultointi	Ens. työ	0,4	1,8	4,1	0,3	0,4	2,2	0,9	1,2
	Nyk. työ	1,0	4,5	5,7	1,1	0,1	3,5	2,6	2,2
Asiakastyö/ potilastyö	Ens. työ	12,7	13,2	9,5	33,2	77,3	4,6	15,2	28,8
	Nyk. työ	6,9	5,4	8,6	18,6	70,6	2,6	10,1	23,2
Markkinointi, myynti tai osto	Ens. työ	6,1	11,4	6,8	9,9	0,6	5,2	17,9	7,5
	Nyk. työ	5,9	10,7	8,6	10,7	1,1	7,4	16,9	8,2
Suunnittelu-, kehitys- tai hallinto	Ens. työ	1,8	22,8	32,4	2,4	1,0	21,2	3,3	9,5
	Nyk. työ	4,9	29,5	27,1	3,6	2,3	24,0	7,7	12,3
Viestintä- ja mediatyö	Ens. työ	12,7	1,8	0,0	0,7	0,1	0,1	2,3	1,6
	Nyk. työ	11,8	0,9	0,0	0,7	0,1	0,1	1,8	1,3
Toimistotehtä- vät	Ens. työ	2,2	18,4	5,4	8,2	1,0	4,4	30,9	9,8
	Nyk. työ	2,5	11,6	5,7	8,9	1,9	2,9	22,4	7,7
Taiteellinen työ	Ens. työ	7,9	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1	0,3	0,7
	Nyk. työ	13,3	0,0	0,0	0,7	0,0	0,1	0,8	1,2
Kirkollinen työ	Ens. työ	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1
	Nyk. työ	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1
Rahoitus ja taloushallinto	Ens. työ	0,0	2,6	2,7	0,3	0,0	0,4	16,0	3,7
	Nyk. työ	0,0	6,3	0,0	1,4	0,0	0,4	15,9	3,9
Tuotantotehtä- vät	Ens. työ	8,3	4,4	4,1	5,8	0,6	14,9	2,6	6,8
	Nyk. työ	4,9	2,7	4,3	2,9	1,1	7,1	1,3	3,6
Muu tehtävien luonne	Ens. työ	7,0	5,3	14,9	4,1	2,0	8,7	4,5	5,6
	Nyk. työ	5,9	6,3	10,0	2,9	2,2	8,2	5,2	5,4

Liite 6. Keskipalkka ja nykyisen työn luonne

Nykyisen päätyön luonne	Keskipalkka (euroa)*
Tutkimus	2985
Opetus tai kasvatus	2745
Koulutus	2751
Johto- ja esimiestehtävät	3298
Konsultointi	3169
Asiakastyö/ potilastyö	2271
Markkinointi, myynti tai osto	3058
Suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävät	2980
Viestintä- ja mediatyö	2590
Toimistotehtävät	2192
Taiteellinen työ	1751
Kirkollinen työ	2143
Rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät	2598
Tuotantotehtävät	2602
Muu tehtävien luonne	2595
Yhteensä	2764

*Säännölliset lisät, luontoisetujen verotusarvot ja ylityökorvaukset sisältävä bruttopalkka kuukaudessa.

Liite 7. Eri tietojen ja taitojen merkitys työssä ja kehittyminen ammattikorkeakoulussa koulutusaloittain

Keskiarvo asteikolla 1=merkitys työssä ei lainkaan tärkeä/kehitty ammattikorkeakoulussa erittäin puutteellisesti ... 6=merkitys työssä erittäin tärkeä/kehitty ammattikorkeakoulussa erinomaisesti.

Vastaukset suuruusjärjestyksessä pienimmästä suurimpaan sen mukaan, mikä niiden merkitys on työssä. Vaihtoehtoon "muu taito/kyky" on vastannut vain pieni osa, joten vastaajien määrä on sen vuoksi ilmoitettu erikseen.

KULTTUURIALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,6	4,9
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,4	4,3
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,3	4,5
Luovan ajattelun taidot	5,2	4,6
Suomen kielen viestintätaidot	5,1	4,2
Oman alan tehtävien käytännön taidot	5,1	4,5
Ongelmanratkaisukyky	5,1	4,0
Oppimiskyky	5,1	4,3
Organisointi- ja koordinoititaidot	4,9	3,7
Neuvottelutaidot	4,9	3,6
Esiintymistäitot	4,8	4,1
Tiedonhankintataidot	4,5	4,2
Muu taito/kyky (n=8)	4,5	3,4
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	4,5	3,5
Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,5	4,2
Projektinhallintataidot	4,4	3,8
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,2	3,8
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,2	4,2
Englannin kielen viestintätaidot	3,7	3,7
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,6	3,0
Esimiestaidot	3,5	2,7
Lainsäädännön tuntemus	3,5	2,6
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,2	2,7
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,1	2,8
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,4	3,3
Muiden kielten viestintätaidot	1,7	1,9

LUONNONTIETEIDEN ALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,4	4,4
Ongelmanratkaisukyky	5,3	4,0
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,1	3,9
Tiedonhankintataidot	5,1	4,4
Oman alan tehtävien käytännön taidot	5,1	3,7
Oppimiskyky	5,0	4,1
Ryhmätyötaidot ym. sosiaalisten taidot	5,0	4,4
Tieto- ja viestintätekniikan taidot	5,0	4,5
Organisointi- ja koordinoititaidot	4,8	3,5
Suomen kielen viestintätaidot	4,8	4,4
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,6	3,7
Projektinhallintataidot	4,5	3,6
Neuvottelutaidot	4,5	3,6
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,4	3,7
Luovan ajattelun taidot	4,3	3,3
Englannin kielen viestintätaidot	4,2	4,0
Esiintymistäitot	4,2	4,0
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	4,0	3,7
Esimiestaidot	3,6	2,8
Lainsäädännön tuntemus	3,5	3,4
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,4	3,9
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,3	2,7
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,1	3,2
Muu taito/kyky (n=1)	3,0	3,3
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,2	3,5
Muiden kielten viestintätaidot	1,6	2,3

LUONNONVARA- JA YMPÄRISTÖALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Muu taito/kyky (n=3)	6,0	2,0
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,7	4,1
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,1	3,8
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,0	4,4
Ongelmanratkaisukyky	4,9	3,7
Organisointi- ja koordinoitaitaidot	4,9	3,4
Suomen kielen viestintätaidot	4,8	3,9
Oman alan tehtävien käytännön taidot	4,8	3,4
Neuvottelutaidot	4,7	3,5
Oppimiskyky	4,7	3,8
Tiedonhankintataidot	4,5	4,4
Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,5	4,1
Lainsäädännön tuntemus	4,3	3,5
Esiintymistäidot	4,3	3,9
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,1	3,9
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,1	3,6
Esimiestaidot	3,9	2,7
Luovan ajattelun taidot	3,9	3,0
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	3,8	3,2
Projektinhallintataidot	3,8	3,3
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,6	2,9
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,3	3,4
Englannin kielen viestintätaidot	2,9	3,7
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	2,8	2,8
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,2	3,3
Muiden kielten viestintätaidot	1,8	2,1

MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Muu taito/kyky (n=13)	5,8	3,7
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,5	4,2
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,3	4,3
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,3	3,8
Suomen kielen viestintätaidot	5,2	4,4
Organisointi- ja koordinoitaitaidot	5,1	3,7
Neuvottelutaidot	5,1	3,7
Ongelmanratkaisukyky	5,0	3,7
Oppimiskyky	4,9	3,9
Oman alan tehtävien käytännön taidot	4,8	3,5
Tieto- ja viestintätekniikan taidot	4,8	4,2
Esiintymistäidot	4,7	4,0
Tiedonhankintataidot	4,6	4,4
Luovan ajattelun taidot	4,4	3,3
Esimiestaidot	4,3	3,5
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,2	3,6
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	4,2	3,2
Lainsäädännön tuntemus	4,2	3,4
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,1	3,8
Projektinhallintataidot	4,0	3,7
Englannin kielen viestintätaidot	3,9	3,9
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,7	3,6
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,7	3,3
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,5	4,0
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,8	3,6
Muiden kielten viestintätaidot	2,2	2,9

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,6	4,5
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,5	4,8
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,5	4,1
Oman alan tehtävien käytännön taidot	5,5	4,0
Suomen kielen viestintätaidot	5,4	4,5
Ongelmanratkaisukyky	5,3	4,0
Muu taito/kyky (n=34)	5,1	2,9
Oppimiskyky	5,1	4,2
Neuvottelutaidot	5,1	3,9
Oman alan teoreettinen osaaminen	5,0	4,3
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	5,0	3,9
Organisointi- ja koordinoititaidot	4,9	3,6
Tiedonhankintataidot	4,8	4,7
Tieto- ja viestintätekniiikan taidot	4,8	4,3
Luovan ajattelun taidot	4,6	3,6
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,5	4,0
Esiintymistaidot	4,4	4,0
Lainsäädännön tuntemus	4,3	3,5
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,8	3,4
Projektinhallintataidot	3,4	3,4
Englannin kielen viestintätaidot	3,3	3,8
Esimiestaidot	3,2	2,5
Taloussuunnittelu ja budjetointi	2,7	2,4
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,6	3,6
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	2,3	2,6
Muiden kielten viestintätaidot	1,8	1,6

TEKNIikka JA LIIKENNE	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,3	4,2
Ongelmanratkaisukyky	5,1	3,8
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,0	4,2
Joustavuus ja sopeutumiskyky	4,9	3,7
Tiedonhankintataidot	4,9	4,3
Oppimiskyky	4,9	4,0
Suomen kielen viestintätaidot	4,8	4,3
Organisointi- ja koordinoititaidot	4,8	3,4
Oman alan tehtävien käytännön taidot	4,8	3,4
Neuvottelutaidot	4,7	3,3
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,6	3,9
Tieto- ja viestintätekniiikan taidot	4,6	4,3
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,4	4,0
Projektinhallintataidot	4,4	3,5
Luovan ajattelun taidot	4,3	3,3
Esiintymistaidot	4,3	3,8
Englannin kielen viestintätaidot	4,1	4,0
Muu taito/kyky (n=38)	4,0	2,8
Esimiestaidot	3,9	2,8
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	3,8	3,1
Lainsäädännön tuntemus	3,7	2,9
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,4	2,6
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,4	2,9
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,2	3,2
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,0	3,4
Muiden kielten viestintätaidot	1,7	2,1

YHT.K.TIETEIDEN, LIIKETAL. JA HALLINNON ALA	Merkitys työssä	Kehittyminen amk:ssa
Kyky itsenäiseen työskentelyyn	5,5	4,4
Joustavuus ja sopeutumiskyky	5,2	4,0
Ryhmätyötaidot ym. sosiaaliset taidot	5,1	4,6
Suomen kielen viestintätaidot	5,1	4,5
Ongelmanratkaisukyky	5,1	3,8
Oppimiskyky	5,0	4,1
Oman alan tehtävien käytännön taidot	4,9	3,3
Organisointi- ja koordinoitaitaidot	4,9	3,7
Tiedonhankintataidot	4,9	4,5
Tieto- ja viestintätekniiikan taidot	4,8	4,5
Neuvottelutaidot	4,8	3,8
Analyttisen, systemaattisen ajattelun taidot	4,3	3,7
Esiintymistaidot	4,3	4,1
Muu taito/kyky (n=25)	4,3	2,9
Oman alan teoreettinen osaaminen	4,3	3,7
Luovan ajattelun taidot	4,0	3,3
Lainsäädännön tuntemus	4,0	3,6
Englannin kielen viestintätaidot	3,9	4,2
Projektinhallintataidot	3,9	3,6
Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	3,6	4,4
Opetus/ koulutus/ ohjaustaidot	3,6	3,1
Taloussuunnittelu ja budjetointi	3,4	3,8
Monikulttuurisissa ympäristöissä toimiminen	3,3	3,1
Esimiestaidot	3,3	3,0
Ruotsin kielen viestintätaidot	2,5	3,9
Muiden kielten viestintätaidot	1,9	3,0

Liite 8. Työuran tavoitteiden mukaisuus ja päätoiminen opiskelu

Työura on tavoitteiden mukainen	Ei ole ollut päätoimisenä opiskelijana (%)	On ollut päätoimisenä opiskelijana (%)	Kaikki (%)
täysin eri mieltä	5,7	14,5	6,7
eri mieltä	7,9	11,2	8,3
hieman eri mieltä	14,2	9,9	13,8
hieman samaa mieltä	23,8	19,1	23,3
samaa mieltä	32,1	25,3	31,4
täysin samaa mieltä	16,2	20,1	16,6

Liite 9. Tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta ja päätoiminen opiskelu

Tyytyväisyys suoritettuun korkeakoulututkintoon työuran kannalta	Ei ole ollut päätoimisenä opiskelijana (%)	On ollut päätoimisenä opiskelijana (%)	Kaikki (%)
erittäin tyytymätön	2,0	6,0	2,5
tyytymätön	6,2	13,6	7,1
hieman tyytymätön	13,0	20,3	13,9
melko tyytyväinen	30,2	25,2	29,6
tyytyväinen	37,8	27,9	36,5
erittäin tyytyväinen	10,8	7,0	10,3

Liite 10. Nykyinen työmarkkina-asema ja päätoiminen opiskelu tutkinnon suorittamisen jälkeen

	Ei ole ollut päätoimisena opiskelijana	On ollut päätoimisena opiskelijana
vakituinen kokopäivätyö	93,1	6,9
määräaikainen kokopäivätyö	79,7	20,3
osa-aikatyö	69,7	30,3
itsenäinen yrittäjä/ammattiharjoittaja/ freelancer	91,2	8,8
työllistetty/työharjoittelu	25,0	75,0
työtön työnhakija	73,7	26,3
työvoimakoulutus tai vastaava	75,0	25,0
päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon tai arvosanaan)	3,4	96,6
perhevapaa (äitiys-/isyys-/ vanhempain-/hoitovapaa)	89,8	10,2
työskentely apurahalla	33,3	66,7
muu tilanne	88,5	11,5
Yhteensä	87,6	12,4

Liite 11. Nykyisen työtehtävän luonne ja päätoiminen opiskelu tutkinnon suorittamisen jälkeen

	Ei ole ollut päätoimisena opiskelijana	On ollut päätoimisena opiskelijana
tutkimus	83,5	16,5
opetus tai kasvatus	81,6	18,4
koulutus	80,0	20,0
johto- ja esimiestehtävät	96,5	3,5
konsultointi	83,3	16,7
asiakastyö/ potilastyö	91,3	8,7
markkinointi, myynti tai osto	89,7	10,3
suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävät	89,6	10,4
viestintä- ja mediatyö	73,0	27,0
toimistotehtävät	90,0	10,0
taiteellinen työ	71,4	28,6
kirkollinen työ	100,0	0
rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät	90,9	9,1
tuotantotehtävät	91,0	9,0
muu tehtävien luonne	86,5	13,5
Yhteensä	89,4	10,6

Liite 12. Työ mahdollistaa uralla etenemisen (koulutusalan ja sukupuolen mukaan)

		Mies (%)	Nainen (%)	Kaikki (%)
Kulttuuriala	täysin eri mieltä	4	8	7
	eri mieltä	10	11	11
	hieman eri mieltä	4	19	15
	hieman samaa mieltä	33	31	31
	samaa mieltä	33	17	21
Luonnontieteiden ala	täysin samaa mieltä	17	15	15
	täysin eri mieltä	6	3	4
	eri mieltä	2	6	4
	hieman eri mieltä	6	29	19
	hieman samaa mieltä	23	15	19
Luonnonvara- ja ympäristöala	samaa mieltä	38	29	33
	täysin samaa mieltä	25	17	20
	täysin eri mieltä	10	3	7
	eri mieltä	21	9	15
	hieman eri mieltä	13	9	11
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	hieman samaa mieltä	31	31	31
	samaa mieltä	13	25	18
	täysin samaa mieltä	13	22	17
	täysin eri mieltä	8	6	6
	eri mieltä	5	12	11
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	hieman eri mieltä	3	14	12
	hieman samaa mieltä	28	23	24
	samaa mieltä	28	25	25
	täysin samaa mieltä	30	20	21
	täysin eri mieltä	5	8	8
Tekniikan ja liikenteen ala	eri mieltä	18	15	15
	hieman eri mieltä	18	21	21
	hieman samaa mieltä	23	24	24
	samaa mieltä	21	19	19
	täysin samaa mieltä	14	12	13
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	täysin eri mieltä	3	9	4
	eri mieltä	7	13	8
	hieman eri mieltä	12	15	13
	hieman samaa mieltä	27	25	27
	samaa mieltä	33	25	31
	täysin samaa mieltä	18	13	17
	täysin eri mieltä	3	7	6
	eri mieltä	10	14	13
	hieman eri mieltä	11	12	12
	hieman samaa mieltä	19	26	24
	samaa mieltä	29	25	26
	täysin samaa mieltä	28	17	20

Liite 13. Työura on tavoitteiden mukainen (koulutusalan ja sukupuolen mukaan)

		Mies (%)	Nainen (%)	Kaikki (%)
Kulttuuriala	täysin eri mieltä	4	9	8
	eri mieltä	4	12	10
	hieman eri mieltä	11	13	12
	hieman samaa mieltä	13	21	19
	samaa mieltä	42	27	30
Luonnontieteiden ala	täysin samaa mieltä	26	18	20
	täysin eri mieltä	2	6	4
	eri mieltä	10	9	10
	hieman eri mieltä	10	17	14
	hieman samaa mieltä	27	32	30
Luonnonvara- ja ympäristöala	samaa mieltä	31	31	31
	täysin samaa mieltä	19	5	11
	täysin eri mieltä	3	6	4
	eri mieltä	13	13	13
	hieman eri mieltä	18	13	15
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	hieman samaa mieltä	21	31	25
	samaa mieltä	31	13	23
	täysin samaa mieltä	15	25	20
	täysin eri mieltä	5	11	10
	eri mieltä	11	8	8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	hieman eri mieltä	3	20	17
	hieman samaa mieltä	37	22	24
	samaa mieltä	29	26	27
	täysin samaa mieltä	16	14	14
	täysin eri mieltä	11	4	5
Tekniikan ja liikenteen ala	eri mieltä	9	7	7
	hieman eri mieltä	9	15	14
	hieman samaa mieltä	18	24	24
	samaa mieltä	33	30	30
	täysin samaa mieltä	21	20	20
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	täysin eri mieltä	4	12	6
	eri mieltä	6	10	7
	hieman eri mieltä	10	14	11
	hieman samaa mieltä	25	29	26
	samaa mieltä	40	22	36
	täysin samaa mieltä	16	13	15
	täysin eri mieltä	8	9	9
	eri mieltä	8	12	11
	hieman eri mieltä	14	16	16
	hieman samaa mieltä	16	22	20
	samaa mieltä	36	26	28
	täysin samaa mieltä	17	14	15

Liite 14. Khii²-testit

Muuttujien välisen yhteyden tilastollisesta merkitsevyydestä kertovat khii²-testit, joihin selvityksessä on viitattu.

A. Vastaajan sukupuoli ja sukupuolen merkitys työllistämistä vaikeuttavana tekijänä (s. 13)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	118,521 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	139,494	5	,000
Linear-by-Linear Association	97,855	1	,000
N of Valid Cases	1233		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,56.

B. Vastaajan sukupuoli ja perheen tai muun elämäntilanteeseen liittyvän syyn merkitys työllistämistä vaikeuttavana tekijänä (s. 13)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	67,074 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	72,463	5	,000
Linear-by-Linear Association	58,794	1	,000
N of Valid Cases	1240		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,40.

C. Koulutusala ja korkeakoulututkinto edellytyksenä ensimmäiseen työhön (s. 17)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	386,614 ^a	14	,000
Likelihood Ratio	400,552	14	,000
N of Valid Cases	3144		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,89.

D. Koulutusala ja korkeakoulututkinto edellytyksenä nykyiseen työhön (s. 17)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	326,353 ^a	14	,000
Likelihood Ratio	333,497	14	,000
N of Valid Cases	3002		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,41.

- E. Tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 24)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	392,310 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	326,457	15	,000
Linear-by-Linear Association	87,490	1	,000
N of Valid Cases	2961		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,51.

- F. Työn mielenkiintoisuus ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	810,590 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	673,417	15	,000
Linear-by-Linear Association	601,965	1	,000
N of Valid Cases	2949		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,42.

- G. Työ mahdollistaa uralla etenemisen ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	641,008 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	525,408	15	,000
Linear-by-Linear Association	435,485	1	,000
N of Valid Cases	2960		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,08.

- H. Työ mahdollistaa osaamisen kehittämisen ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1093,449 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	883,402	15	,000
Linear-by-Linear Association	781,779	1	,000
N of Valid Cases	2962		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,70.

- I. Työtehtävien monipuolisuus ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	715,796 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	565,341	15	,000
Linear-by-Linear Association	521,517	1	,000
N of Valid Cases	2964		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,98.

- J. Työn itsenäisyys ja vastuullisuus sekä nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	621,925 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	497,988	15	,000
Linear-by-Linear Association	453,526	1	,000
N of Valid Cases	2965		

a. 3 cells (12,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,93.

- K. Työ tarjoaa sopivasti haasteita ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 26)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	932,222 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	763,072	15	,000
Linear-by-Linear Association	647,222	1	,000
N of Valid Cases	2962		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,97.

- L. Tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	392,310 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	326,457	15	,000
Linear-by-Linear Association	87,490	1	,000
N of Valid Cases	2961		

a. 1 cells (4,2%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,51.

M. Työtä on liikaa ja ikäluokat (s. 27)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,873 ^a	30	,032
Likelihood Ratio	43,584	30	,052
Linear-by-Linear Association	4,082	1	,043
N of Valid Cases	2980		

a. 2 cells (4,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,67.

N. Henkisesti liian kuormittava työ ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 27)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	185,630 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	161,132	15	,000
Linear-by-Linear Association	90,315	1	,000
N of Valid Cases	2965		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 10,66.

O. Työtä on liikaa ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 27)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	157,307 ^a	15	,000
Likelihood Ratio	130,831	15	,000
Linear-by-Linear Association	87,916	1	,000
N of Valid Cases	2961		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 11,87.

P. Työtä on liikaa ja nykyinen työ vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulututkintoa (s. 27)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	38,092 ^a	15	,001
Likelihood Ratio	35,102	15	,002
Linear-by-Linear Association	12,624	1	,000
N of Valid Cases	2959		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,74.

Q. Päätöinen opiskelu valmistumisen jälkeen ja koulutusala (s. 28)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	73,397 ^a	7	,000
Likelihood Ratio	58,597	7	,000
N of Valid Cases	3026		

a. 1 cells (6,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,10.

R. Päätöinen opiskelu valmistumisen jälkeen ja tyytyväisyys korkeakoulututkintoon työuran kannalta (s. 29)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	72,635 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	63,373	5	,000
Linear-by-Linear Association	61,178	1	,000
N of Valid Cases	2994		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,24.

S. Päätöinen opiskelu valmistumisen jälkeen ja työura on tavoitteiden mukainen (s. 29)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	47,266 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	40,741	5	,000
Linear-by-Linear Association	10,006	1	,002
N of Valid Cases	2848		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,28.

T. Työura on tavoitteiden mukainen ja vastaajan sukupuoli (s. 30)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	52,479 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	52,830	5	,000
Linear-by-Linear Association	30,392	1	,000
N of Valid Cases	2972		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 75,52.

U. Työ mahdollistaa uralla etenemisen ja vastaajan sukupuoli (s. 30)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	84,400 ^a	5	,000
Likelihood Ratio	86,378	5	,000
Linear-by-Linear Association	73,822	1	,000
N of Valid Cases	2980		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 68,39.

V. Työ mahdollistaa uralla etenemisen ja ikäluokat (s. 31)

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	87,453 ^a	30	,000
Likelihood Ratio	81,604	30	,000
Linear-by-Linear Association	34,832	1	,000
N of Valid Cases	2979		

a. 1 cells (2,4%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,95.

W. Työura on tavoitteiden mukainen ja ikäluokat

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,650 ^a	30	,384
Likelihood Ratio	31,112	30	,410
Linear-by-Linear Association	,017	1	,897
N of Valid Cases	2971		

a. 2 cells (4,8%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,26.

X. Koulutusala, vastaajan sukupuoli ja työura on tavoitteiden mukainen (s. 31)

Chi-Square Tests

Koulutusala		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Kulttuuriala	Pearson Chi-Square	9,511 ^a	5	,090
	Likelihood Ratio	10,186	5	,070
	Linear-by-Linear Association	7,034	1	,008
	N of Valid Cases	210		
Luonnontieteiden ala	Pearson Chi-Square	7,346 ^b	5	,196
	Likelihood Ratio	7,514	5	,185
	Linear-by-Linear Association	3,351	1	,067
	N of Valid Cases	113		
Luonnonvara- ja ympäristö- ala	Pearson Chi-Square	5,130 ^c	5	,400
	Likelihood Ratio	5,284	5	,382
	Linear-by-Linear Association	,014	1	,907
	N of Valid Cases	71		
Matkailu-, ravitsemis- ja talo- usala	Pearson Chi-Square	9,922 ^d	5	,077
	Likelihood Ratio	12,318	5	,031
	Linear-by-Linear Association	1,821	1	,177
	N of Valid Cases	279		
Sosiaali-, terveys- ja liikunta- ala	Pearson Chi-Square	7,802 ^e	5	,167
	Likelihood Ratio	6,821	5	,234
	Linear-by-Linear Association	,389	1	,533
	N of Valid Cases	733		
Tekniikan ja liikenteen ala	Pearson Chi-Square	35,438 ^f	5	,000
	Likelihood Ratio	33,518	5	,000
	Linear-by-Linear Association	27,365	1	,000
	N of Valid Cases	941		
Yhteiskuntatieteiden, liiketa- louden ja hallinnon ala	Pearson Chi-Square	8,895 ^g	5	,113
	Likelihood Ratio	8,872	5	,114
	Linear-by-Linear Association	4,673	1	,031
	N of Valid Cases	625		

a. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,04.

b. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,12.

c. 5 cells (41,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,35.

d. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,13.

e. 2 cells (16,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,57.

f. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,80.

g. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,89.

Y. Koulutusala, vastaajan sukupuoli ja työ mahdollistaa uralla etenemisen (s. 31)

Chi-Square Tests

Koulutusala		Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Kulttuuriala	Pearson Chi-Square	11,895 ^a	5	,036
	Likelihood Ratio	13,294	5	,021
	Linear-by-Linear Association	5,131	1	,024
	N of Valid Cases	208		
Luonnontieteiden ala	Pearson Chi-Square	11,456 ^b	5	,043
	Likelihood Ratio	12,653	5	,027
	Linear-by-Linear Association	3,203	1	,074
	N of Valid Cases	113		
Luonnonvara- ja ympäristö- ala	Pearson Chi-Square	5,140 ^c	5	,399
	Likelihood Ratio	5,315	5	,379
	Linear-by-Linear Association	4,693	1	,030
	N of Valid Cases	71		
Matkailu-, ravitsemis- ja talo- usala	Pearson Chi-Square	7,313 ^d	5	,198
	Likelihood Ratio	8,986	5	,110
	Linear-by-Linear Association	3,087	1	,079
	N of Valid Cases	283		
Sosiaali-, terveys- ja liikunta- ala	Pearson Chi-Square	1,421 ^e	5	,922
	Likelihood Ratio	1,469	5	,917
	Linear-by-Linear Association	,430	1	,512
	N of Valid Cases	736		
Tekniikan ja liikenteen ala	Pearson Chi-Square	25,638 ^f	5	,000
	Likelihood Ratio	22,772	5	,000
	Linear-by-Linear Association	21,574	1	,000
	N of Valid Cases	943		
Yhteiskuntatieteiden, liiketa- louden ja hallinnon ala	Pearson Chi-Square	13,813 ^g	5	,017
	Likelihood Ratio	13,783	5	,017
	Linear-by-Linear Association	11,009	1	,001
	N of Valid Cases	626		

a. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 3,75.

b. 4 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,12.

c. 5 cells (41,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,25.

d. 3 cells (25,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,54.

e. 1 cells (8,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,41.

f. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,01.

g. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,10.

Liite 17. Uraseuranta vuonna 2003 valmistuneille -kyselylomake

Vastaa kysymyksiin rengastamalla sopivin vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus sille varattuun tilaan.

KOULUTUS- JA TYÖHISTORIA

1. Asuinkuntasi ennen korkeakouluopintojen aloittamista:

_____

2. Oletko osallistunut koulutukseen vuonna 2003 suorittamasi tutkinnon jälkeen? *Valitse sopivat vaihtoehdot.*

- 1 Olen osallistunut työnantajan järjestämään tai kustantaan koulutukseen.
 2 Olen osallistunut työvoimakoulutukseen.
 3 Olen osallistunut/suorittanut ammatillisen erikoistumis- koulutuksen, pätevyitysmiskoulutuksen tms., mikä koulu- tus?
 _____

4 a) Olen suorittanut opintoja tähtäimessä toinen korkea- koulututkinto, ala ja tutkinnon mahdollinen valmistumis- vuosi?
 _____

b) Olen suorittanut opintoja tähtäimessä ylempi AMK- tutkinto, ala ja tutkinnon mahdollinen valmistumisvuosi?
 _____

5 Olen suorittanut tieteellisiä/taiteellisia jatko-opintoja (lenssiaatti, tohtori), ala ja tutkinnon mahdollinen valmis- tumisvuosi?
 _____

6 Olen suorittanut muun koulutuksen tai tutkinnon, minkä?
 _____

7 En ole osallistunut koulutukseen.

3. Jos valitsit edellisestä kysymyksestä kohdan 4 tai 5 mikä oli tärkein perusteesi toisen korkeakoulututkinnon tai jatko- tutkinnon suorittamiseen?
 _____
 _____

4. Kuinka kauan yhteensä olet ollut työssä valmistumisesi jälkeen?

_____ v _____ kk, josta korkeakoulutasoani vastaavassa työssä _____ v _____ kk

5. Kuinka monen työnantajan palveluksessa olet ollut val- mistumisesi jälkeen (mukaan lukien nykyinen työnantajasi)? _____ kpl

6. Kuinka monessa erillisessä työ- tai virkasuhteessa olet ollut valmistumisesi jälkeen (jokainen määräaikainen työ- ja virkasuhde erikseen)? _____ kpl

7. Oletko valmistumisesi jälkeen

a) toiminut yrittäjänä/ammattinharj./freelancerina?

1 En   2 Kyllä, _____ v _____ kk

b) ollut perhevapaiden vuoksi poissa työelämästä?

1 En   2 Kyllä, _____ v _____ kk

c) ollut päätoimisena opiskelijana?

1 En   2 Kyllä, _____ v _____ kk

d) hakenut tai saanut apurahoja tieteelliseen tai taiteelliseen työhösi tai jatko-opintoihisi tutkintosi suorittamisen jälkeen?

- 1 En ole hakenut apurahoja
 2 Olen hakenut, mutten ole saanut apurahoja
 3 Olen saanut apurahoja
 4 Aion hakea apurahoja

8. Oletko ollut työttömänä valmistumisesi jälkeen?

- 1 En ole ollut työttömänä.
 2 Kyllä, _____ kertaa, yhteensä _____ v _____ kk

9. Jos Sinulla on ollut valmistumisesi jälkeen työllistymisvai- keuksia, arvioi missä määrin seuraavat tekijät ovat vaikeut- taneet työllistymistäsi:

Ympyröi sopivin vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vain vähän, 3 = jonkin verran,
 4 = melko paljon, 5 = paljon, 6 = erittäin paljon

1 Työkokemuksen puute	1	2	3	4	5	6
2 Puutteelliset työnhakutaidot	1	2	3	4	5	6
3 Suhdeverkostojen puute	1	2	3	4	5	6
4 Tutkinto ja suuntautuminen	1	2	3	4	5	6
5 Tutkinnon huono tunnettuus	1	2	3	4	5	6
6 Alan heikko työmarkkinatilanne	1	2	3	4	5	6
7 Alueellinen työmarkkinatilanne	1	2	3	4	5	6
8 Katkot määräaikaisissa työsuhteissa	1	2	3	4	5	6
9 Puutteellinen työelämätietous	1	2	3	4	5	6
10 Epätietoisuus omista tavoitteista	1	2	3	4	5	6
11 Epävarmuus omasta osaamisesta	1	2	3	4	5	6
12 En ole löytänyt itseäni kiinnostavaa työtä	1	2	3	4	5	6
13 Sukupuoli	1	2	3	4	5	6
14 Perheeseen tai muu elämän- tilanteeseen liittyvä syy	1	2	3	4	5	6
15 Valmistumisajankohta	1	2	3	4	5	6
16 Muu, mikä?	1	2	3	4	5	6

ENSIMMÄINEN TYÖPAIKKA VALMISTUMISEN JÄLKEEN

Seuraavat kysymykset (10–17) koskevat ensimmäistä työpaik- kaasi vuonna 2003 suorittamasi tutkinnon jälkeen. Kyseinen työ on voinut alkaa jo ennen valmistumishetkeä.

10. Mikä oli ensimmäisen työpaikkasi työsuhteen luonne?

- 1 Vakituinen kokopäivätyö
 2 Määräaikainen kokopäivätyö
 3 Osa-aikatyö, _____ tuntia/viikko
 4 Itsenäinen yrittäjä/ammattinharjoittaja/freelancer
 5 Työllistetty/työharjoittelu

11. Mikä oli ensimmäinen päätyönantajasi?

- 1 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö (esim. Itella Oyj, Oy Yle Ab), yli 250 työntekijää
- 2 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, 50–250 työntekijää
- 3 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, alle 50 työntekijää
- 4 Kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos, ammattikorkeakoulu
- 5 Valtio, valtion liikelaitos
- 6 Järjestö, seurakunta, säätiö tai vastaava, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai yhteisö (esim. Eläketurvakeskus, Työterveyslaitos, Kela, Suomen Pankki)
- 7 Oma yritys, toiminimi, freelancer tms.
- 8 Muu, mikä? _____

12. Millä paikkakunnalla ensimmäinen työpaikkasi sijaitsi?

_____

13. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten ensimmäisen päätyösi tehtävien luonnetta? *Valitse yksi vaihtoehto.*

- 1 Tutkimus tai tuotekehitys
- 2 Opetus tai kasvatus
- 3 Koulutus
- 4 Johto- ja esimiestehtävät
- 5 Konsultointi
- 6 Asiakastyö/potilastyö
- 7 Markkinointi, myynti tai osto
- 8 Suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävät
- 9 Viestintä- ja mediatyö
- 10 Toimistotehtävät
- 11 Taiteellinen työ
- 12 Kirkollinen työ
- 13 Rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät
- 14 Tuotantotehtävät
- 15 Muu, mikä? _____

14. Mikä oli ensimmäisen työpaikan ammatti-, tehtävä- tai virkanimikkeesi?

_____

15. Oliko korkeakoulututkinto vaatimuksena ensimmäiseen työpaikkaasi?

- 1 Ei   2 Kyllä   3 En tiedä

16. Miten hyvin pystyit hyödyntämään korkeakoulussa oppimiasi asioita ensimmäisessä työssäsi?

- 1 En voinut hyödyntää juuri lainkaan.
- 2 Jonkin verran / osittain.
- 3 Hyödynsin jatkuvasti.

17. Miten hyvin ensimmäinen työsi vastasi vaativuustasoltaan korkeakoulutustasi?

- 1 Työn vaativuustaso oli koulutustasoani selvästi alhaisempi.
- 2 Työn vaativuustaso oli koulutustasoani osittain alhaisempi.
- 3 Työ vastasi hyvin koulutustasoani.
- 4 Työ oli koulutukseeni nähden vaativampaa.

TILANNE TÄLLÄ HETKELLÄ

18. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tilannettasi tällä hetkellä?

- 1 Vakituinen kokopäivätyö
- 2 Määräaikainen kokopäivätyö
- 3 Osa-aikatyö _____ tuntia/viikko
- 4 Itsenäinen yrittäjä/ammattinharjoittaja/freelancer
- 5 Työllistetty/työharjoittelu
- 6 Työtön työnhakija, edell. työ päättyi (kk/v): ____/____
- 7 Työvoimakoulutus tai vastaava
- 8 Päätoiminen opiskelu (johtaa tutkintoon tai arvosanaan)
- 9 Perhevapaa (äitiys-/isyys-/vanhempain-/hoitovapaa)
- 10 Työskentely apurahalla
- 11 Muu, mikä? _____

Vastaa seuraaviin kysymyksiin NYKYISEN PÄÄTYÖSI perusteella. Jos olet esim. perhe- tai opintovapaalla, vastaa sen työpaikan perusteella, josta jäit vapaalle. Jos olet yrittäjä, ammattinharjoittaja tai freelancer, vastaa kysymyksiin soveltuvin osin. Jos et ole tällä hetkellä töissä tai et ollut töissä jäädessäsi esim. perhevapaalle, voit siirtyä viimeiselle sivulle kysymyksen 33.

19. Mikä on päätyönantajasi?

- 1 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö (esim. Itella Oyj, Oy Yle Ab), yli 250 työntekijää
- 2 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, 50–250 työntekijää
- 3 Yksityinen yritys tai valtionyhtiö, alle 50 työntekijää
- 4 Kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos, ammattikorkeakoulu
- 5 Valtio, valtion liikelaitos
- 6 Järjestö, seurakunta, säätiö tai vastaava, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai yhteisö (esim. Eläketurvakeskus, Työterveyslaitos, Kela, Suomen Pankki)
- 7 Oma yritys, toiminimi, freelancer tms.
- 8 Muu, mikä? _____

20. Millä paikkakunnalla työpaikkasi sijaitsee?

_____

21. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten päätyötäsi tällä hetkellä? *Valitse yksi vaihtoehto.*

- 1 Tutkimus tai tuotekehitys
- 2 Opetus tai kasvatus
- 3 Koulutus
- 4 Johto- ja esimiestehtävät
- 5 Konsultointi
- 6 Asiakastyö/potilastyö
- 7 Markkinointi, myynti tai osto
- 8 Suunnittelu-, kehitys- tai hallintotehtävät
- 9 Viestintä- ja mediatyö
- 10 Toimistotehtävät
- 11 Taiteellinen työ
- 12 Kirkollinen työ
- 13 Rahoituksen ja taloushallinnon tehtävät
- 14 Tuotantotehtävät
- 15 Muu, mikä? _____

22. Mikä on ammatti-, tehtävä- tai virkanimikkeesi?

_____

23. Mitä kautta sait tiedon nykyisestä työpaikastasi? *Valitse yksi vaihtoehto.*

- 1 Yrityksen tai organisaation omat Internet-sivut
- 2 Työministeriön www.mol.fi -sivusto
- 3 Muu Internet-palvelu
- 4 Korkeakoulu (koulutusohjelma/ura- ja rekrytointipalvelut)
- 5 Työvoiman vuokraus- tai välityspalvelu tms.
- 6 Työvoimatoimisto ja/tai työllistäminen
- 7 Lehti-ilmoitus
- 8 Kysyin työmahdollisuuksia suoraan työnantajilta
- 9 Työnantaja ilmoitti minulle paikasta henkilökohtaisesti
- 10 Suhdeverkoston kautta (ystävät, tuttavat, sukulaiset jne.)
- 11 Työllistin itse itseni (yrittäjyys tms.)
- 12 Muuta kautta, miten?

24. Oliko vuonna 2003 suorittamasi korkeakoulututkinto vaatimuksena nykyiseen työhösi?

- 1 Ei   2 Kyllä   3 En tiedä

25. Miten hyvin voit hyödyntää korkeakoulussa oppimiasi asioita nykyisessä työssäsi?

- 1 En voi hyödyntää juuri lainkaan.
- 2 Jonkin verran / osittain.
- 3 Hyödynnän jatkuvasti.

26. Miten hyvin nykyinen työsi vastaa vaativuustasoltaan korkeakoulutustasi?

- 1 Työn vaativuustaso on koulutustasoani selvästi alhaisempi.
- 2 Työn vaativuustaso on koulutustasoani osittain alhaisempi.
- 3 Työ vastaa hyvin koulutustasoani.
- 4 Työ on koulutukseeni nähden vaativampaa.

27. Mikäli työ ei vastaa hyvin koulutustasoasi, mikä on tärkein syy työn vastaanottamiseen?

Valitse yksi vaihtoehto.

- 1 Jatkan työssä, jossa olin jo ennen valmistumistani.
- 2 En ole saanut koulutustasoani vastaavaa työtä.
- 3 Työ on mielenkiintoisempaa.
- 4 Palkka ja/tai työehdot ovat paremmat.
- 5 Muu koulutus on ohjannut minut nykyisiin tehtäviini.
- 6 En ole halunnut toimia koulutustasoani vastaavissa töissä.
- 7 Muu syy, mikä?

28. Minkä suuruinen on/oli bruttopalkkasi syyskuussa 2008 säännölliset lisät, luontoisetujen verotusarvot ja ylityökorvaukset mukaan lukien?

Jos olet yrittäjä, ammatinharjoittaja tai freelancer, merkitse keskimääräisen kuukausitulosi suuruus.

_____ €/kk

29. Arvioi tyytyväisyyttäsi nykyiseen työhösi seuraavien väittämien perusteella (*ympyroi sopivin vaihtoehto*) :

1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = hieman eri mieltä,

4 = hieman samaa mieltä, 5 = samaa mieltä, 6 = täysin samaa mieltä

1 Työni on mielenkiintoista.	1	2	3	4	5	6
2 Työni mahdollistaa uralla etenemisen.	1	2	3	4	5	6
3 Työni mahdollistaa osaamiseni kehittämisen.	1	2	3	4	5	6
4 Työtehtäväni ovat monipuolisia.	1	2	3	4	5	6
5 Työni on itsenäistä ja vastuullista.	1	2	3	4	5	6
6 Työni tarjoaa sopivasti haasteita.	1	2	3	4	5	6
7 Työni on henkisesti liian kuormittavaa.	1	2	3	4	5	6
8 Työtä on liikaa.	1	2	3	4	5	6
9 Työsuhteeni jatkuvuus on epävarmaa.	1	2	3	4	5	6
10 Pystyn pitämään tasapainossa työn ja muut elämänalueet.	1	2	3	4	5	6
11 Olen tavoitteideni mukaisella työuralla.	1	2	3	4	5	6

Vastaa kysymyksiin 30–32, jos olet tällä hetkellä määräaikaissa työ- tai virkasuhteessa. Muussa tapauksessa siirry suoraan kysymykseen 33.

30. Mikä on tärkein peruste työ- tai virkasuhteesi määräaikaaisuuteen? *Valitse yksi vaihtoehto.*

- 1 Työn luonne (esim. projekti- tai kausiluontoisuus)
- 2 Sijaisuus
- 3 Avoimen viran / toimen hoito
- 4 Tehtävää ei ole haluttu vakinaistaa.
- 5 Työ on määräaikainen omasta aloitteestani.
- 6 En tiedä työni määräaikaisuuden perustetta.
- 7 Muu, mikä?

31. Kuinka pitkäksi ajaksi nykyinen määräaikainen työ- tai virkasuhteesi on solmittu?

_____ v _____ kk

32. Oletko valmistumisesi jälkeen ollut useissa peräkkäisissä määräaikaissa työ- tai virkasuhteissa saman työnantajan palveluksessa?

- 1 En   2 Kyllä, lukumäärä:

KORKEAKOULUTUKSEN MERKITYS

33. Miten tyytyväinen olet vuonna 2003 suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta?

Ympyroi sopivin vaihtoehto:

1 = erittäin tyytymätön, 2 = tyytymätön, 3 = hieman tyytymätön, 4 = melko tyytyväinen, 5 = tyytyväinen, 6 = erittäin tyytyväinen

Perustelut: _____

34. Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi? Miten hyvin korkeakouluopiskelu kehitti kyseisiä työelämävalmiuksia? *Jos et ole tällä hetkellä työelämässä, arvioi viimeisimmän työpaikkasi mukaan. Ympyröi jokaisesta sopivimmat vaihtoehdot.*

Kuinka tärkeitä seuraavat tiedot ja taidot ovat nykyisessä työssäsi?

Miten hyvin korkeakouluopiskelu kehitti kyseisiä työelämävalmiuksia?

1 = ei lainkaan tärkeä, 2 = vain vähän merkitystä,
3 = jonkin verran merkitystä, 4 = melko tärkeä,
6 = erittäin tärkeä

1 = erittäin puutteellisesti, 2 = puutteellisesti,
3 = melko puutteellisesti, 4 = melko hyvin, 5 = tärkeä,
6 = hyvin, 6 = erinomaisesti

1	Oman alan teoreettinen osaaminen	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
2	Analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
3	Tiedonhankintataidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
4	Ongelmanratkaisutaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
5	Ryhmätyötaitot ym. sosiaaliset taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
6	Neuvottelutaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6

7	Organisointi- ja koordinoititaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
8	Esimiestaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
9	Projektinhallintataidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
10	Lainsäädännön tuntemus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
11	Taloussuunnittelu ja budjetointi	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
12	Yritystoiminnan perusteiden tuntemus	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6

13	Tieto- ja viestintätekniikan taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
14	Viestintä suomen kielellä	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
15	Viestintä ruotsin kielellä	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
16	Viestintä englannin kielellä	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
17	Viestintä muilla kielillä, millä? _____	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
18	Esiintymistäidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6

19	Opetus- / koulutus- / ohjaustaidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
20	Oman alan tehtävien käytännön taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
21	Toimiminen monikulttuurisissa ympäristöissä	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
22	Luovan ajattelun taidot	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
23	Oppimiskyky	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
24	Joustavuus ja sopeutumiskyky	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
25	Kyky itsenäiseen työskentelyyn	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
26	Muu, mikä? _____	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6

TULEVAISUUS

35. Millaisia suunnitelmia sinulla on urallesi?

- 1 Aion jatkaa alalla nykyisenkaltaisissa tehtävissä
- 2 Aion siirtyä alalla vaativampiin tehtäviin
- 3 Aion vaihtaa alaa, miksi? _____
- 4 Aion toimia kansainvälisissä tehtävissä
- 5 Aion toimia yrittäjänä
- 6 Aion opiskella tavoitteena a) yliopistollinen maisterin tutkinto b) ylempi AMK-tutkinto c) muu tutkinto, mikä? _____
- 7 Minulla on muita suunnitelmia, millaisia? _____

Kiitos vastauksistasi! Tähän voit halutessasi kirjoittaa terveisiä ja avointa palautetta. Voit myös kommentoida kyselylomaketta. _____